

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**А. Кубаєнко,
О. Ульянов,
О. Крижановська**

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для підготовки здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня магістра
у Національному університеті
«Одеська юридична академія»,
галузь знань 26 «Цивільна безпека»,
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»

Одеса
«Юридична література»
2024

У навчально-методичному посібнику на основі досягнень правової науки, сучасного законодавства України і практики його застосування висвітлено основні питання курсу «Превентивна діяльність Національної поліції України». Посібник призначений для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», практичних працівників Національної поліції України, а також усіх, хто цікавиться питаннями поліцейської діяльності.

Автори-укладачі:

Андрій Володимирович Кубаєнко — кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія»;
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6648-9764>

Олексій Іванович Ульянов — кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри вогневої підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ, заслужений діяч науки і техніки;
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3397-0965>

Олена Володимирівна Крижановська — кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ;
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-5718-1169>

Рецензенти:

Дмитро Петрович Калаєнов — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ;

Дмитро Миколайович Цехан — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»

Рекомендовано до друку навчально-методичною радою Національного університету «Одеська юридична академія» (*протокол № 4 від 17.01.2024 р.*)

© Кубаєнко А., Ульянов О.,
Крижановська О., 2024

© Нац. ун-т «Одеська юридична
академія», 2024

В умовах постійних змін та воєнного стану проблема забезпечення публічної безпеки набуває особливого значення для правоохоронних органів. У цьому контексті, питання превентивної діяльності стає стратегічно важливим напрямом поліцейської діяльності та ключовим фактором формування стабільності та правопорядку в суспільстві. Превентивна діяльність підрозділів Національної поліції України є невід’ємною складовою цієї стратегії, в якій науково-практичний підхід відіграє визначальну роль у розумінні та впровадженні оптимальних методів та підходів.

Сучасні виклики, що постають перед правоохоронними органами, вимагають глибокого та наукового підґрунтя для ефективного реагування. Навчально-методичний посібник «Превентивна діяльність підрозділів Національної поліції України» є результатом обґрунтованої спроби систематизувати та представити цей важливий аспект правоохоронної діяльності.

Задача превентивних підрозділів полягає в попередженні конфліктів, кримінальних та адміністративних правопорушень, забезпеченні безпеки громади та взаємодії з нею. Важливість цього напрямку визначається не тільки підвищенням рівня безпеки в суспільстві, але й активною роботою з попередження та вирішення причин і умов, які спричиняють виникнення правопорушень. У навчально-методичному посібнику розкриваються різноманітні аспекти організації та здійснення превентивних заходів, надаючи комплексний погляд на цю важливу сферу правоохоронної діяльності.

Навчально-методичний посібник розроблено в межах програми навчальної дисципліни «Превентивна діяльність Національної поліції України» та спрямований на підготовку студентів та висококваліфікованих кадрів для підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів. Також посібник має стати допоміжним наочним навчальним засобом для поліцейських в цілому та інших практичних працівників правоохоронних органів зокрема.

Основна мета навчально-методичного посібника полягає у поглибленому теоретико-методологічному та прикладному вивченні відповідної навчальної дисципліни. Найважливішими завданнями курсу є формування у студентів знань, умінь та навичок, які відповідають професійно-кваліфікаційним характеристикам основних посад працівників Міністерства внутрішніх справ України та завданням, які постають перед Національною поліцією на конкретному етапі розвитку українського суспільства.

Навчально-методичний посібник розкриває концепції та стратегії превентивної діяльності, аналізує їх ефективність у різних сферах життя громади. Здобувач освіти має можливість детально вивчити організацію патрульної поліції, роботу підрозділів ювенальної превенції та механізми взаємодії з іншими правоохоронними органами під час забезпечення публічної безпеки і порядку.

Кожна тема посібника детально розкриває певний аспект превентивної діяльності органів поліції, а також надає аналітичний погляд на актуальні виклики та практичні рекомендації для їх вирішення.

Важливим аспектом цього посібника є практичний підхід до навчання. Він містить реальні кейси, ситуації та завдання, які сприяють закріпленню теоретичних знань через їх застосування у практичних сценаріях. Такий підхід допомагає здобувачам освіти не лише засвоїти матеріал, а й розвинути аналітичне мислення, креативність та навички прийняття обґрунтованих рішень.

Даний навчально-методичний посібник включає в себе різноманітні навчальні матеріали, такі як лекції, теоретичні питання для обговорення, тести для самостійної перевірки знань, завдання для підсумкового контролю, а також переліки нормативно-правових актів та рекомендованої літератури. Цей посібник спеціально створено відповідно до сучасних вимог кредитно-модульної системи та з огляду на європейський досвід, що забезпечує високу якість навчання та підготовку майбутніх професіоналів у сфері поліцейської діяльності.

Навчально-методичний посібник «Превентивна діяльність підрозділів Національної поліції України» є невід'ємним інструментом для професійного розвитку фахівців у сфері правоохоронної діяльності, здобувачів освіти та всіх, хто прагне розширити свої знання щодо превентивних стратегій в умовах забезпечення публічної безпеки та порядку.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Назва теми	Лекційні заняття (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
1.	Правові основи та організація превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності	2	2	6
2.	Організація діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності	2	4	6
3.	Організація роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України	2	4	6
4.	Проблемні питання запобігання та протидії домашньому насильству	2	2	6
5.	Сили та засоби, що використовуються для охорони публічного порядку	2	2	6
6.	Проблемні питання забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів.	4	2	10
7.	Особливості організації несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану	2	2	6
8.	Актуальні питання взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку	2	2	6

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Правові основи та організація превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності

Поняття та види превентивної діяльності. Історичний аспект профілактики правопорушень. Історичний розвиток превенції у діяльності правоохоронних органів. Методологічні підходи до розуміння превентивних заходів. Суб'єкти превентивної діяльності. Класифікація превентивної діяльності. Проведення профілактичних бесід. Індивідуальна профілактика та особливості її проведення. Проблемні аспекти здійснення індивідуальної профілактичної діяльності. Загальна профілактика та особливості її проведення. Превентивна діяльність Національної поліції. Види методів здійснення превентивної діяльності. Метод переконання та виховання. Методи примусу.

Види превентивних заходів поліції. Правове регулювання превентивної діяльності поліції. Організаційні заходи щодо здійснення поліцією превентивних заходів. Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів. Міжнародний досвід здійснення превентивних заходів органами поліції. Напрями удосконалення превентивної діяльності поліції.

ТЕМА 2. Організація діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності

Нормативно-правові засади діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності. Поняття та зміст правового статусу патрульної поліції. Мета, завдання, принципи діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності. Функції, напрями та повноваження діяльності патрульної поліції. Інструменти діяльності патрульної поліції в Україні. Методи діяльності патрульної поліції в Україні.

Завдання та функції патрульної поліції щодо профілактики правопорушень. Компетенція патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень. Організація профілактичної роботи патрульної поліції. Підрозділи патрульної поліції як суб'єкти взаємодії у сфері профілактики правопорушень. Форми взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень.

Поняття та зміст діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху. Напрямки та межі діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху. Правові форми та методи діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху. Особливості діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні в умовах воєнного стану.

Проблемні питання діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху. Зарубіжний досвід діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху. Шляхи удосконалення організаційних засад діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху.

ТЕМА 3. Організація роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України

Основні завдання і повноваження підрозділів ювенальної превенції. Ведення профілактичного обліку дітей підрозділами ювенальної превенції. Організація заходів щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла. Організація роботи та здійснення заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них.

Види та рівні взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування. Правовий механізм взаємодії органів місцевого самоврядування та підрозділу ювенальної превенції Національної поліції. Форми та методи взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування.

Основні напрями взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, міжнародними та громадськими організаціями. Зарубіжний досвід у сфері профілактики правопорушень у дитячому середовищі. Проблемні питання взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням у дитячому середовищі.

ТЕМА 4. Проблемні питання запобігання та протидії домашньому насильству

Поняття домашнього насильства. Види домашнього насильства. Причини домашнього насильства. Психологічні особливості поведінки членів сім'ї, в якій чиниться насильство. Правові основи попередження насильства в сім'ї в Україні. Поняття заходів з попередження домашнього насильства. Підстави для вжиття заходів з попередження домашнього насильства. Спеціальні заходи з попередження домашнього насильства. Відповідальність за вчинення домашнього насильства.

Правові засади діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності щодо запобігання та протидії домашньому насильству. Форми та засоби діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності щодо запобігання та припинення домашнього насильства. Напрями діяльності уповноважених підрозділів органів Національної поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Алгоритм дій поліцейських щодо запобігання та протидії домашньому насильству. Забезпечення особистої безпеки поліцейських під час реагування на виклики, пов'язані з домашнім насильством. Особливості комунікації поліцейських з постраждалими особами, кривдниками та свідками під час реагування на виклики, пов'язані з домашнім насильством. Взаємодія підрозділів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству. Особливості складання процесуальних документів та формування адміністративної справи щодо домашнього насильства. Типові помилки поліцейських під час оформлення справ про вчинення домашнього насильства

ТЕМА 5. Сили та засоби, що використовуються для охорони публічного порядку

Основні завдання діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності щодо охорони публічного порядку. Правове регулювання використання сил та засобів поліції для забезпечення охорони публічного порядку. Поняття сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку. Класифікація спеціальних засобів, які використовуються для охорони публічного порядку. Засоби індивідуального захисту. Засоби активної оборони. Засоби забезпечення спеціальних операцій. Правові підстави застосування спеціальних засобів. Порядок застосування спеціальних засобів, умови та межі застосування. Служби та підрозділи поліції, які залучаються до охорони публічного порядку. Вдосконалення використання сил та засобів під час охорони публічного порядку в сучасних умовах.

ТЕМА 6. Проблемні питання забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів

Особливості розстановки сил поліції під час масових заходів. Тактика застосування нарядів поліції спеціальних засобів під час забезпечення публічного порядку при проведенні масових заходів. Роль працівників поліції превентивної діяльності під час масових заворушень. Мета і характеристика блокування (оточення) в операції по припиненню групових порушень публічного порядку, масових заворушень. Завдання, екіпірування особового складу. Заходи посилення та бойовий порядок групи оточення. Висунення на рубіж оточення натовпу. Дії резерву групи оточення по ліквідації прориву ланцюжка натовпом. Порядок та зміст роботи старшого групи оточення. Забезпечення безпеки особового складу. Заходи щодо запобігання втрат особового складу та населення при припиненні групових порушень публічного порядку.

ТЕМА 7. Особливості організації несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану

Національна поліція України як суб'єкт забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану. Превентивна діяльність Національної поліції України під час дії режиму воєнного стану. Організація служби поліцейських на блокпостах. Повноваженнями поліцейських під час воєнного стану.

Функції органів Національної поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку під час надзвичайних ситуацій. Особливості несення служби поліцейськими в разі введення надзвичайного стану і за надзвичайних обставин. Особливості організації охорони громадського порядку та забезпечення безпеки дорожнього руху при проведенні евакуації населення із зон техногенних аварій та стихійних лих. Правове регулювання введення воєнного стану в Україні. Особливості несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму воєнного стану.

ТЕМА 8. Актуальні питання взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку

Нормативно-правове забезпечення діяльності Національної гвардії України. Застосування частин (з'єднань) Національної гвардії України для виконання завдань з охорони публічного порядку при проведенні масових заходів та в умовах складної оперативної обстановки.

Особливості залучення та підготовки з'єднання (військової частини) Національної гвардії України до дій у спеціальній операції (під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій). Дії Національної гвардії України у надзвичайних ситуаціях та у спеціальних операціях.

Організація взаємодії Національної гвардії з військовими та правоохоронними органами. Організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної безпеки і порядку. Види та напрямки забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів. Організація управління органами Національної гвардії в зарубіжних країнах.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

Тема 1. Правові основи та організація превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності

Мета вивчення

Отримати та закріпити додаткові поглиблені знання щодо правової основи та організації превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) пояснювати теоретичні та практичні аспекти превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності;
- 2) демонструвати глибоке знання практики діяльності поліцейських органів, шляхів та тенденцій розвитку і перспективи розширення уявлення про сучасне нормативно-правове забезпечення превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності;
- 3) володіти глибокими знаннями про сучасний стан та проблеми нормативно-правового забезпечення превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності;
- 4) розв'язувати практичні задачі із застосування законодавства стосовно превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності у сучасних умовах.

Лекційні питання:

1. Поняття та зміст превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.
2. Правове регулювання превентивної діяльності поліції.
3. Організаційні заходи щодо здійснення поліцією превентивних заходів.
4. Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів.
5. Зарубіжний досвід здійснення превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.
6. Проблемні питання та напрями удосконалення превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.

Зміст лекції

Превентивна (профілактична) поліцейська діяльність є ключовим елементом стратегії правоохоронних органів, спрямованою на запобігання виникненню правопорушень та забезпечення безпеки громади.

Превентивна (профілактична) поліцейська діяльність представляє собою комплекс заходів, спрямованих на вплив на передумови та умови, що

породжують злочинні явища та протиправні дії, а також на формування певних стереотипів поведінки громадян з метою попередження правопорушень.

Зміст превентивної (профілактична) поліцейської діяльності охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на уникнення виникнення ситуацій, які можуть призвести до порушення закону. Перш за все, це включає в себе системний аналіз криміногенних умов та джерел, ідентифікацію соціальних, економічних та культурних чинників, які сприяють виникненню злочинності.

До основних завдань превентивної (профілактична) поліцейської діяльності включається розробка та впровадження програм та заходів, спрямованих на попередження конкретних видів злочинності. Це може охоплювати широкий спектр заходів: від соціальних кампаній та освітніх проєктів до організації патрулювання та моніторингу злочинності в конкретних районах.

Превентивна діяльність також включає в себе взаємодію з громадськістю, створення партнерських відносин з місцевими громадами, неприбутковими організаціями та іншими зацікавленими сторонами. Спільні заходи та програми, спрямовані на підвищення обізнаності та активну участь громади в питаннях безпеки та є важливою складовою успішної превентивної стратегії.

Особливе місце в системі превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності займає робота з ризикованими групами населення, включаючи молодь, осіб без постійного місця проживання та інші вразливі соціальні категорії. Це включає в себе розробку та впровадження соціальних програм, які мають на меті попередження соціального виключення та викривлення мотивацій до скоєння правопорушень.

Загальний зміст превентивної поліцейської діяльності базується на комплексному підході, який об'єднує кримінологічні, психологічні, соціологічні та юридичні аспекти. Відповідно до цього підходу, превентивна (профілактична) діяльність стає не лише важливою складовою поліцейської діяльності, але і важливим чинником забезпечення безпеки та порядку у суспільстві.

Превентивна (профілактична) поліцейська діяльність – це вид діяльності поліції, спрямований на попередження вчинення правопорушень, виявлення та усунення причин та умов, що сприяють їм, створення умов для безпечного життя та діяльності громадян. Превентивна діяльність є одним з основних напрямів діяльності поліції, оскільки спрямована на запобігання правопорушенням. Превентивна діяльність поліції включає в себе: загальну та індивідуальну профілактику.

Загальна профілактика спрямована на виявлення та усунення причин та умов, що сприяють вчиненню правопорушень, а також на підвищення рівня правосвідомості та правопорядку в суспільстві.

Індивідуальна профілактична поліцейська діяльність спрямована на осіб, які мають підвищений ризик вчинення правопорушень.

Превентивні заходи, як арсенал інструментів впливу, втілюють концепцію комплексного контролю, враховуючи контрольно-наглядний,

дозвільно-обліковий, реєстраційний, інформаційно-аналітичний та обмежувальний характер. З метою ефективної профілактики, попередження та запобігання правопорушенням, цей комплекс заходів охоплює всі сфери життєдіяльності суспільства.

Національна поліція України активно користується різноманітним комплексом превентивних заходів, які вирізняються неоднорідністю у своїй суті та механізмах використання. Можна виділити два види превентивних заходів. По-перше, це прості заходи, які виражені у конкретних втручаннях, таких як перевірка документів, зупинення транспортних засобів чи опитування осіб. По-друге, це комплексні заходи, які формують систему стратегій превентивного впливу, включаючи обмеження пересування, перевірку дотримання дозвільної системи, поліцейське піклування та інші інтегровані підходи¹.

Правове регулювання превентивної (профілактичної) діяльності поліції становить комплекс нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері проведення органами поліції превентивних заходів. Це охоплює організаційне та юридичне забезпечення превентивної діяльності, її удосконалення, а також методи адміністративно-правового впливу, що координують поведінку суб'єктів у відповідних відносинах².

В контексті правового регулювання превентивної діяльності, правові норми фіксуються у відповідних офіційних документах, набуваючи юридичного вираження та значення через них. Основою положенням документом серед них, безперечно, є Конституція України, яка встановлює рамки діяльності органів державної влади при виконанні ними своїх обов'язків, зокрема, у проведенні поліцією превентивних заходів. Основний Закон зазначає, що ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством, а органи влади та їхні представники зобов'язані діяти в межах повноважень, визначених Конституцією та законами України. Згідно з цією конституційною нормою, превентивна діяльність поліції має базуватися на нормах, встановлених у законодавчих актах, що забезпечують законність та ефективність в її діяльності.

Серед всіх нормативних актів, де закріплені правові норми щодо превентивної діяльності поліції, ключове місце належить Закону України «Про Національну поліцію». Цей закон визначає основні засади організації та діяльності поліції в Україні, зокрема, в контексті превентивної роботи. Він встановлює права та обов'язки поліції, а також порядок застосування різних видів превентивних заходів.

Превентивна (профілактична) поліцейська діяльність визначається не лише Законом України «Про Національну поліцію», але і рядом інших важливих законодавчих актів. Серед них:

Кодекс України про адміністративні правопорушення;
Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII;

Закон України «Про дорожній рух» від 30 червня 1993 р. № 3353-XII;
Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII;

Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII;

Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 № 1550-III тощо.

У законодавстві, що регулює превентивну (профілактичну) поліцейську діяльність ключове значення мають не лише закони, але й додаткові нормативно-правові акти, такі як постанови Кабінету Міністрів України. Зокрема, постанови Кабінету Міністрів України визначають організаційні та функціональні аспекти профілактичної діяльності поліції. Важливу роль відіграють відомчі нормативно-правові акти, які поділяються на дві групи: накази Міністерства внутрішніх справ України та накази Голови Національної поліції України. Ці акти визначають як загальні принципи превентивної (профілактичної) діяльності, так і конкретні аспекти роботи окремих підрозділів превентивної діяльності, встановлюючи організаційні засади та визначаючи процедури ведення робіт.

Організаційні заходи щодо здійснення поліцією превентивних заходів представляють собою комплексну систему заходів, спрямованих на підвищення ефективності виконання поліцейськими їхніх обов'язків у сфері запобігання правопорушенням.

Один із ключових аспектів організаційних заходів – це планування та організація роботи. Органи поліції активно розробляють плани та програми проведення превентивних заходів, де особливу увагу приділяють аналізу ситуації, прогнозуванню можливих загроз та оцінці результатів попередніх заходів. Це дозволяє створити ефективну стратегію, враховуючи особливості території та актуальні проблеми.

Іншим важливим компонентом є інформаційно-роз'яснювальна робота. Поліція активно взаємодіє з громадськістю, використовуючи різні канали, такі як засоби масової інформації, соціальні мережі та особисті зустрічі. Мета – підвищити рівень правосвідомості та законслухняності громадян.

Не менш важливим є розвиток співпраці з іншими органами влади та громадськістю. Така співпраця базується на взаємопорозумінні та взаємодопомозі, що сприяє реалізації превентивних заходів в найбільш ефективний спосіб.

Система організаційних заходів реалізується на всіх рівнях системи Національної поліції. На центральному рівні здійснюється розробка

¹ Лакійчук Я. О. До проблеми визначення поняття «превентивний захід» *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 50, Т.3. С.188.

² Лакійчук Я.О. Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції: дис. канд. юрид. наук 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ, 2019. С.124.

законодавчих та нормативних актів, що регулюють превентивну діяльність поліції, та координація роботи органів поліції в цій сфері.

На базі головних управлінь поліції в областях розробляються та впроваджуються конкретні плани та програми проведення превентивних заходів. Це враховує особливості місцевих умов та проблем, що допомагає адаптувати загальні стратегії до конкретних реалій.

У територіальних підрозділах на рівні районних, міських управлінь та відділів поліції відбувається конкретна організація та проведення превентивних заходів, а також аналіз їхньої ефективності на місцевому рівні.

Забезпечення успішності організаційних заходів полягає в систематичному вдосконаленні. Це включає постійне вдосконалення планування та адаптацію до змін, удосконалення інформаційно-роз'яснювальної роботи з урахуванням специфіки аудиторії та постійний розвиток співпраці з іншими владними структурами та громадськістю.

Взаємодія поліції в контексті забезпечення превентивних заходів визначається особливістю формою співпраці, спрямованою на взаємну допомогу та підтримку між поліцією, державними органами, установами і громадськістю. Цей комплексний підхід призначений для створення умов, які сприяють проведенню ефективних превентивних заходів, з метою досягнення максимального рівня їх ефективності та соціальної користі для громадян.

На першому рівні взаємодії - загальнодержавному - поліція співпрацює із центральними органами влади. Ця спільна робота включає координацію зусиль у рамках забезпечення публічної безпеки, ювенальної превенції та протидії насильству в сім'ї. Поліція реалізує спільно з обласними державними адміністраціями програми, спрямовані на підтримку її діяльності, що сприяє узгодженій боротьбі з різними видами правопорушень та забезпеченню загальної безпеки в суспільстві.

Другий рівень взаємодії полягає у спільній діяльності з органами місцевого самоврядування. Це передбачає взаємне інформування, спільні наради з керівництвом поліції на конкретних територіях та сприяння поліції у виконанні її обов'язків під час громадських заходів. Співпраця із громадськістю на цьому рівні включає активну участь місцевих громад в забезпеченні публічної безпеки та порядку.

На третьому рівні взаємодії, поліція активно співпрацює безпосередньо із громадськістю. Це виявляється у роботі дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад на конкретних територіях, організації спільних заходів із представниками громадських об'єднань, розробці соціальних проектів та програм. Залучення громадськості до діалогу про безпеку, сприяння діяльності поліції та підвищення довіри громадян до поліції є ключовими аспектами цього рівня взаємодії.

¹ Лакійчук Я. О. До характеристики організаційних заходів поліції щодо здійснення нею превентивних заходів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип.1, Т.4. С.125.

² Лакійчук Я. О. Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. С. 112.

Взаємодія поліції на цих трьох рівнях представляє собою гнучку та комплексну систему, спрямовану на попередження правопорушень та забезпечення безпеки громадян. Цей підхід враховує специфіку різних взаємодіючих сторін і дозволяє створювати ефективні стратегії для досягнення спільних цілей у сфері правопорядку та публічної безпеки.

Зарубіжний досвід превентивної поліцейської діяльності виявляється у різноманітних підходах та стратегіях, які акцентують увагу на попередженні правопорушень та підвищенні публічної безпеки.

У Німеччині, де система поліцейських органів є децентралізованою, акцент робиться на партнерстві між Федеральною поліцією та органами місцевого самоврядування. Місцеві поліцейські структури взаємодіють із громадою, використовуючи стратегії суспільно-орієнтованої роботи та зацікавленості громадськості в превенції злочинності.

В Японії, де рівень злочинності низький, поліція залучає громадян до активної участі у запобіганні злочинності через Асоціації запобігання злочинності. Це організації, в яких не тільки поліція, а й представники громади беруть участь у спільних зусиллях з підтримки громадської безпеки.

У Польщі та Чехії, окрім звичайної поліції, існує муніципальна поліція, спрямована на профілактику правопорушень у межах своїх повноважень. Інспектори муніципальної поліції акцентують увагу на дотриманні громадського порядку та правил дорожнього руху, співпрацюючи з місцевим населенням.

У Грузії, законодавство щодо превентивних заходів дозволяє поліції використовувати різноманітні методи, такі як ідентифікація осіб, перевірки, вимога залишити місце, а також спеціальний поліцейський контроль для підвищення ефективності превенції.

У сучасних умовах у превентивній діяльності поліції існує ряд проблемних питань, які необхідно вирішувати.

До основних проблемних питань можна віднести:

Недостатньо ефективне використання профілактичних заходів. У багатьох випадках профілактичні заходи проводяться формально, без урахування конкретних умов і обставин.

Недостатня співпраця поліції з іншими органами влади та громадськістю. Для ефективної профілактики злочинності та правопорушень необхідна тісна співпраця поліції з іншими органами влади та громадськістю.

Недостатній рівень професійної підготовки поліцейських. Не всі поліцейські мають достатні знання та навички для проведення профілактичних заходів.

Для вирішення проблемних питань превентивної діяльності поліції необхідно здійснити ряд заходів, зокрема:

¹ Лакійчук Я. О. Міжнародний досвід здійснення превентивних заходів органами поліції та можливості його використання в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. С. 126.

Розробити та впровадити ефективну систему профілактичних заходів. Ця система повинна бути спрямована на всі групи населення, а також на всі сфери суспільного життя.

Посилення співпраці поліції з іншими органами влади та громадськістю. Для цього необхідно розробити механізми взаємодії поліції з іншими органами влади та громадськістю.

Покращення професійної підготовки поліцейських. Необхідно забезпечити поліцейських необхідними знаннями та навичками для проведення профілактичних заходів.

Конкретні заходи щодо удосконалення превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності можуть включати в себе:

Розробку та затвердження загальнодержавної програми профілактики злочинності та правопорушень. Ця програма повинна визначати основні напрями та пріоритети профілактики злочинності та правопорушень в Україні.

Створення мережі профілактичних центрів та пунктів. Ці центри та пункти повинні забезпечувати надання профілактичних послуг населенню.

Запровадження системи моніторингу та оцінки ефективності профілактики злочинності та правопорушень. Це дозволить оцінити ефективність профілактичних заходів та внести необхідні корективи.

Удосконалення превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності є важливим завданням, яке дозволить зменшити рівень злочинності та правопорушень в Україні. Впровадження конкретних заходів, спрямованих на вирішення проблемних питань превентивної діяльності поліції, сприятиме досягненню цієї мети.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття та зміст превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.
2. Правове регулювання превентивної діяльності поліції.
3. Організаційні заходи щодо здійснення поліцією превентивних заходів.
4. Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів.
5. Зарубіжний досвід здійснення превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.
6. Проблемні питання та напрями удосконалення превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Аналіз правового регулювання превентивної діяльності поліції в Одеській області.

1. Проаналізуйте нормативні акти, які визначають повноваження поліції щодо превентивних заходів в Одеській області.
2. Зробіть порівняльний аналіз із загальнонаціональними нормативами, визначте особливості та відмінності.

Завдання 2. Пропозиції щодо організаційних заходів поліції в Одеській області для здійснення превентивних заходів.

1. Розробіть пропозиції щодо удосконалення організаційної структури поліції з метою забезпечення більш ефективної превентивної роботи.
2. Розгляньте можливості використання сучасних технологій та інновацій для поліпшення превентивної діяльності.

Завдання 3. Співпраця поліції з державними органами, установами та громадськістю в Одеській області.

1. Проаналізуйте існуючі форми співпраці поліції з іншими державними органами та громадськими установами в регіоні.
2. Розробіть рекомендації для поліції з покращення взаємодії з громадськістю для забезпечення успішної реалізації превентивних заходів.

Завдання 4. Аналіз проблем та напрямків удосконалення превентивної поліцейської діяльності в Одеській області.

1. Визначте основні проблеми, з якими стикається поліція Одеської області у проведенні превентивних заходів.
2. Розробіть конкретні рекомендації для вирішення цих проблем та визначте нові напрями розвитку превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності.

Завдання 5. Практичне застосування отриманих знань.

1. Складіть план-конспект тренінгу для поліцейських Одеської області з використанням сучасних методів та прийомів превентивної роботи.
2. Розробіть конкретні кейси та ситуації, які можуть виникнути в регіоні, для тренування поліцейських у використанні превентивних стратегій.

Завдання 6. Презентація результатів.

Підготуйте презентацію, в якій коротко надайте результати та рекомендації щодо удосконалення превентивної діяльності поліції в Одеській області. Використовуйте графіки, діаграми та конкретні приклади.

Питання для самоконтролю:

1. Як історичний аспект профілактики правопорушень вплинув на розвиток превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності?
2. Які методологічні підходи використовуються для розуміння та оцінки ефективності превентивних заходів?
3. Хто виступає суб'єктом превентивної діяльності?
4. Як класифікується превентивна діяльність і чому ця класифікація є важливою для правоохоронних органів?
5. Як відбувається проведення профілактичних бесід і як вони сприяють запобіганню правопорушень?
6. В чому полягає індивідуальна профілактика та які особливості проведення цього виду превентивної роботи?
7. Які проблемні аспекти можуть виникати при здійсненні індивідуальної профілактичної діяльності поліції?
8. Які особливості та методи проведення загальної профілактики в поліції та як вони впливають на публічну безпеку?

9. Яким чином Національна поліція впроваджує превентивні методи переконання та виховання?

10. Які методи примусу використовує поліція в рамках превентивної діяльності та в яких ситуаціях?

11. Які організаційні заходи використовуються поліцією для здійснення превентивних заходів?

12. Як взаємодіє поліція з державними органами, установами та громадськістю для забезпечення превентивних заходів?

13. Які напрями удосконалення превентивної діяльності поліції можна визначити на основі міжнародного досвіду?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Трансформація суб'єктів превентивної діяльності в сучасному поліцейському середовищі.

2. Проблемні питання здійснення індивідуальної профілактичної діяльності поліції.

3. Інтерактивні методи впливу у превентивній роботі поліції: успішні практики.

4. Взаємодія поліції та громади в рамках превентивних заходів: проблемні аспекти.

5. Актуальні проблеми правового регулювання превентивної діяльності поліції.

6. Сучасні технології у проведенні профілактичних заходів: ризики та проблеми.

7. Роль міжнародної співпраці у здійсненні превентивних заходів органами поліції.

8. Ефективність різних видів методів превентивної роботи: порівняльний аналіз.

9. Стратегії та тактики превентивної поліцейської діяльності: вивчення кращих практик.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

6. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п>

7. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0260-16>

8. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

9. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

10. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

11. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

Основні джерела:

1. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків : Факт, 2022. 452 с.

2. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

3. Беззубов Д. О. Управлінська та поліцейська діяльність органів виконавчої влади в сфері забезпечення суспільної безпеки. *Dictum factum*. 2023. № 1. С. 86-97.

4. Бугайчук К. Л. Підготовка працівників поліції у зарубіжних країнах: інформ.-практ. довід.: ч. 1 / К. Л. Бугайчук; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 140 с.

5. Бугайчук К. Л. Підготовка працівників поліції у зарубіжних країнах: інформац.-практ. довід.: ч.2 / К. Л. Бугайчук; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 168 с.

6. Бугайчук К.Л. Публічне адміністрування в органах Національної поліції України: монографія. Харків: Панов, 2019. 550 с.

7. Будзинський М.П. Принципи адміністративно-правового регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Випуск 3, том 1. С. 88-95.

8. Будь О.А. Адміністративно-превентивні поліцейські заходи: дис. ... докт. філософії: 081 право. Харків: ХНУВС, 2021. 264 с.
9. Дмитрик Р. В. Адміністративно-правовий статус поліцейського в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: НАВС, 2021. 204 с.
10. Дрок І.С. Кадрова політика Національної поліції України в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. Випуск 70. С. 318-323.
11. Дронік Д.С. Адміністративно-правові засади діяльності патрульної поліції в Україні. дис. ... доктор філософії: 081 право. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. 241 с.
12. Залужний В.Г. Оцінювання службової діяльності поліцейського в Україні: теорія, правове регулювання і практика: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса. 2019. 208 с.
13. Коваленко А. В. Поняття поліцейської діяльності та підходи до його розуміння в праві (кримінологічний аспект). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2019. Вип.54. С.149-151.
14. Комірчий П.О. Публічна служба в правоохоронній сфері України: теорія та практика: монографія. Київ : Маслаков, 2020. 476 с.
15. Кравченко І.С. Основи управління в Національній поліції: навчальний посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 212 с.
16. Крижановська О.В. Форми реалізації взаємодії Національної поліції з органами публічної влади в сфері забезпечення правопорядку. *Право та державне управління*. 2020. №1. С. 87-94.
17. Кройтор О. М. Адміністративно-правовий статус патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень: дис. ... докт. філософії. 081 право. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 208с.
18. Кубасенко А.В. Взаємодії поліції та суспільства в сфері реалізації правоохоронної функції. *Юридичний вісник*. 2020. №2. С.81-87.
19. Кубасенко А.В. Довіра до органів Національної поліції як ключовий фактор ефективності правоохоронної системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. №6(1). С.221-226.
20. Кубасенко А.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів: погляд на проблему. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 202-208.
21. Лакійчук Я. О. Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. С. 107–113.
22. Лакійчук Я. О. До проблеми визначення поняття «превентивний захід». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 50, Т.3. С. 184–189.
23. Лакійчук Я. О. До характеристики організаційних заходів поліції щодо здійснення нею превентивних заходів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип.1, Т.4. С.121-126.
24. Лакійчук Я. О. Міжнародний досвід здійснення превентивних заходів органами поліції та можливості його використання в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. С. 123-127.
25. Лакійчук Я.О. Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції: дис. ... канд. юрид. наук 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ, 2019. 219 с.
26. Музичук О., Невядовський В. Найда В. Напрямки вдосконалення діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2023. №(1). С.5-12.
27. Пелех М.І. Адміністративно-правові засади здійснення адміністративного примусу органами Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2021. 229 с.
28. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.
29. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с.
30. Солнцева Х.В. Деякі питання щодо організації міжвідомчої взаємодії органів Національної поліції з іншими правоохоронними органами (інтегрована організація поліцейської діяльності). *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2021. №2. С. 131-135
31. Солнцева Х.В. Стан наукової розробленості проблематики сучасної поліцейської діяльності. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. Вип.6. С.116-122.
32. Солнцева Х.В. Шляхи запровадження національної концепції інтегрованої організації поліцейської діяльності. *Проблеми законності*. 2021. Вип.155. С. 146-165.
33. Ульянов О.І. Правові засади застосування поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 1. С. 34-36.
34. Цанько Я. О. Історико-правовий аналіз становлення та розвитку превенції в діяльності правоохоронних органів (з часів існування Російської Імперії до сьогодні). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип.1, Т.2. С. 102-107.
35. Шатрава С.О. Превентивна діяльність Національної поліції України як об'єкт адміністративно-правового дослідження. *Наше право*. 2023. №3. С. 103-109.
36. Швець Д.В. Вимоги до особистості поліцейського в умовах глобалізації та впровадження міжнародних стандартів поведінки правоохоронців. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3. С.316-330.

37. Шило Є.П. Організаційно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України як центрального органу виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 225 с.

Тема 2. Організація діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності

Мета вивчення

Отримати та закріпити додаткові поглиблені знання щодо організації діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) пояснювати теоретичні та практичні аспекти організації діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності;
- 2) демонструвати глибокі знання практики діяльності патрульних поліцейських, шляхів та тенденцій розвитку і перспективи розширення уявлення про сучасне нормативно-правове забезпечення організації діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності;
- 3) володіти глибокими знаннями про організацію діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності;
- 4) розв'язувати практичні задачі із застосування законодавства стосовно організації діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності.

Лекційні питання:

1. Поняття та зміст правового статусу патрульної поліції.
2. Мета, завдання, принципи діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності.
3. Компетенція патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень.
4. Організація профілактичної роботи патрульної поліції.
5. Форми взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень.

Зміст лекції

Патрульна поліція є важливою складовою Національної поліції України та має особливим правовий статус, який визначає її специфічну роль та повноваження в системі забезпечення публічного порядку і безпеки. Цей статус визначається через кілька ключових блоків елементів, які визначають специфічність діяльності патрульної поліції.

Цільовий блок є основою, включаючи нормативно визначені мету, завдання, принципи, функції та напрями діяльності патрульної поліції.

Визначення чіткої цільової спрямованості встановлює основний фреймворк для виконання патрульними поліцейськими своїх обов'язків.

Компетенційний блок конкретизує повноваження патрульної поліції, орієнтовані на реалізацію завдань та функцій як зовнішньої, так і внутрішньої поліцейської діяльності. Це включає широкий спектр повноважень, спрямованих на забезпечення публічного порядку та безпеки громадян.

Зовнішньоорганізаційний блок регулює місце патрульної поліції у структурі Національної поліції, встановлює порядок її утворення, реорганізації та ліквідації, а також визначає особливості її взаємодії з іншими органами поліції.

Внутрішньоорганізаційний блок нормативно закріплює порядок внутрішньовідомчого управління та взаємодії між структурними підрозділами патрульної поліції, забезпечуючи ефективну координацію дій.

Правовий статус патрульної поліції забезпечує їй визначену роль у забезпеченні безпеки громадян та публічного порядку, враховуючи її специфічні функції та завдання в рамках загальної структури Національної поліції України.

Патрульна поліція є одним із основних підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України. Вона виконує широкий спектр завдань, спрямованих на створення безпечного середовища та зміцнення довіри суспільства до поліції.

Метою діяльності патрульної поліції на сучасному етапі державотворення є створення безпечного середовища шляхом забезпечення населення якісним поліцейським обслуговуванням, зміцнення довіри суспільства до поліції через запровадження людиноцентрованого підходу в її діяльності.

Завдання діяльності патрульної поліції можна поділити на три основні групи:

Завдання у сфері охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку:

Реалізація заходів, спрямованих на охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

Здійснення своєчасного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події.

Виявлення причин та умов, що сприяють учиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, ужиття заходів у межах своєї компетенції для їх усунення.

Ужиття заходів із метою виявлення і припинення кримінальних, адміністративних правопорушень.

Здійснення в межах компетенції провадження у справах про адміністративні правопорушення.

¹ Дронік Д.С. Адміністративно-правові засади діяльності патрульної поліції в Україні. дис. ... доктор філософії: 081 право. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. С. 116.

Завдання у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху:

Забезпечення безпеки дорожнього руху.

Забезпечення дотримання правил дорожнього руху.

Здійснення заходів щодо запобігання дорожньо-транспортним пригодам.

Забезпечення надання допомоги потерпілим у дорожньо-транспортних пригодах.

Завдання у сфері надання допомоги особам, які потребують такої допомоги:

Надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Принципи діяльності патрульної поліції представляють собою комплекс формально визначених і неформалізованих керівних засад, дотримання яких є обов'язковим під час реалізації поліцейської діяльності.

Принципи діяльності патрульної поліції можна поділити на такі групи:

Принципи, визначені законодавством України:

Законність – діяльність патрульної поліції повинна здійснюватися відповідно до вимог Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів.

Соціальна справедливість – діяльність патрульної поліції повинна забезпечувати рівне ставлення до всіх громадян, незалежно від їх раси, національності, релігії, статі, сексуальної орієнтації, політичних поглядів тощо.

Пропорційність – застосування заходів реагування патрульною поліцією має бути співмірним із характером і суспільною небезпечністю правопорушення.

Професіоналізм – патрульні поліцейські повинні мати високий рівень професійної підготовки та досвіду, необхідний для виконання своїх обов'язків.

Відповідальність – патрульні поліцейські несуть персональну відповідальність за свої дії та бездіяльність.

Неформалізовані принципи:

Толерантність – патрульні поліцейські повинні усвідомлювати та поважати права, свободи, цінності і почуттів інших людей, незалежно від їхніх відмінностей.

Нульова толерантність до всіх проявів насильства – патрульні поліцейські повинні нетерпимо ставитися до будь-яких проявів насильства, незалежно від їх спрямованості та мотивів.

Безбар'єрність – діяльність патрульної поліції повинна бути спрямована на створення умов для забезпечення рівних прав і можливостей для всіх

людей, незалежно від їхніх фізичних, розумових, соціальних або інших особливостей¹.

Компетенція патрульної поліції представляє собою комплекс нормативно закріплених повноважень, які надають право поліцейським вирішувати різноманітні завдання в сфері забезпечення публічної безпеки та правопорядку. Для поліцейських у розділі V Закону України «Про Національну поліцію» визначені основні правила застосування поліцейських заходів².

Основна сутність компетенції патрульної поліції полягає в забезпеченні високого рівня проактивної діяльності, спрямованої на уникнення вчинення правопорушень та забезпечення публічної безпеки. Представники патрульної поліції наділені повноваженнями використовувати превентивні поліцейські заходи з метою попередження потенційних порушень.

Ключовий елемент компетенції патрульної поліції – це здатність ефективно застосовувати превентивні заходи для попередження правопорушень. Під такими заходами розуміються активні дії, спрямовані на запобігання можливих правопорушень шляхом виявлення та усунення факторів, які можуть призвести до вчинення правопорушення.

Патрульна поліція в Україні виконує ключову роль у забезпеченні публічної безпеки та порядку. Важливим аспектом її діяльності є організація та проведення профілактичної роботи, спрямованої на запобігання правопорушень та покращення взаємин між поліцією та громадою.

Однією з ключових складових успішної профілактичної діяльності є системне планування. Патрульна поліція використовує плани основних заходів та плани проведення профілактичних заходів для визначення пріоритетів та стратегій дії. Ці плани враховують конкретні особливості роботи патрульних підрозділів та визначають завдання, спрямовані на попередження злочинності та забезпечення публічної безпеки.

Розробка планів враховує різні аспекти, такі як основні напрямки роботи поліції, інтелектуальне та матеріальне забезпечення, визначення конкретних виконавців, а також чіткі строки реалізації заходів. Серед спеціальних планів профілактичної діяльності патрульної поліції нормативно-правове закріплення отримали плани проведення профілактичних заходів. Відповідно до пп. 2 п. 5 розділу II Порядку організації проведення профілактичних заходів у плані проведення профілактичних заходів зазначаються:

– дати початку та строки проведення підготовчого і практичного етапів (кількість діб), періодичність надання звітів та підбиття підсумків;

– конкретизовані завдання виконавцям на кожному окремому етапі проведення профілактичних заходів зі строками їх виконання;

¹ Дронік Д.С. Адміністративно-правові засади діяльності патрульної поліції в Україні. дис. ... доктор філософії: 081 право. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. С. 118.

² Кройтор О. М. Адміністративно-правовий статус патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень: дис. ... докт. філософії. 081 право. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С.105.

¹ Дронік Д.С. Завдання та функції патрульної поліції як структурного підрозділу Національної поліції України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. №3. С. 102.

– порядок обміну інформацією між ініціатором проведення заходів та головними управліннями Національної поліції;

– способи координації дій органів і підрозділів поліції, що взаємодіють із заінтересованими центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами.

Організація профілактичної роботи патрульної поліції ґрунтується на комплексному підході, системному плануванні та активній участі громадськості. Це забезпечує створення безпечного середовища для всіх громадян.

Нормативно-правове забезпечення взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень є важливою складовою діяльності поліції в рамках концепції «Community Policing». Це забезпечення включає три групи норм, які систематизують взаємовідносини та сприяють ефективній роботі патрульної поліції.

Перша група норм направлена на закріплення та регулювання самої профілактичної роботи патрульної поліції. Це включає в себе визначення завдань, обов'язків і відповідальності поліцейських у сфері запобігання правопорушень.

Друга група норм визначає загальні засади та механізми взаємодії патрульної поліції під час виконання усієї сукупності поліцейських завдань. Це передбачає взаємодію з іншими органами влади, громадськими організаціями та іншими структурами в процесі забезпечення безпеки та правопорядку.

Третя група норм безпосередньо регламентує взаємодію патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень. Це включає участь представників поліції у нормотворчому процесі, укладання адміністративних договорів, видання індивідуальних актів управління, спрямованих на правозастосування.

Форми взаємодії можна класифікувати на правові та організаційні. Правові форми включають участь у нормотворчому процесі, укладання адміністративних договорів та видання актів управління. Організаційні форми взаємодії передбачають участь у діяльності координаційних органів, проведення координаційних нарад та спільних заходів для реалізації узгоджених стратегій профілактики правопорушень.

Унікальний підхід до взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами полягає в активній участі поліцейських у різноманітних формах співпраці, спрямованих на забезпечення безпеки громади. Це може включати ініціативи щодо нормотворчого процесу, участь у партнерських програмах та спільних заходах для покращення якості життя громадян та підтримки принципів «Community Policing».

¹ Про затвердження Порядку організації проведення профілактичних заходів : Наказ Національної поліції України від 27 грудня 2016 року №1377. URL : <http://tranzit.ltd.ua/nakaz>

² Кройтор О. М. Адміністративно-правовий статус патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень: дис. ... докт. філософії. 081 право. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С.167.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття та зміст правового статусу патрульної поліції.
2. Мета, завдання, принципи діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності.
3. Компетенція патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень.
4. Організація профілактичної роботи патрульної поліції.
5. Форми взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень.
6. Поняття та зміст діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху.
7. Особливості діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні в умовах воєнного стану.
8. Проблемні питання діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху.
9. Зарубіжний досвід діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху.
10. Шляхи удосконалення організаційних засад діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху.

Кейс 1

На спецлінію оператора «102» надійшло повідомлення про те, що у коридорі багатопверхівки, що розташована за адресою: м. Одеса вул. Травнева буд. 11, відбувається бійка сусідів через особисту неприязнь (чоловіки та жінки між собою по різні сторони коридору).

Прибувши на місце події наряд патрульної поліції встановив, що бійка циклічна – припиняється за вимогою поліцейських та постійно поновлюється. Всі учасники бійки дуже збуджені. Одна з жінок повертається до свого помешкання, бере ніж та атакує кривдників (чоловіка або жінку). Чинить агресивний опір поліцейським. Допомога поліцейським прибуває через 6 хвилин.

Завдання:

Навести алгоритм дій патрульних поліцейських, які прибули на місце пригоди.

Які поліцейські заходи можуть бути застосовані в цій ситуації? Пояснити, із посиланням на законодавчі акти порядок застосування поліцейських заходів.

Кейс 2

Патруль отримав повідомлення від громадянина, який бачив як двос чоловіків у під'їзді розглядали предмет схожий на пістолет. Також громадянин повідомив, що один із чоловіків сказав, що потрібно піти у парк та

випробувати його. Чоловіки залишили під'їзд та направилися у бік парку на сусідній вулиці.

Завдання:

Навести алгоритм дій патрульних поліцейських.

Які поліцейські заходи можуть бути застосовані в цій ситуації? Пояснити, із посиланням на законодавчі акти порядок застосування поліцейських заходів.

Завдання для самостійної роботи:

На об'єкті із спеціальним режимом під час патрулювання у нічний час патруль виявив чоловіка, який при собі мав підозрілі предмети. За словами чоловіка він співробітник і залишився попрацювати вночі оскільки необхідно здавати проект. Предмети, які знаходяться в нього є необхідними компонентами для завершення проекту і він переміщує їх до свого кабінету.

Завдання:

Навести алгоритм дій патрульного наряду.

Які поліцейські заходи можуть бути застосовані в цій ситуації?

Розкрити порядок застосування поліцейських заходів.

Питання для самоконтролю:

1. Які нормативно-правові засади визначають діяльність патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності в Україні?

2. Яка мета та основні завдання патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності?

3. Які принципи лежать в основі діяльності патрульної поліції в ролі суб'єкта превенції?

4. Які функції та напрями діяльності патрульної поліції визначені в законодавстві?

5. Які повноваження має патрульна поліція в сфері профілактики правопорушень?

6. Які є інструменти діяльності патрульної поліції в Україні, що спрямовані на профілактику правопорушень?

7. Які методи застосовує патрульна поліція в рамках своєї профілактичної діяльності?

8. Які завдання та функції патрульної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху?

9. Які напрямки та межі діяльності патрульної поліції забезпечення безпеки дорожнього руху визначені законодавством?

10. Які правові форми та методи діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху?

11. Які особливості діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні в умовах воєнного стану?

12. Які проблемні питання можуть виникнути в ході діяльності патрульної поліції під час забезпечення безпеки дорожнього руху?

13. Який зарубіжний досвід діяльності патрульної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху може бути використаний як приклад для удосконалення практики в Україні?

14. Які шляхи удосконалення організаційних засад діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху можна рекомендувати в контексті сучасних викликів та потреб суспільства?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Інтегрована система профілактики правопорушень у діяльності патрульної поліції.

2. Комплексна стратегія ефективного забезпечення безпеки дорожнього руху: виклики та інновації.

3. Кібербезпека та патрульна поліція: адаптація до вимог цифрової безпеки та захисту громадян.

4. Профілактика та реагування на етнічні конфлікти: роль патрульної поліції.

5. Психологічна стійкість патрульного: ефективні стратегії управління стресом та втомою.

6. Ефективність патрульної поліції у період воєнного стану.

7. Патрульна поліція та громадянське суспільство: стратегічна взаємодія та синергія.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

3. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

4. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

5. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

7. Про ратифікацію Європейської Конвенції «Про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема

футбольних матчів»: Закон України від 15.11.2001. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_003

8. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

9. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п>

10. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

11. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

12. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

Основні джерела:

1. Адміністративно-правове регулювання діяльності патрульної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні: моногр. / Х.П. Ярмакі, Р.М. Пилипів, М.Ю. Веселов. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2019. 240 с.

2. Дронік Д.С. Адміністративно-правові засади діяльності патрульної поліції в Україні. дис. ... доктор філософії: 081 право. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. 241 с.

3. Дронік Д.С. Завдання та функції патрульної поліції як структурного підрозділу Національної поліції України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. №3. С. 98-103.

4. Дронік Д.С. Напрями адміністративної поліцейської діяльності патрульної поліції. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. №2(79). С. 64-70.

5. Дронік Д.С. Поняття та зміст адміністративно-правових засад діяльності патрульної поліції в Україні. *Право і суспільство*. 2022. №4. С. 293-298.

6. Кройтор О. М. Адміністративно-правовий статус патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень: дис. ... докт. філософії. 081 право. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 208с.

7. Кройтор О. М. Завдання патрульної поліції для профілактики правопорушень. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 10/1. С. 27-31.

8. Кройтор О. М. Нормативно-правове забезпечення взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. Випуск 73, Частина 2. С. 38-42.

9. Кройтор О. М. Форми взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 422-425.

10. Чанцева А. О. Особливості діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні в умовах воєнного стану. *Право UA*. 2022. № 4. С. 185-193.

11. Чанцева А. О. Шляхи удосконалення організаційних засад діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні. *Право UA*. 2021. № 4. С. 197-204.

12. Чанцева А.О. Зарубіжний досвід діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху в державі та можливості його використання в Україні. *Європейські перспективи*. 2023. № 1. С. 187-194.

13. Чанцева А.О. Поняття та зміст діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні та особливості її адміністративно-правового статусу. *Європейські перспективи*. 2021. №3. С. 209-217.

Тема 3. Організація роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України

Мета вивчення

Отримати та закріпити додаткові поглиблені знання щодо особливостей організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розуміти теоретичні основи та практичні аспекти організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України;
- 2) демонструвати глибокі знання організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України;
- 3) володіти глибокими знаннями щодо сучасних викликів та проблем організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України;
- 4) розв'язувати практичні завдання та застосовувати відповідне законодавство, що стосується організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України.

Лекційні питання:

1. Основні завдання і повноваження підрозділів ювенальної превенції.
2. Ведення профілактичного обліку дітей підрозділами ювенальної превенції.

3. Організація заходів щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла.

4. Організація роботи та здійснення заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них.

5. Основні напрями взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, міжнародними та громадськими організаціями.

6. Зарубіжний досвід у сфері профілактики правопорушень у дитячому середовищі.

7. Проблемні питання взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням у дитячому середовищі.

Зміст лекції

Підрозділи ювенальної превенції – це спеціально створені підрозділи поліції у структурі підрозділів превентивної діяльності, основним призначенням яких є надання поліцейських послуг у дитячому середовищі, зокрема щодо профілактики адміністративних і кримінальних правопорушень серед дітей, попередження й припинення правопорушень дітьми та щодо дітей, охорони їх прав і свобод, надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги дітям, їх батькам та законним представникам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Підрозділи ювенальної превенції виконують ключові завдання для забезпечення дитячого благополуччя. Це включає профілактичну роботу щодо запобігання адміністративних та кримінальних порушень серед дітей, ведення профілактичного обліку та індивідуальну профілактику. Підрозділи ювенальної превенції приділяють увагу пошуку безвісно зниклих дітей, протидії домашньому насильству та забезпеченню права на освіту. Взаємодія з іншими службами і владними структурами покликана забезпечити повноцінний захист та підтримку дітей та їхніх сімей в різних життєвих обставинах.

Основними повноваженнями підрозділів ювенальної превенції є:

планування і реалізація профілактичних заходів у дитячому середовищі щодо попередження негативних явищ серед дітей;

контроль за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності вимог законодавства щодо заборони продажу неповнолітнім особам алкогольних, слабоалкогольних напоїв і тютюнових виробів, а також щодо дотримання обмежень перебування дітей у нічний час у закладах, в яких провадиться діяльність у сфері розваг, та закладах громадського харчування;

вжиття заходів для запобігання і припинення стосовно дитини будь-яких протиправних діянь;

притягнення до адміністративної відповідальності дітей віком від 16 до 18 років, які вчинили адміністративні правопорушення, а також батьків або осіб, що їх замінюють, які не виконують передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей;

унесення до підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності обов'язкових для розгляду подань про необхідність усунення причин та умов, що призводять до вчинення дітьми адміністративних і кримінальних правопорушень;

участь у профілактичних заходах щодо запобігання дитячій бездоглядності та правопорушенням серед дітей;

сприяння у межах компетенції веденню обліку дітей шкільного віку відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 684 «Про затвердження Порядку ведення обліку дітей шкільного віку та учнів»;

затримування і тримання не більше 8 годин у спеціально відведених для цього приміщеннях дітей, які залишилися без нагляду, на період до передання їх батькам, законним представникам або до влаштування їх до закладів відповідно до законодавства. Інформація про дитину в обов'язковому порядку вноситься до журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених відповідного органу поліції із зазначенням часу доставлення та вибуття;

проведення ознайомлювальних, попереджувальних і виховних бесід з дітьми та їх батьками, законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин і умов, які сприяли вчиненню адміністративного чи кримінального правопорушення дитиною;

відвідування дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, за місцем їх проживання разом із службою у справах дітей для з'ясування умов проживання;

виклик дітей та їх батьків, інших законних представників під час провадження у справі про адміністративне правопорушення, учинене дитиною;

залучення дітей до участі в просвітницько-профілактичних чи корекційних програмах;

інформування відповідних місцевих органів державної влади щодо батьків, інших законних представників, які не виконують обов'язки щодо виховання дітей, жорстоко з ними поводяться чи вчиняють стосовно дітей домашнє насильство;

ініціювання перед службами у справах дітей, відділами охорони здоров'я місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування питання про направлення дитини до відповідного закладу для надання необхідної медичної, психологічної допомоги;

¹ Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвицький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвицького. Київ : ВД Дакор, 2021. С.246.

участь у судовому розгляді за участю неповнолітнього обвинуваченого відповідно до статей 496, 500 Кримінального процесуального кодексу України;

вжиття заходів індивідуальної профілактики з дітьми, схильними до вчинення правопорушень;

виявлення фактів вчинення домашнього насильства та своєчасне реагування на них.

З метою індивідуальної профілактики, поліцейські ювенальної превенції ведуть обліково-профілактичну справу (ОПС) та реєструють в системі МВС дітей, на яких здійснюється профілактична робота. Це включає регулярні бесіди з дітьми та їх батьками, вивчення умов проживання, складання індивідуального плану профілактики та інші заходи, спрямовані на запобігання правопорушень. Поліцейські активно взаємодіють з сім'ями та стежать за умовами, що можуть впливати на дитину та спричинити її негативну поведінку.

Взяттю на профілактичний облік підлягає дитина:

засуджена до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;

звільнена за рішенням суду від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру без поміщення до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання;

звільнена зі спеціальної виховної установи;

вчинила домашнє насильство в будь-якій формі (дитина-кривдник), передбачене статтею 173⁻² Кодексу України про адміністративні правопорушення, а також щодо якої винесено терміновий заборонний припис чи виданий обмежувальний припис;

яка впродовж року два і більше разів була притягнута до адміністративної відповідальності;

яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей;

яка вчинила булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

Підставами для взяття дитини на профілактичний облік є:

вирок (постанова) суду, що набрав(ла) законної сили, про застосування до дитини покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;

рішення суду про звільнення дитини від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру, крім випадків, коли дитину направляють до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання;

довідка про звільнення зі спеціальної виховної установи для дітей;

матеріали, які підтверджують факт вчинення дитиною домашнього насильства (копія термінового заборонного чи обмежувального припису,

¹ Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

постанови суду щодо притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 173⁻² Кодексу України про адміністративні правопорушення);

рапорт поліцейського підрозділу ювенальної превенції про дитину, яка впродовж року два і більше разів притягалася до адміністративної відповідальності, з долученням копій постанов суду про притягнення до адміністративної відповідальності;

рапорт поліцейського підрозділу ювенальної превенції щодо виявлення дитини, яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей, з долученням витягів з Єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події щодо зареєстрованих фактів безвісного зникнення дитини;

копія постанови суду щодо притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 173⁻⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення дитини чи батьків або осіб, які їх замінюють.

Процедура зняття дитини з профілактичного обліку передбачає ряд чітких визначених підстав. Зокрема, це може статися при досягненні нею 18-річного віку, закінченні строку покарання визначеного судовим вироком або при набранні законної сили вироком щодо позбавлення волі. Інші підстави включають рішення суду щодо визнання дитини померлою, безвісно відсутньою, або отримання офіційного документа про смерть. Також враховується відсутність домашнього насильства, правопорушень, самовільного залишення сім'ї, булінгу протягом певного періоду. Поліцейський підрозділ ювенальної превенції має обов'язок винести постанову про зняття з профілактичного обліку, затвердити її начальник територіального підрозділу та внести необхідні зміни до електронної картки в інформаційній системі МВС. Повідомлення про зняття надсилається батькам, законним представникам і іншим відомствам. Такий процес дозволяє ефективно керувати інформацією та підтримувати безпеку дитини у визначені періоди її життя.

Діяльність поліцейських підрозділів ювенальної превенції у випадках безвісного зникнення дитини включає комплекс заходів. По-перше, підрозділ бере участь у спільних діях з іншими уповноваженими органами та підрозділами Національної поліції для встановлення місцезнаходження дитини. Це включає аналіз даних, опитування, інформування громадськості та взаємодію при відкритті кримінального провадження.

Поліцейські визначають обставини зникнення, опитують батьків, збирають дані про зовнішність та особливості дитини. Створюють орієнтування, вивчають зв'язки в родині та оточенні, враховують соціальні мережі та місцеві умови. Важливим етапом є встановлення наявності телефону та його можливого використання для локації.

¹ Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

Поліцейські взаємодіють із закладами соціального захисту дітей, щоб передати знайдену дитину батькам чи відповідним представникам. Одночасно вони вносять подання до органів освіти і служб у справах дітей для усунення можливих причин зникнення дітей та покращення системи захисту. Такий підхід сприяє ефективній реакції на ситуації безвісного зникнення та попередженню подібних випадків у майбутньому.

Поліцейські підрозділів ювенальної превенції в Україні активно впроваджують заходи з запобігання та протидії домашньому насильству відповідно до Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Їх повноваження стосуються випадків, коли особа, що вчинила насильство чи стала його жертвою, не досягла 18-річного віку.

Поліцейські виявляють та реагують на факти домашнього насильства, проводять аналіз інформації про обставини зникнення дітей і реагують на них згідно з законодавством. Вони приймають та розглядають заяви, надають термінові заборонні приписи та вживають заходів для припинення насильства, здійснюють контроль над виконанням заходів щодо дітей-кривдників, інформують постраждалих осіб та взаємодіють з іншими суб'єктами в цій сфері.

Поліцейські ювенальної превенції також здійснюють поліцейське піклування над дітьми відповідно до законодавства. В разі отримання повідомлення про домашнє насильство дитиною, вони проводять оцінку ризиків та можуть винести термінові заборонні приписи. Крім того, поліцейські інформують службу у справах дітей для організації соціального захисту дитини.

У невідкладних ситуаціях, пов'язаних із припиненням акту насильства, поліцейські ювенальної превенції можуть проникати до житла особи без рішення суду за умови безпосередньої безпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи. Такий підхід враховує міжнародні стандарти та сприяє ефективній роботі поліції у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Підрозділи ювенальної превенції активно співпрацюють з іншими уповноваженими органами, органами влади та громадськими структурами в рамках виконання своїх завдань. Взаємодія спрямована на профілактику правопорушень у дитячому середовищі, протидію домашньому насильству та дитячій бездоглядності. Поліцейські ювенальної превенції беруть участь у конференціях, нарадах, та інших заходах, щоб обговорювати та впроваджувати кращі міжнародні практики у роботі з дітьми, зокрема тими, які потрапили в конфлікт із законом чи стали жертвами протиправних дій.

Поліцейські висвітлюють інформацію про стан злочинності в дитячому середовищі через ЗМІ та інші канали, надаючи рекомендації батькам щодо запобігання правопорушень серед дітей. Організація профілактичних заходів з дітьми проводиться спільно з іншими поліцейськими підрозділами, уповноваженими органами, місцевими органами влади та громадськими організаціями. Ця взаємодія базується на принципах партнерства та

спрямована на задоволення потреб територіальних громад і виконання завдань, покладених на ювенальну превенцію.

Зарубіжний досвід у сфері профілактики правопорушень у дитячому середовищі відзначається комплексним та інноваційним підходом. Велика увага приділяється співпраці влади, громадськості та поліції для створення ефективної системи захисту прав та безпеки дітей.

У багатьох країнах, наприклад, Великобританії, Нідерландах, Італії, Німеччині, діє єдина скоординована система запобігання правопорушенням серед неповнолітніх. Міністерства внутрішніх справ та юстиції відповідають за координацію заходів на центральному рівні, забезпечуючи співпрацю між різними службами та установами. У цих країнах, крім традиційних поліцейських функцій, визначено департаменти запобігання злочинності, які організовують роботу з профілактики правопорушень у школах та громадах¹.

Франція використовує реституційну парадигму, спрямовану на примирення винуватців і жертв злочину. Судді здійснюють не лише судовий контроль над правопорушниками, але і взаємодіють з дітьми, які опинилися у соціально небезпечних ситуаціях, шукаючи шляхи виходу за межі традиційного судового підходу.

У Японії, окрім ресоціалізації, звертається увагу на співпраці різних урядових структур та діяльності клубів поліції для підлітків, де працівники поліції організовують гуртки та проводять заходи з правового виховання.

Зарубіжні країни також активно використовують різноманітні форми адміністративної відповідальності та розробляють системи реституції та медіації для попередження правопорушень серед неповнолітніх.

Загалом, зарубіжний досвід свідчить про необхідність інтегрованого та системного підходу до проблеми профілактики правопорушень серед дітей, включаючи співпрацю різних структур, впровадження новаторських методів та акцент на виховання та ресоціалізацію.

Взаємодія органів місцевого самоврядування та ювенальної превенції у сфері запобігання правопорушенням серед неповнолітніх є ключовим аспектом ефективної роботи з профілактики дитячої злочинності. Така взаємодія, орієнтована на спільну мету та інтереси, де кожна сторона має відповідні повноваження та діє в правовому полі, керуючись відповідними принципами.

У контексті зниження рівня правопорушень у дитячому середовищі важливо впроваджувати системний підхід. По-перше, це передбачає урахування комплексності процесу та необхідність узгоджених дій різних органів і структур. Важливим є уникнення розгалуженої системи відомств на користь стратегічних підходів, таких як створення Координаційної ради, яка сприятиме ефективній комунікації та обміну інформацією.

Другий аспект — стимулювання ефективного обміну інформацією між органами, що сприяє оптимальному використанню ресурсів. Третє, важливо

¹ Мураненко К.Ю. Зарубіжний досвід профілактики правопорушень серед неповнолітніх. *Психологічний часопис*. 2019. № 2(22). С. 96.

впроваджувати лише ті заходи, які мають перспективу та уникають тимчасових ефектів. Четвертий аспект — включення заходів у програми економічного розвитку регіону, забезпечуючи дієвий механізм фінансування, аудиту та оцінювання результатів.

Проблемні питання взаємодії між органами ювенальної превенції та органами місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням серед дітей включають в себе питання ефективності обміну інформацією, створення спільних стратегій та визначення джерел фінансування профілактичних заходів. Для успішного вирішення цих питань необхідно сприяти посиленню співпраці між структурами, розробляти інноваційні програми та спрямовувати зусилля на покращення умов для розвитку та виховання неповнолітніх, забезпечуючи їм безпекове та підтримуюче середовище.

Питання до практичного заняття:

1. Основні завдання і повноваження підрозділів ювенальної превенції.
2. Ведення профілактичного обліку дітей підрозділами ювенальної превенції.
3. Організація заходів щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла.
4. Організація роботи та здійснення заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них.
5. Основні напрями взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами, міжнародними та громадськими організаціями.
6. Зарубіжний досвід у сфері профілактики правопорушень у дитячому середовищі.
7. Проблемні питання взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням у дитячому середовищі.

Кейс 1

Учень 7-го класу загальноосвітньої школи №55 м. Одеса Ігор К. систематично порушує правила безпеки, що призводить до потенційно небезпечних ситуацій для себе та інших учнів. Його дії включають ігнорування правил поведінки у публічних місцях, паління, порушення правил протипожежної безпеки та носіння предметів, які можуть бути небезпечними, та неупорядкований вихід із шкільного приміщення в невизначені часи.

Крім цього Ігор ігнорує вказівки вчителів та адміністрації школи щодо евакуації до укриття у випадках повітряної тривоги.

¹ Дудченко В. В. Адміністративно-правові засади взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням у дитячому середовищі : дис. ... д-ра філософії : 081. Суми, 2022. С.136.

Завдання:

Які заходи профілактичного характеру необхідно вжити поліцейським щодо дитини?

Чи необхідно проводити роз'яснювальну роботу із батьками учня?

Як встановлення чинників такої поведінки дитини можуть змінити ситуацію?

Чи міститься в діях школяра склад правопорушення?

За необхідності складіть необхідні процесуальні документи.

Кейс 2

До відділу поліції №3 м. Одеси надійшла інформація про зникнення учениці 7-го класу загальноосвітньої школи №117 Анастасії Б., яка вранці направилася до школи, але на навчальні заняття не прибула.

Завдання:

Навести алгоритм дій поліцейського.

Скласти схеми родинних, шкільних і позашкільних зв'язків.

Опитати батьків, законних представників, сусідів або інших осіб, що можуть висвітлити обставини зникнення.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1

Підготувати план загально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням, вчиненим неповнолітніми та відносно них, на території центру міста та паркової зони. На території є стадіон, що не використовується та озеро.

Завдання 2

Підготувати виступ перед учнями 7-9 класів загальноосвітньої школи на тему «Як уникнути кібербулінгу та онлайн-шахрайства», «Захист особистих даних», «Профілактика наркотичної залежності».

Завдання 3

Підготувати план індивідуально-профілактичних заходів щодо підлітку (хлопець 13 років), який вчинив декілька адміністративних правопорушень та схильний до вчинення домашнього насильства відносно своєї сестри.

Питання для самоконтролю:

1. Які завдання покладаються на підрозділи ювенальної превенції в контексті запобігання правопорушенням серед неповнолітніх?

2. Яке значення має профілактичний облік дітей для діяльності підрозділів ювенальної превенції?

3. Які заходи можуть бути призначені для встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла, здійснювані підрозділами ювенальної превенції?

4. Які види та рівні взаємодії існують між органами ювенальної превенції та органами місцевого самоврядування?

5. Який правовий механізм визначено для взаємодії між органами місцевого самоврядування та підрозділом ювенальної превенції Національної поліції?

6. Які форми та методи взаємодії можуть бути використані органами ювенальної превенції та органами місцевого самоврядування?

7. Що включає в себе основні напрями взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами Національної поліції?

8. Які конкретні обов'язки впливають із взаємодії з органами державної влади та об'єднаними територіальними громадами?

9. Яким чином органи ювенальної превенції співпрацюють з міжнародними та громадськими організаціями?

10. Які позитивні зарубіжні практики у сфері профілактики правопорушень у дитячому середовищі можна впровадити в Україні?

11. Які проблемні питання виникають у взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування в сфері запобігання правопорушенням серед дітей?

12. Як забезпечити ефективний обмін інформацією між різними відомствами у системі ювенальної превенції?

13. Які стратегічні підходи можуть бути використані для вирішення проблем дитячої злочинності через взаємодію між органами місцевого самоврядування та ювенальної превенції?

14. Яким чином може здійснюватися фінансування та оцінювання результатів профілактичних заходів в сфері правопорушень серед неповнолітніх?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Міжнародний досвід у встановленні місцезнаходження безвісти зниклих дітей: навчання та впровадження.

2. Щоденник безпеки: ефективні заходи щодо запобігання домашньому насильству серед неповнолітніх.

3. Партнерство на рівні громад: успішні приклади взаємодії органів ювенальної превенції та місцевого самоврядування в Україні.

4. Ювенальна превенція та об'єднані територіальні громади: виклики та можливості.

5. Сучасні технології в профілактиці дитячої злочинності: використання IT-інструментів у роботі підрозділів ювенальної превенції.

6. Правовий фреймворк взаємодії: удосконалення нормативно-правової бази для ювенальної превенції та місцевого самоврядування.

7. Глобальна перспектива: адаптація кращих світових практик у сфері профілактики правопорушень серед дітей в Україні.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

4. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

5. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

6. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

7. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

8. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

9. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

10. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України. Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20>

11. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

12. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 №1376. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

13. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 10.10.2004 №1177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1361-04>

14. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

15. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

16. Про організацію діяльності приймальників-розподільників для дітей органів Національної поліції України: Наказ МВС України від 03.07.2017 № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-17#Text>

Основні джерела:

1. Безпалова О. І. Особливості впровадження практики медіації в діяльність органів поліції щодо профілактики випадків насильства у дитячому середовищі. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 2. С.21-25.

2. Денисюк М. М. Діяльність ювенальної превенції України щодо протидії булінгу у шкільному середовищі. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. №39. С.117-123.

3. Джафарова О. В. Місце Національної поліції України у системі суб'єктів запобігання та протидії булінгу. *Право і безпека*. 2021. №3(82). С. 113-121.

4. Дудченко В. В. Адміністративно-правові засади взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням у дитячому середовищі : дис. ... д-ра філософії: 081. Суми, 2022. 238 с.

5. Дудченко В. В. Діяльність владних структур у питаннях профілактики правопорушень у дитячому середовищі. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 306-311.

6. Дудченко В. В. Поняття і адміністративно-правові засади діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та їх повноваження у сфері роботи з неповнолітніми. *Держава та регіони*. 2019. № 1. С. 80-84.

7. Дудченко В. В. Принципи взаємодії органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та ювенальної превенції у сфері запобігання правопорушенням серед неповнолітніх. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 2. С. 47–50.

8. Іщенко І.В. Адміністративно-правові засади здійснення підрозділами Національної поліції України ювенальної превенції : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 212 с.

9. Кононець В.П. Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції органів Національної поліції щодо захисту прав та законних інтересів дітей : навч. посіб. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 102 с.

10. Мороз О. Б. Довідник ювенального поліцейського. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с.

11. Мураненко К.Ю. Зарубіжний досвід профілактики правопорушень серед неповнолітніх. *Психологічний часопис*. 2019. № 2(22). С. 85-98.

12. Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції: навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 204с.

13. Пісоцька К. О. Діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: адміністративно-правовий аспект : монографія. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2023. 158 с.

14. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

15. Проведення у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчі Національній поліції України (збірник презентаційних слайдів): навч. посіб. / кол.авторів: К.В. Бахчев, Р.В. Миронюк, А.О. Собакарь та ін. Дніпро: ДДУВС, 2021. 126 с.

16. Стариченко А.О. Аспекти становлення міжнародного права у сфері охорони прав дітей. *Наше право*. №1. 2020. С.47-54.

17. Стариченко А.О. Діяльність Національної поліції по охороні прав дітей в Україні: адміністративно-правові аспекти : дис. ... д-ра філос.: 081 право / МВС України, Одес. держ. у-т внутр. справ. Одеса, 2022. 263 с.

18. Стариченко А.О. Органи і служби в справах дітей у системі органів публічного адміністрування: питання правосуб'єктності. *Право. UA*. 2020. №3. С.89-95.

19. Стариченко А.О. Поняття «охорона прав дітей» як категорія ювенальних правовідносин. *Європейські перспективи*. 2019. №4. С.91-95.

20. Юнін О. С. Адміністративна діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2023. 160 с.

Тема 4. Проблемні питання запобігання та протидії домашньому насильству

Мета вивчення

Отримати та закріпити додаткові поглиблені знання щодо проблемних питань запобігання та протидії домашньому насильству.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розуміти теоретичні основи та практичні аспекти діяльності поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству;
- 2) продемонструвати глибоке розуміння вимог і процедур, що стосуються практичної роботи підрозділів поліції у контексті їхніх функцій та завдань щодо запобігання та протидії домашньому насильству;

3) мати глибокі знання щодо сучасних викликів і проблем, що виникають у діяльності підрозділів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству, і бути готовими ефективно їх вирішувати ;

4) розв'язувати практичні завдання та використовувати відповідне законодавство в процесі діяльності поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Лекційні питання:

1. Поняття та форми домашнього насильства.
2. Спеціальні заходи з попередження домашнього насильства.
3. Алгоритм дій поліцейських щодо запобігання та протидії домашньому насильству.
4. Взаємодія підрозділів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.
5. Типові помилки поліцейських під час оформлення справ про вчинення домашнього насильства.

Зміст лекції

Домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь¹.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», виокремлюють 4 форми домашнього насильства: психологічне, фізичне, економічне, сексуальне.

Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

Фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаса, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

¹ Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

Економічне насильство – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності.

Відповідно до ст. 24. Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» до спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству належать:

- 1) терміновий заборонний припис стосовно кривдника;
- 2) обмежувальний припис стосовно кривдника;
- 3) взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- 4) направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Терміновий заборонний припис виконує роль ефективного інструменту для протидії домашньому насильству в Україні. Органи Національної поліції можуть виносити припис у випадках прямої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення насильства та запобігання його повторенню. Припис може містити зобов'язання залишити місце проживання постраждалої, заборону на вхід та перебування в цьому місці, а також заборону будь-якого контакту з постраждалою особою.

Процес винесення припису зосереджений на забезпеченні безпеки постраждалої особи, і його пріоритетне застосування розповсюджується на спільне проживання постраждалої і кривдника, незалежно від їхніх майнових прав. У разі відмови кривдника від добровільного залишення місця проживання, поліція може застосовувати примус для його виселення.

Терміновий заборонний припис виноситься на строк до 10 днів за заявою постраждалої особи чи за ініціативою працівника поліції після оцінки ризиків. Документ вручається кривднику, а його копія – постраждалій. Дія припису припиняється при застосуванні до кривдника адміністративного стягнення чи запобіжного заходу від суду.

Оскарження припису можливе в судовому порядку. Важливо відзначити, що терміновий заборонний припис не може містити певні заходи, якщо кривдник – особа, що не досягла 18 років та має спільне місце

¹ Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

проживання з постраждалою. Всі процедури регламентовані Міністерством внутрішніх справ України.

Відповідно до ст. 26 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» право подати заяву про видання обмежувального припису щодо кривдника мають постраждала особа, її представник, батьки або законні представники дитини, родичі, опікун чи орган опіки щодо недієздатної особи. Припис може включати заборону перебування кривдника в місці проживання постраждалої, обмеження спілкування з дитиною, заборону наближення до місць перебування постраждалої та інші обмежувальні заходи.

Рішення про видання обмежувального припису ґрунтується на оцінці ризиків і приймається судом на строк від одного до шести місяців. Суд може продовжити припис на додатковий термін. Уповноважені підрозділи поліції та місцева влада отримують інформацію про припис для вжиття профілактичних заходів.

Обмежувальний припис не може обмежувати право проживання кривдника у його постійному місці, якщо він не досяг 18 років. За порушення обмежувального припису кривдник може бути притягнутий до відповідальності. Також передбачена можливість вимагати компенсації витрат на лікування та інші витрати від кривдника. За порушення кримінального законодавства у випадках домашнього насильства, передбачено заходи тимчасового обмеження прав та обов'язків для осіб, підозрюваних чи засуджених у вчиненні кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильством.

Стаття 27 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначає, що уповноважений підрозділ поліції бере на профілактичний облік кривдника з моменту виявлення факту домашнього насильства та проводить з ним визначений законодавством профілактичний захід. Зняття кривдника з профілактичного обліку автоматично відбувається після завершення встановленого строку. Порядок цих заходів регулюється Міністерством внутрішніх справ України.

Виконання програм для кривдників покладається на місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування. Органи відповідальні за програми організують та забезпечують їх виконання, зокрема, з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей-кривдників. Кривдник за рішенням суду може тимчасово влаштуватися до родичів, патронатних вихователів або у відповідну установу. Програми для кривдників виконують фахівці, які пройшли відповідне навчання.

Суд може направити кривдника на програму тривалістю від трьох місяців до одного року, якщо це передбачено законом. Кривдник має право відвідувати програму на добровільній основі. Неявка кривдника або ухилення від участі без поважних причин повинні бути повідомлені уповноваженому підрозділу поліції. Притягнення кривдника до відповідальності за не проходження програми не звільняє його від цього обов'язку.

Алгоритм дій поліцейських у ситуаціях, пов'язаних з домашнім насильством є ключовим елементом ефективного захисту громадян та

забезпечення їхньої безпеки. З метою запобігання та протидії домашньому насильству поліцейські виконують комплекс заходів, які починаються ще перед прибуттям на місце події.

Перед виїздом на місце події поліцейські отримують від диспетчера інформацію про заяву та уточнюють дані від заявника. Важливо враховувати кількість присутніх осіб, їхній фізичний та психологічний стан, форму насильства, наявність дітей та інші ключові деталі. Поліцейські перевіряють інформацію в базах даних, зокрема про тих, хто проживає за вказаною адресою, специфічні ризики та інші особливості.

Для попередження подальших наслідків домашнього насильства поліцейські розподіляють ролі між собою та визначають завдання на місці події. У цьому контексті важливо попередньо узгоджувати план дій у випадку виникнення фізичної сили або застосування зброї.

Прибувши на місце події, поліцейські здійснюють передбачені законодавством заходи для припинення домашнього насильства. Оцінюють ризики та збирають інформацію для документування факту насильства, включаючи оцінку та заповнення відповідних форм, а також відібрання заяви від постраждалої особи.

Особливість домашнього насильства полягає в відсутності свідків у більшості випадків. Тому поліцейським, викликаним в екстреному порядку, важко встановити правильну картину події в умовах конфліктної ситуації. Аналіз поведінки осіб на місці події може надати важливу інформацію для уточнення обставин.

У разі виявлення слідів фізичного насильства, поліцейські направляють постраждалу особу до медичної установи для визначення тяжкості ушкодження. Проводиться опитування та відбирання пояснень у свідків, постраждалої особи та кривдника. Якщо є підстави вважати поведінку кривдника небезпечною або якщо він перебуває на профілактичному обліку, кривдника доставляють до відділу поліції.

Поліцейські також кваліфікують подію згідно з правопорушенням, складають адміністративний протокол чи розпочинають кримінальне провадження. У випадку необхідності застосовують термінові заборонні приписи стосовно кривдника та забезпечують його постановку на профілактичний облік.

Аналіз та вивчення ефективності цього алгоритму є надзвичайно важливим для подальшого удосконалення системи протидії домашньому насильству. Правильне використання цих заходів може значно поліпшити захист прав громадян та забезпечити безпеку в умовах ризику.

Взаємодія різних підрозділів поліції грає важливу роль у системі запобігання та протидії домашньому насильству. Особливості цієї взаємодії частково визначені в Інструкціях, що регулюють діяльність відповідних

¹ Запобігання та протидія домашньому насильству: підручник / О.В. Ковальова, А.І. Берендєєва. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 239.

підрозділів, і включають ефективний обмін інформацією та спільні заходи для забезпечення безпеки потерпілих.

У випадках, коли кримінальне провадження закривається, але порушник вчинив адміністративне правопорушення, взаємодія між підрозділами поліції передбачає розгляд справи про адміністративне порушення згідно із статтею 173-2 КУпАП. Важливо забезпечити своєчасну комунікацію між підрозділами, щоб уникнути закриття справи через закінчення строків.

Систематичні випадки домашнього насильства, які мають ознаки кримінального правопорушення, потребують групової роботи підрозділів для збору доказів. Важливо вчасно обмінюватися інформацією та забезпечувати координацію дій для ефективного реагування на систематичне порушення закону.

У випадках, коли необхідно застосування термінового заборонного припису, поліцейські превенції можуть бути залучені для спільної роботи зі слідчими та дізнавачами, оскільки останні не мають повноважень для застосування цього заходу.

Працівники, які відповідають за постановку на профілактичний облік, повинні отримувати вчасну інформацію про проведені іншими підрозділами дії, складені протоколи, заборонні приписи та відкриті кримінальні провадження. Це необхідно для своєчасного вжиття заходів щодо забезпечення безпеки та контролю над кривдниками.

Завдяки цілеспрямованій та взаємодії між різними підрозділами поліції у сфері домашнього насильства, можна досягти більшої ефективності в запобіганні та протидії цьому соціальному явищу, забезпечуючи вдосконалення системи захисту прав громадян.

Під час оформлення справ про вчинення домашнього насильства, поліцейські часто допускають типові помилки, які можуть впливати на ефективність правопорушення та отримання допомоги постраждалими особами. Однією з найпоширеніших помилок є використання термінології, яка не відповідає чинному законодавству. Замість уживання терміну «домашнє насильство», може використовуватися термінологія, така як «насильство в сім'ї», «побутова сварка», чи «сімейний конфлікт». Це може ускладнити притягнення кривдника до відповідальності та отримання допомоги потерпілими.

Також важливо враховувати, що не завжди правопорушення коректно описане у фабулі протоколу. Наприклад, для кваліфікації психологічного насильства необхідно враховувати не лише встановлення самого діяння, але й наслідків, які воно спричинило у постраждалої особи. Неправильно вказані дії та форма домашнього насильства можуть призвести до некоректної кваліфікації правопорушення.

Іншою помилкою є відсутність повного опису об'єктивної сторони вчиненого правопорушення. Наприклад, поліцейські можуть не враховувати всіх форм домашнього насильства, або не зазначати ступінь споріднення між

постраждалою особою та кривдником. Відсутність цієї інформації може ускладнити визначення відповідальності.

Неналежне оформлення протоколу та матеріалів справ про адміністративне правопорушення, особливо в контексті домашнього насильства, може суттєво ускладнити подальше розслідування та вирішення справи. Декілька типових недоліків, які можуть вплинути на результати справи, включають:

відсутність зазначення частини ст.173-2 КУпАП;

відсутність підтвердження повторності вчинення правопорушення, що може вплинути на кваліфікацію;

неточна дата, час та місце вчинення адміністративного правопорушення, що ускладнює визначення обставин;

відсутність основних анкетних даних особи, що є потерпілою, що може вплинути на ідентифікацію та розгляд справи;

відсутність інформації про особу, яка складала протокол;

відсутність копій документів, що підтверджують особу кривдника та потерпілого, та ступінь спорідненості між ними;

не вказання свідків правопорушення, при цьому є їх пояснення в матеріалах справи;

текст, написаний нерозбірливо, що робить протокол непридатним для вивчення та аналізу;

нерозбірливе та нечитабельне оформлення термінового заборонного припису.

відсутність копій термінового заборонного припису в матеріалах справи.

неврахування доказів, необхідних для правильного вирішення справи.

У випадках систематичного вчинення домашнього насильства важливо своєчасно здійснити заходи для порушення кримінального провадження, замість складання адміністративного протоколу. Збір доказів, таких як скріншоти листування, відео або фотозаписи ушкоджень, а також опитування свідків, може суттєво вплинути на вирішення справи та надати об'єктивність розслідуванню. Узгоджена робота з постраждалими та додержання необхідних процесуальних вимог може визначити успіх у справах, пов'язаних із домашнім насильством.

Загалом, для підвищення ефективності роботи поліції у справах домашнього насильства важливо уникати зазначених помилок, дотримуючись чіткої термінології та враховуючи всі аспекти правопорушення під час складання протоколів.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття та форми домашнього насильства.
2. Поняття та підстави для вжиття заходів з попередження домашнього насильства.

¹ Запобігання та протидія домашньому насильству: підручник / О.В. Ковальова, А.І. Берендєєва. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 345.

3. Спеціальні заходи з попередження домашнього насильства.
4. Правові засади діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності щодо запобігання та протидії домашньому насильству.
5. Форми та засоби діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності щодо запобігання та припинення домашнього насильства.
6. Напрями діяльності уповноважених підрозділів органів Національної поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.
7. Алгоритм дій поліцейських щодо запобігання та протидії домашньому насильству.
8. Взаємодія підрозділів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.
9. Особливості складання процесуальних документів та формування адміністративної справи щодо домашнього насильства.
10. Типові помилки поліцейських під час оформлення справ про вчинення домашнього насильства.

Кейс 1

Громадянин К. 1945 р.н. проживає у своєму приватному будинку, який є його власністю, разом із сім'єю своєї доньки. Однак життя дідуся суттєво погіршилося після смерті його дружини декілька років тому. Чоловік його доньки встановив для нього ліжко в невеликій кімнаті з одним вікном. Дідусь не має можливості виходити з цієї кімнати без дозволу, навіть для повсякденних потреб, таких як відвідування туалету чи користування ванною. Крім того, його пенсійна картка перебуває у чоловіка його доньки, який контролює фінансові ресурси, і дідусь не може купувати навіть необхідні речі. Чоловік систематично погрожує дружині (донька дідуся). Спільно з громадянином К. проживає його донька та її чоловік, онуки (15 та 16 років) ставляться до нього з повагою, систематично захищають його та надають допомогу.

Завдання:

Чи можна цю ситуацію вважати домашнім насильством?

Хто є жертвою насильства в цьому випадку? Як можна встановити цей факт?

Які форми насильства спостерігаються стосовно жертви в даній ситуації?

Якою має бути тактика розмови з жертвою та кривдником у даному контексті?

Які спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству можна застосувати до кривдника, щоб змінити дану ситуацію?

Кейс 2

Від громадянки Кулешової Світлани Петрівни, 15.03.1990 р.н., надійшло звернення про те, що її чоловік, Кулешов Іван Олексійович, 13.05.1985 р.н., мисливець, повернувшись в черговий раз з полювання в стані алкогольного сп'яніння на ґрунті ревностів лаявся на неї нецензурною лайкою, штовхав у

присутності неповнолітніх дітей, погрожував вигнати з дому. Крім того, на очах у дітей він жбурнув kota ногою, чим довів дітей до сліз.

Завдання:

Складіть фабулу для занесення до протоколу про адміністративне правопорушення.

Заповніть форму оцінки ризиків (невідому з умови ситуації інформацію зазначте на власний розсуд (додумайте).

Заповніть бланк термінового заборонного припису.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1

Здійсніть моніторинг реєстру судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>, проаналізувавши стан адміністративної практики за ст. 173-2 КУпАП у вашому місті або районі за період не менше 3 місяців.

Особливу увагу зверніть на «типові помилки» поліцейських під час оформлення матеріалів справ за ст. 173-2 КУпАП, причини повернення судами на доопрацювання та закриття проваджень.

Підготуйте презентацію за результатами проведеного моніторингу.

Завдання 2

Перегляньте відео за посиланням <https://www.legalaid.gov.ua/publikatsiyi/tretij-vypusk-teleprogramy-ya-mayu-pravo-tema-domashnye-nasylstvo/>.

Завдання:

Чи правильно відреагували поліцейські на ситуацію домашнього насильства? Якщо ні, чому?

Складіть відповідно до відео фабулу справи для занесення до протоколу про адміністративне правопорушення за ст. 173-2 КУпАП.

Питання для самоконтролю:

1. Що означає термін «домашнє насильство»?
2. Які є форми домашнього насильства та як вони проявляються?
3. Які можуть бути причини виникнення домашнього насильства в сім'ї?
4. Які психологічні особливості можуть впливати на поведінку членів сім'ї, де відбувається насильство?
5. Що включає поняття «заходи з попередження домашнього насильства» та які є підстави для їх вжиття?
6. Які спеціальні заходи існують для попередження домашнього насильства?
7. Які відповідальність може наступати за вчинення домашнього насильства?
8. Які правові засади діяльності підрозділів поліції щодо протидії домашньому насильству?
9. Які форми та засоби використовуються поліцією для запобігання та припинення домашнього насильства?

10. Які напрями діяльності уповноважених підрозділів Національної поліції спрямовані на запобігання домашнього насильства?

11. Які основні етапи алгоритму дій поліцейських при реагуванні на виклики, пов'язані з домашнім насильством?

12. Як забезпечується особиста безпека поліцейських під час втручання в ситуації домашнього насильства?

13. Як поліцейські взаємодіють з постраждалими особами, кривдниками та свідками під час виявлення домашнього насильства?

14. Які можуть бути типові помилки поліцейських при складанні процесуальних документів та формуванні адміністративних справ щодо домашнього насильства?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Комплексний підхід до розуміння домашнього насильства: психологічні, соціальні та правові аспекти.

2. Правова регламентація та захист прав жертв домашнього насильства в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.

3. Гендерна диспропорція в домашньому насильстві: виклики та можливості для соціального врегулювання.

4. Інноваційні методи та технології в роботі поліції для запобігання та припинення домашнього насильства.

5. Психосоціальна реабілітація жертв домашнього насильства: теорія та практика.

6. Крос-культурні аспекти домашнього насильства: досвід українського суспільства у глобальному контексті.

7. Превентивна діяльність поліції у сфері запобігання домашньому насильству: роль та відповідальність.

8. Комунікаційна стратегія поліції у взаємодії з постраждалими особами при виявленні домашнього насильства.

9. Особливості підготовки та підвищення кваліфікації поліцейських для ефективного реагування на випадки домашнього насильства.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

5. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

6. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 № 5207 - VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

7. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

8. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

9. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

10. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text>

11. Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2019 № 234. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234-2019-%D0%BF#Text>

12. Про затвердження типових положень про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, та спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №824. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/824-2019-%D0%BF#Text>

13. Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF#Text>

14. Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-2018-%D0%BF#Text>

15. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 №728-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2018-%D1%80#Text>

16. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

17. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та

оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20>

18. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

19. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 №1376. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

20. Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами: Наказ Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 р. №1047. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-viyavlennya-reaguvannya-na-vypadki-domashnogo-nasilstva-i-vzayemodiyi-pedagogichnih-pracivnikiv-iz-inshimi-organami-ta-sluzhzbami>

21. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 10.10.2004 №1177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1361-04>

22. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

23. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25.02.2019 №124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19>

24. Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01.08.2018 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18#Text>

25. Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства: Наказ Міністерства соціальної політики України та Міністерства внутрішніх справ України від 13.03.2019 №369/180. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19>

26. Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 №278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0262-19>

27. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах

Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

28. Про затвердження форм документів, із яких формується особова справа постраждалої особи, влаштованої до притулку для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Наказ Міністерства соціальної політики України від 03.07.2019 №1037. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0772-19>

29. Про утворення Державної установи «Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей»: Наказ Міністерства соціальної політики від 11.12.2018 №1852. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1458-18>

Основні джерела:

1. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахасва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.

2. Актуальні проблеми протидії домашньому насильству: навчальний посібник / А. Б. Блага, О. С. Тунтула, О. О. Кочемировська; за заг. ред. А. Б. Благої. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 208 с.

3. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

4. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація правоохоронної діяльності Національної поліції України: навчально-методичний посібник для студентів I курсу магістратури заочної форми навчання. Одеса: Фенікс, 2020. 218 с.

5. Дмитрашук О. С. Запобігання домашньому насильству підрозділами Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2021. 228 с

6. Забезпечення надання правових послуг особам, постраждалим від домашнього насильства: практич. посіб. для надавачів правової допомоги / К. Л. Бойчук, С. М. Бреус, Т. І. Бугаєць та ін.; за заг. ред. А.Б. Благої. Київ, 2023. 136 с.

7. Запобігання та протидія домашньому насильству: підручник / О.В. Ковальова, А.І. Берендєєва. Одеса: ОДУВС, 2022. 368 с.

8. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцяк Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с.

9. Медведська В. В. Правові засади захисту жінок від домашнього насильства: дис. ... д-ра філософії: 081. Київ. 2022. 276 с.

10. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» / за заг. ред. К.Б. Левченко, К.В. Павліченко, В. В. Чернея. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 396 с.

11. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.
12. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ: Дакор, 2021. 372 с.
13. Протидія домашньому насильству органами Національної поліції: метод. посіб. / С.В. Альошкін, О.В. Даценко, К.Л. Бугайчук та ін. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 93с.
14. Путівник уповноважених осіб/відповідальних працівників місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству: практичний посібник / за заг. ред. А.Б. Блага К.: ФОП Клименко, 2020. 104 с.
15. Роль і завдання поліції в місцевій системі запобігання та протидії домашньому насильству: посіб. за заг. ред. А.Б. Благої. К., 2023. 221с.
16. Степаненко О. В. Теорія і практика кримінально-правової охорони особи від домашнього насильства : дис. ... докт. юр. наук: 12.00.08. Одеса, 2023. 420 с.

Тема 5. Сили та засоби, що використовуються для охорони публічного порядку

Мета вивчення

Отримати та закріпити додаткові поглиблені знання щодо особливостей застосування сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розуміти теоретичні основи та практичні аспекти діяльності поліції щодо особливостей застосування сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку;
- 2) продемонструвати глибоке розуміння вимог і процедур, що стосуються практичної діяльності поліції щодо особливостей застосування сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку;
- 3) мати глибокі знання щодо сучасних викликів і проблем, що виникають у діяльності поліції щодо особливостей застосування сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку;
- 4) розв'язувати практичні завдання та використовувати відповідне законодавство щодо особливостей застосування сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку.

Лекційні питання:

1. Поняття сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку.
2. Класифікація спеціальних засобів, які використовуються для охорони публічного порядку.
3. Правові підстави та порядок застосування спеціальних засобів, умови та межі застосування.
4. Служби та підрозділи поліції, які залучаються до охорони публічного порядку.
5. Вдосконалення використання сил та засобів під час охорони публічного порядку в сучасних умовах.

Зміст лекції

Забезпечення публічної безпеки та порядку в Україні визначається висококваліфікованими кадрами та сучасними технічними засобами. Ефективність цього процесу залежить від правильної організації, розстановки і використання сил та засобів. У цьому контексті важливу роль відіграють основні та додаткові сили.

Силами, що залучаються до забезпечення публічної безпеки і порядку є особовий склад підрозділів Національної поліції, Національної гвардії та інших правоохоронних органів і громадських організацій, а також особи, які в установленому порядку взаємодіють з ними.

Загальну картину забезпечення безпеки і порядку можна розглядати через декілька груп сил. Основні сили включають особовий склад підрозділів Національної поліції, головне завдання яких полягає в охороні публічної безпеки і порядку. До основним сил відноситься патрульна поліція та її спеціальні підрозділи (тактико-оперативного реагування), підрозділи превентивної діяльності поліції та поліція особливого призначення. Додаткові сили мають спеціальні завдання, але також беруть участь у забезпеченні безпеки і порядку. Додаткові сили тимчасово передаються підрозділам Національної поліції для підсилення безпеки в конкретних ситуаціях. Взаємодіючі сили діють згідно з встановленими нормативами і беруть участь у забезпеченні безпеки відповідно до своїх повноважень.

Національна гвардія України, яка входить до системи Міністерства внутрішніх справ, є важливим елементом у забезпеченні безпеки. Її завдання включають захист життя, прав і свобод громадян, а також забезпечення публічної безпеки і порядку. Національна гвардія взаємодіє з іншими правоохоронними органами для забезпечення державної безпеки, захисту кордону, припинення терористичної діяльності та боротьби зі злочинними організаціями.

Засоби для охорони публічного порядку охоплюють різноманітні технічні та матеріальні ресурси. Серед них можуть бути транспортні засоби

¹ Довідник працівника поліції превентивної діяльності: навч. посібник / кер. авт. кол. А.Є. Фоменко. Дніпро: ДДУВС, 2018. С.61.

для мобільності та оперативного реагування, системи відеоспостереження для моніторингу громадських місць, та засоби зв'язку для ефективної координації дій сил безпеки.

Важливим є взаємодія між різними силами та засобами, яка дозволяє оптимізувати відповідь на поточні виклики та забезпечує ефективність заходів з охорони публічного порядку. Координація та взаємодія різних компонентів створюють комплексний підхід до забезпечення безпеки в громадських просторах, сприяючи стабільності та добробуту суспільства.

Спеціальні засоби як заходи поліцейського примусу є важливою складовою системи охорони публічного порядку, спрямованою на захист громадян та правопорядку в суспільстві. Ці засоби охоплюють широкий спектр пристроїв і предметів, спеціально створених та технічно придатних для забезпечення безпеки та вжиття заходів примусу при необхідності.

Засоби індивідуального захисту, такі як шоломи, бронезилети та протиударні щити, спрямовані на захист поліцейського особового складу від уражень різними предметами, включаючи зброю.

Засоби активної оборони, такі як гумові кийки, наручники та електрошокові пристрої, використовуються для тимчасового ураження правопорушників чи супротивників та обмеження їхньої волі.

До засобів забезпечення спеціальних операцій належать різноманітні пристрої, такі як світлошумові гранати, водомети та бронемашини, які використовуються при проведенні спеціальних операцій для забезпечення безпеки та управління складною обстановкою.

Окрема група пристроїв призначена для відкриття приміщень, захоплених правопорушниками, що включає в себе малогабаритні підривні пристрої та інші засоби.

Використання цих засобів регулюється законодавством, зокрема, ст. 45 Закону України «Про Національну поліцію»², що визначає підстави та правила їхнього застосування. Спеціальні технічні засоби використовуються поліцією для забезпечення безпеки громадян та підтримання порядку в умовах, коли виникає необхідність вжиття заходів примусу для затримання правопорушників.

Спеціальні засоби індивідуального захисту в сфері забезпечення правопорядку включають пристрої, прилади та предмети, спеціально розроблені для захисту поліцейського персоналу від проникаючих або інших вражаючих елементів. Ці засоби призначені для зменшення чи уникнення негативного впливу на тіло людини в умовах виконання службових обов'язків.

Серед засобів індивідуального захисту відзначаються шоломи (захисні сталеві, композитні бойові, «Сфера», каски з захисною пластмасою), бронезилети та протиударні щити. Ці засоби призначені для захисту від уражень життєво важливих частин тіла під час виконання службових завдань.

¹ Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / О.Г. Комісаров, А.О. Собакарь, Е.Ю. Соболев та ін.; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро: ДДУВС, 2017. С.90.

² Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

Пасивний характер засобів індивідуального захисту передбачає відсутність спеціальної правової регламентації їхнього застосування. Класифікація засобів включає в себе широкий спектр параметрів, таких як рівень захисту, вага, тривалість використання та характер камуфляжу.

Засоби активної оборони представляють собою пристрої, що призначені для захисту за допомогою ураження, локалізації чи обмеження дій правопорушників. Вони використовуються при проведенні спеціальних операцій для короткочасного обмеження можливостей протиправних дій. Використання цих засобів ґрунтується на залякуванні та обмеженні рухів правопорушників з метою забезпечення безпеки під час виконання службових обов'язків.

Засоби активної оборони не повинні призводити до тяжких тілесних ушкоджень чи незворотних наслідків для організму. Перелік засобів активної оборони регулюється та використовується відповідно до законодавства для забезпечення охорони публічного порядку та проведення спеціальних операцій.

Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
 - 2) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії;
 - 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
 - 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
 - 5) засоби примусової зупинки транспорту;
 - 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
 - 7) службові собаки та службові коні;
 - 8) пристрої, гранати та боеприпаси світлозвукової дії;
 - 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
 - 10) пристрої, гранати, боеприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
 - 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії;
 - 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
 - 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби;
 - 14) засоби та/або пристрої, призначені для виявлення, припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, у тому числі для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та/або складових частин безпілотних авіаційних систем.
- Застосування спеціальних засобів поліції регулюється рядом загальних правил, спрямованих на забезпечення ефективного та безпечного виконання службових обов'язків. Перелічені засоби можуть використовуватися у різних

¹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

ситуаціях, і їхнє застосування обумовлене конкретними обставинами та загрозою для життя і безпеки громадян та поліцейських.

Кайданки та інші засоби обмеження рухомості використовуються у випадках, коли особа підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському чи намагається втекти. Також, їх можуть застосовувати під час затримання особи чи конвоювання затриманого. Кайданки можуть бути застосовані, якщо особа створює реальну небезпеку для себе чи оточуючих.

Гумові та пластикові кийки використовуються для відбиття нападу на поліцейського чи іншу особу, захисту об'єктів під охороною, затримання осіб, які чинять опір законній вимозі поліцейського, або для припинення групового порушення публічної безпеки та порядку.

Засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, використовуються для відбиття нападу та припинення групового порушення публічної безпеки. Їх використання має на меті забезпечення безпеки поліцейських та громадян у ситуаціях, коли існує загроза фізичного ушкодження.

Засоби примусової зупинки транспорту використовуються для безпечної зупинки транспортного засобу водієм, який не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки або створює загрозу життю чи здоров'ю людини.

Пристрої, гранати, босприпаси та малогабаритні підривні пристрої використовуються для затримання особи, звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, руйнування перешкод та примусового відчинення приміщень.

Електрошокові пристрої застосовуються для відбиття нападу на поліцейського, відбиття нападу тварини, що загрожує життю та здоров'ю людини або поліцейського.

Спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби використовуються для маркування осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення, та для припинення групового порушення публічної безпеки.

Пристрої для відстрілу патронів, споряджених несмертельними снарядами застосовуються для захисту від нападу, затримання осіб, які чинять збройний опір, та припинення групового порушення публічної безпеки.

Засоби та/або пристрої для виявлення, припинення порушень порядку використання повітряного простору застосовуються для контролю за безпilotними повітряними суднами та забезпечення безпеки повітряного простору.

Усі ці заходи визначаються загальними правилами, що регулюють використання спеціальних засобів поліції, з урахуванням конкретних обставин та законних цілей забезпечення публічної безпеки і виконання службових обов'язків. Забезпечення балансу між ефективністю та захистом прав та свобод громадян є основоположним принципом використання спеціальних засобів поліції.

Серед підрозділів, які безпосередньо залучаються до забезпечення публічної безпеки та порядку провідне місце займають підрозділи поліції особливого призначення.

Відповідно до Наказу МВС України від 04.12.2017 року № 987 «Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення» підрозділи виконують завдання з запобігання, виявлення та припинення правопорушень, забезпечують безпеку масових заходів, охороняють особи та об'єкти, а також беруть участь в антитерористичних операціях. Вони також залучаються до оборони України та виконання завдань територіальної оборони в умовах воєнного стану на всій території чи в окремій місцевості, відповідно до законодавства та строків, визначених для дії воєнного стану¹.

Підрозділи, відповідно до своїх завдань, активно взаємодіють з іншими структурними підрозділами ГУНП, територіальними (відокремленими) підрозділами НПУ, Національною гвардією, Збройними Силами України, Державною прикордонною службою та іншими органами безпеки і оборони. Вони вживають заходів для забезпечення публічної безпеки, здійснюють контроль за масовими заходами та охороняють об'єкти на визначених підставах. Здійснюють дії для боротьби з тероризмом та виконання завдань у разі введення воєнного стану.

Підрозділи взаємодіють із правоохоронними органами, беручи участь у заходах рятування під час кризових ситуацій. У разі воєнного стану на території України вони можуть брати участь у веденні бойових дій, підсилюючи оборону України від збройної агресії. Також мають повноваження забезпечувати безпеку під час антитерористичних операцій та участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами агресора.

Зазначені підрозділи виконують інші повноваження відповідно до законодавства, здійснюючи дії для запобігання, виявлення та припинення правопорушень, забезпечення безпеки населення та державних об'єктів. Беручи участь у взаємодії з іншими структурами, вони впроваджують комплексні заходи для забезпечення загальної безпеки та порядку в Україні.

До забезпечення публічної безпеки та порядку можуть залучатися підрозділи поліції охорони.

Діяльність поліції охорони регламентується Наказом МВС України від 07.07.2017 року № 577 «Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів»². Наказом визначено Порядок взаємодії органів і підрозділів поліції під час організації та виконання органами поліції охорони заходів з фізичної охорони об'єктів.

Порядок охоплює механізм взаємодії різних структур, зокрема, територіальних органів та підрозділів Національної поліції України, у сфері організації та виконання фізичної охорони об'єктів. Дія положень Порядку

¹ Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ МВС України від 04.12.2017 № 987. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17#Text>

² Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів: Наказ МВС України 07.07.2017 №577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>

охоплює поліцейських, які беруть участь у протидії злочинності, забезпечують публічну безпеку та порядок.

Для забезпечення охорони об'єктів, фізичних осіб, публічної безпеки та порядку створюються наряди реагування, охорони об'єктів, вантажів та фізичних осіб. Підсилюється взаємодія з патрульною поліцією для ефективного реагування на повідомлення про правопорушення. Крім того, передбачено плани оборони особливо важливих об'єктів у мирний час, які погоджуються з іншими відомствами.

У сучасних умовах вдосконалення використання сил та засобів при охороні публічного порядку стає надзвичайно важливим завданням для правоохоронних органів. Стрімкий технологічний прогрес, соціокультурні зміни та зростання різноманітних викликів для суспільства вимагають нового підходу до забезпечення безпеки та порядку в громадському просторі.

Першочерговим напрямком є використання технологічних інновацій. Електронні системи моніторингу та реагування, базуючись на відеоспостереженні та штучному інтелекті, забезпечують швидке виявлення та ефективне реагування на події в режимі реального часу. Зокрема, системи розпізнавання облич використовують технології для ідентифікації осіб, які можуть бути причетні до порушень публічного порядку. Безпілотні апарати, такі як дрони, впроваджуються для моніторингу важкодоступних місць та оперативного реагування на події великого масштабу.

Збалансоване застосування сил є ключем до забезпечення ефективності правоохоронних дій. Постійне тренування та підвищення кваліфікації правоохоронців дозволяє розвивати навички спілкування, переговорів та стресостійкості. Важливим аспектом є також мінімізація використання сили шляхом розробки стратегій та тактик, спрямованих на взаємодію з громадянами в умовах воєнного стану.

Ефективна комунікація є важливим елементом взаємодії між правоохоронцями та громадою. Програми для поліцейських та громади сприяють покращенню взаєморозуміння та побудові довіри. Використання соціальних мереж дозволяє оперативно інформувати громаду та реагувати на виклики, сприяючи взаємодії у реальному часі.

Запровадження правозахисних гарантій є важливим аспектом вдосконалення системи охорони публічного порядку. Забезпечення легітимності та прозорості дій правоохоронців, а також створення механізмів незалежного контролю, впливає на взаємовідносини між правоохоронцями та громадою.

Створення безпечних громад стає ключовим завданням для поліції. Превентивні заходи, такі як програми попередження порушень порядку та партнерство з громадою, сприяють не лише зниженню рівня злочинності, але і активній взаємодії на шляху до створення безпечного та захищеного середовища.

Вдосконалення використання сил та засобів у сучасних умовах вимагає не лише технологічних рішень, але й підвищення рівня довіри між правоохоронцями та громадою, забезпечуючи таким чином сталу безпеку та публічний порядок.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку.
2. Правове регулювання використання сил та засобів поліції для забезпечення охорони публічного порядку.
3. Класифікація спеціальних засобів, які використовуються для охорони публічного порядку.
4. Правові підстави застосування спеціальних засобів.
5. Порядок застосування спеціальних засобів, умови та межі застосування.
6. Служби та підрозділи поліції, які залучаються до охорони публічного порядку.
7. Вдосконалення використання сил та засобів під час охорони публічного порядку в сучасних умовах.

Завдання для самостійної роботи:

Під час святкування дня міста Одеса 02.09.2023 запланованого о 19.00 на концертному майданчику на стадіоні «Чорноморець» у парку ім. Т.Г. Шевченка, проводиться концерт за участю українських зірок естради, орієнтовна чисельність глядачів 20 тисяч осіб.

Завдання

Провести оцінку оперативної обстановки (визначення кількості осіб, які одночасно можуть перебувати на заході, щоб не було товчії, кількості особового складу необхідного для охорони публічного порядку та публічної безпеки).

Здійснити рекогносцировку місцевості (концертний майданчик знаходиться на стадіоні «Чорноморець»).

Визначити пропускну здатність вхідних ділянок (кількість осіб, які можуть одночасно рухатися, щоб не було товчії: при вході на стадіон та при виході).

Підготувати доручення про забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення масового заходу.

Підготувати схему та розстановку особового складу з урахуванням додаткових сил, із зазначенням місця знаходження працівників поліції, їх кількості, підрозділу до якого належать поліцейські, а також позивні для радіозв'язку старших командирів груп.

Питання для самоконтролю:

1. Які завдання покладаються на підрозділи поліції превентивної діяльності в сфері охорони публічного порядку?
2. Які нормативно-правові акти регулюють використання сил та засобів поліції для забезпечення охорони публічного порядку?

3. Що охоплює поняття "сили та засоби" у контексті діяльності поліції з охорони публічного порядку?
4. Назвіть основні види спеціальних засобів, які використовуються при забезпеченні охорони публічного порядку.
5. Які засоби індивідуального захисту використовують поліцейські під час виконання своїх обов'язків?
6. Що включає в себе категорія «засоби активної оборони» у контексті забезпечення охорони публічного порядку?
7. Які юридичні підстави існують для застосування спеціальних засобів під час охорони публічного порядку?
8. Які конкретні служби та підрозділи поліції залучаються до забезпечення охорони публічного порядку?
9. Які основні принципи застосування сил та засобів при охороні публічного порядку?
10. Яким чином класифікуються засоби індивідуального захисту, і чому вони важливі для поліцейських?
11. Які стратегії використовуються для оптимізації сил та засобів при охороні публічного порядку в сучасних умовах?
12. Як планується та організовується захист особливо важливих об'єктів у мирний час, і хто здійснює його контроль?
13. Які заходи передбачає регулярне навчання та спільні оперативно-тактичні тренування для поліцейських у забезпеченні охорони публічного порядку?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Характеристика сил і засобів поліції для нейтралізації загроз публічній безпеці.
2. Легітимність і нормативне регулювання застосування сил та засобів поліції в охороні публічного порядку.
3. Революція безпеки: еволюція спеціальних засобів в органах поліції для ефективного реагування на виклики.
4. Спеціальні засоби поліції як гарантія безпеки громадян: видів та порядок застосування.
5. Інноваційні технології в сфері охорони публічного порядку: забезпечення ефективності та безпеки.
6. Технологічна реформа в силовому секторі: вплив на стратегії охорони публічного порядку.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 1647-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
5. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>
6. Про затвердження Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України : Наказ МВС України від 24.12.2019 №1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-20#Text>
7. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності: Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#n14>
8. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ МВС України від 04.12.2017 № 987. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17#Text>
9. Про затвердження порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку: Наказ МВС України № 773 від 10.08.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#Text>
10. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів: Наказ МВС України 07.07.2017 №577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>

Основні джерела:

1. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чижко К. О., Бахаєва А. С., та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.
2. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін.; Харків : Факт, 2022. 452 с.
3. Афонін Д. С., Боксгорн А. В. Особливості забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 224-230.
4. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.
5. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку

: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Суми, 2017. 218 с.

6. Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій: навчальний посібник / Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г., Бойко О.І. / за заг. ред. Грибана В.Г. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 100 с.

7. Довідник працівника поліції превентивної діяльності: навч. посібник / кер. авт. кол. А.Є. Фоменко. Дніпро: ДДУВС, 2018. 180 с.

8. Медведенко С. В., Медведенко Н. В. Засади стратегічного управління в умовах воєнного стану в органах та підрозділах Національної поліції України. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 200-206.

9. Назар Ю. С., Йосифович Д. І., Хатнюк Ю. А., Мороз О. Б. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 204 с.

10. Організація охорони громадського (публічного) порядку за скандинавською моделлю : навч. посіб. (практикум) / К. В. Бахчев, Р. Ю. Молчанов, В. В. Фурса та ін.; Дніпро: ДДУВС, 2023. 172 с.

11. Парханов Г. Р. Адміністративно-правові засади превентивної діяльності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 238 с.

12. Поливанюк В.Д. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 444-446.

13. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

14. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

15. Радванський І., Євтушенко І. Особливості організації взаємодії частин і підрозділів Національної гвардії України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів у сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки. *Честь і закон*. 2021. № 77, Том 2. С.52-57.

16. Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / О.Г. Комісаров, А.О. Собакарь, Е.Ю. Соболев та ін.; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро: ДДУВС, 2017. 277 с.

17. Ульянов О.І. Проактивна діяльність поліції як основа Скандинавської моделі охорони громадського порядку під час проведення масових заходів. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С.247-252.

18. Хатнюк Ю.А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку: курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 168 с.

Тема 6. Проблемні питання забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів

Мета вивчення

Отримати та закріпити додаткові поглиблені знання щодо проблемних питань забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде (спроможний):

1) розуміти теоретичні основи та практичні аспекти діяльності підрозділів поліції щодо проблемних питань забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів;

2) продемонструвати глибоке розуміння вимог і процедур, що стосуються практичної роботи підрозділів поліції щодо проблемних питань забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів;

3) мати глибокі знання щодо сучасних викликів і проблем, що виникають у діяльності підрозділів поліції при забезпеченні публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів;

4) розв'язувати практичні завдання та використовувати відповідне законодавство в процесі діяльності підрозділів поліції щодо проблемних питань забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів.

Лекційні питання:

1. Планування та особливості розстановки та використання сил та засобів під час масових заходів.

2. Тактика дій поліцейських під час забезпечення публічного порядку при проведенні масових заходів.

3. Висунення на рубіж оточення натовпу. Дії резерву групи оточення по ліквідації прориву ланцюжка натовпом.

4. Заходи щодо запобігання втрат особового складу та населення при припиненні групових порушень публічного порядку.

5. Організація охорони публічного порядку за скандинавською моделлю.

Зміст лекції

Планування та особливості використання сил та засобів для припинення масових заворушень є складним процесом, який вимагає відповідної підготовки та координації дій. Тактичне угруповання сил і засобів, яке використовується у таких ситуаціях, має за мету вжиття заходів силового або психологічного впливу для припинення масових порушень публічного порядку.

Для цього можуть залучатися спеціальні підрозділи, зокрема поліція особливого призначення. Вони діють у рамках спеціальних бойових дій, таких

як план «Хвиля», коли інші засоби вже вичерпано, і ситуація вимагає негайних рішень.

Успішне виконання завдань вимагає від груп бойового порядку рішучості, вміння використати різноманітні засоби, включаючи вогнепальну зброю лише у випадках крайньої необхідності. Важливою є також взаємодія між підрозділами, оперативне реагування та здатність швидко адаптуватися до змін у ситуації.

Під час масових заходів, таких як мітинги, фестивалі, спортивні змагання або інші події, забезпечення публічної безпеки та порядку вимагає від поліції особливої організації та розстановки сил.

Розстановка сил поліції під час масових заходів включає створення тактичного угруповання, що враховує специфіку події та потенційні загрози. Воно включає розміщення поліцейських на різних точках місця проведення події з метою контролю та реагування на будь-які події.

Ефективність угруповання сил і засобів полягає в забезпеченні найкращого використання території, швидкості дій, розсічення натовпу на менші групи для затримання активних учасників, а також у використанні технічних і спеціальних засобів. Готовність до виконання завдань та відповідальне керівництво є ключовими складовими успішного припинення масових заворушень.

Створення угруповання сил і засобів для припинення масових заворушень включає ряд ключових елементів, які забезпечують виконання різних завдань. Основні з них - це розвідувальні, попереджувальні, режимні і силові дії. Вони спрямовані на забезпечення безпеки публічного порядку та нейтралізацію можливих загроз.

У разі застосування учасниками масових заворушень вогнепальної зброї або вибухових пристроїв може бути створена додаткова група - група збройного резерву. Вона складається зі спеціально підготовлених співробітників, які мають великий досвід та оснащені вогнепальною зброєю й спеціальними засобами. Група збройного резерву призначена для реагування на крайні ситуації та забезпечення безпеки під час конфліктних ситуацій.

Керівник операції з припинення масових заворушень має розгорнути значний загальний резерв, включаючи стройові підрозділи поліції та Національної гвардії. Цей резерв може налічувати до кількох сотень чоловік і використовується для вирішення різноманітних завдань, включаючи втручання у надзвичайні ситуації.

Для ефективного керівництва операцією необхідна особлива структурна ланка, яка б відповідала за організацію внутрішньої штабної роботи. Це включає численний оперативний штаб та групи управління, які забезпечують координацію дій усіх сил і засобів у районі операції. Організаційно-аналітичні, військово-оперативні та тиллові групи забезпечують ефективне управління та забезпечення в рамках операції.

Постійний пункт управління забезпечує стійкий радіозв'язок та зв'язок з виносним пунктом, що дозволяє вчасно реагувати на зміни в обстановці та координувати дії всіх залучених сил і засобів.

Для успішного управління групами бойового порядку в ситуаціях, коли вони вступають у силовий контакт з агресивним натовпом, необхідно чітко визначити ряд ключових аспектів. Спочатку важливо розробити план дій, включаючи точний час і місце зосередження сил, завдання для кожної групи та їх підрозділів, а також час початку дій і порядок зайняття позицій. Крім того, потрібно ретельно вивчити тактику дій у різних сценаріях, включаючи ситуації зі скупченням населення, раптовим нападом натовпу або взаємодією з іншими групами.

Управління під час таких операцій може бути складним, оскільки команди й сигнали можуть погано сприйматися, а командири можуть втратити контроль через вплив натовпу. Тому важливо мати чітко визначений порядок дій та резерви для введення в разі потреби. Шиккування бойових порядків у два ешелони може забезпечити кращий контроль над ситуацією.

Для ефективного управління рухом груп та застосуванням спецзасобів чи зброї визначаються єдині орієнтири та сигнали. Робота на радіостанціях також вимагає суворого дотримання правил.

Стійке управління групами бойового порядку потребує систематичних тренувань та практичних занять з особовим складом. Іншим аспектом ефективного управління є організація командно-спостережного пункту, звідки керується діяльність частин та підрозділів. Управління Національної гвардії України здійснюється з командно-спостережного пункту старшого військового командира.

Усі ці заходи спрямовані на забезпечення ефективного керівництва групами бойового порядку в умовах надзвичайних ситуацій та забезпечення безпеки як для особового складу, так і для цивільного населення.

Організація охорони правопорядку та публічної безпеки під час проведення масових заходів вимагає комплексного підходу та ретельного планування. Незалежно від типу заходу - чи це буде спортивний захід, піша хода або футбольний матч - поліцейським необхідно дотримуватися чіткого алгоритму дій для забезпечення безпеки учасників та глядачів.

На вулицях, площах, у парках та скверах поліцейські проводять організаційні заходи, щоб забезпечити безпеку масового заходу та уникнути потенційних конфліктів. Один з найважливіших аспектів - це створення зовнішнього периметру території заходу, де не допускаються особи у стані сп'яніння або з предметами, які можуть бути використані для насильства. Крім того, забезпечується безперешкодний прохід для місцевих мешканців та працівників установ до місця роботи. Поліцейські формують поліцейські ланцюги перед шляхами пересування протидіючих груп громадян, а також забезпечують проїзд автотранспорту.

Під час піших походів поліцейські проводять перешкоджання, щоб не допустити потенційно небезпечні ситуації, наприклад, блокуючи проїзні частини вулиць та відведення транспорту від маршруту заходу. Учасники таких заходів мають можливість змінювати рух від раніше визначеного маршруту, а поліцейські надають їм відповідну підтримку та безпеку.

Під час проведення футбольних матчів поліцейські забезпечують безпеку та громадський порядок. Зростання агресивності фанатських груп вимагає ретельного аналізу та підготовки правоохоронців до можливих конфліктів. Вони здійснюють спостереження, супровід та регулювання руху глядачів для забезпечення безпеки.

Методи та прийоми несення служби з охорони публічного порядку і суспільної безпеки, такі як спостереження, супровід, обстеження, регулювання та перешкодження, застосовуються в різних ситуаціях для максимальної ефективності охорони. Наприклад, спостереження використовується для виявлення потенційних загроз, а перешкодження - для запобігання небажаним ситуаціям.

Такий комплексний підхід дозволяє поліції ефективно контролювати ситуацію під час масових заходів та забезпечувати безпеку та порядок для всіх учасників.

Висунення на рубіж оточення натовпу та ліквідація прориву ланцюжка натовпом є складним і відповідальним етапом управління ситуацією масових заворушень. Ці процеси вимагають відповідальності, стратегічного планування та швидкої реакції для забезпечення публічного порядку та безпеки.

Першим етапом є оцінка обстановки та спостереження за натовпом, яке здійснюється візуально (за необхідності із застосуванням дронів). Після цього реалізується план дій, включаючи визначення маршруту висування та завдань для резерву. Резерв групи оточення, забезпечений необхідними ресурсами, готується до висування.

Коли резерв отримує сигнал висування, він діє швидко та рішуче. Другим етапом є розвідка прориву – визначення місця та розміру прориву, а також сил та засобів, що прорвалися. На основі цієї інформації реалізується план дій, який включає відповідні стратегії та способи ліквідації прориву.

Дії резерву можуть включати в себе захоплення стратегічних позицій, удар по силах, що прорвалися, або загородження шляхів відходу агресивного натовпу. Важливою частиною є також співпраця з іншими правоохоронними або військовими підрозділами для координації дій та максимальної ефективності операції.

Кожен варіант дій резерву повинен бути адаптований до конкретної ситуації та мети операції. Важливою складовою успішної ліквідації прориву є швидка реакція, координація та використання наявних ресурсів для забезпечення безпеки та публічного порядку.

Під час проведення операцій або інших спеціальних заходів з охорони публічного порядку, безпека персоналу та ефективність операції мають високий пріоритет. Для цього важливо дотримуватися ряду обов'язкових заходів та правил безпеки.

¹ Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / О.Г. Комісаров, А.О. Собакарь, Е.Ю. Соболев та ін.; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро: ДДУВС, 2017. С.251.

По-перше, увагу необхідно зосередити на всіх можливих джерелах потенційної небезпеки, таких як вікна, балкони верхніх поверхів та прохідні двори. Це допоможе уникнути можливих загроз для персоналу та обладнання.

Для запобігання захопленню або знищенню техніки, вона повинна рухатися позаду ланцюга. Це забезпечує її захист та дозволяє ефективно виконувати завдання.

Слід постійно вести спостереження за всіма скупченнями людей, їх переміщенням та поміченою зброєю або предметами, які можуть бути використані для створення загороджень. Будь-які надзвичайні ситуації або загрози повинні негайно доповідатися безпосередньому керівнику.

Також важливо вести спостереження за можливою появою неформальних лідерів натовпу. У разі їх виявлення необхідно негайно доповісти безпосередньому керівникові для прийняття відповідних заходів.

У жодному випадку не допускати розривів ланцюга, що забезпечує безпеку та координацію дій персоналу під час операції.

Керівник операції відповідає за організацію та здійснення заходів безпеки під час операції. Він забезпечує підготовку особового складу, вимагає дотримання правил безпеки та відповідає за розслідування нещасних випадків.

Дотримання цих правил та відповідна організація забезпечують безпеку та успішне виконання операції.

Концепція запровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час масових заходів, яка затверджена наказом МВС України від 23.08.2018 № 7061, спрямована на впровадження проактивного підходу, який передбачає попередження конфліктів та насильства. Ця модель ґрунтується на постійному спілкуванні з натовпом, ретельному плануванні та аналізі ризиків.

Скандинавська модель визначається основними принципами, серед яких особливою є деескалація. Вона передбачає, що правоохоронці мають бути обізнані з ситуацією, уміти розрізняти групи учасників та встановлювати ризики, а також проводити постійний діалог з організаторами та учасниками заходу для сприяння проведенню мирних зібрань.

Ключовим елементом концепції є сприяння поліції у захисті прав людини, зокрема права на свободу зібрань, вже на етапі підготовки заходу шляхом надання допомоги організаторам у реалізації їхніх намірів.

Диференційований підхід, який передбачає зміну кількості поліцейських залежно від ситуації, також є важливим елементом скандинавської моделі. Це дозволяє ефективно реагувати на потреби та забезпечувати безпеку під час масових заходів.

¹ Концепція запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів : Наказ МВС України від 23.08.2018 № 706. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MVS873.html

² Ульянов О. І., Ніколаєв О. Т., Бахчеван С. Ф. Запровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів у діяльності Національної поліції України. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. № 1 (1). С. 125.

Структура командування в скандинавських країнах, заснована на моделі забезпечення охорони публічного порядку та безпеки, відрізняється унікальним підходом, що передбачає три рівні керівництва: стратегічний, оперативний та тактичний. Кожен рівень має відповідну назву – «золотий», «срібний» та «бронзовий». Стратегічний командир забезпечує загальне керівництво, оперативний – відповідає за досягнення конкретних цілей, а тактичний – забезпечує фактичну реалізацію дій працівників поліції.

У скандинавських країнах вважається нормою, що на стратегічному рівні повинен бути лише один командир, але у випадках потреби можуть бути задіяні додаткові оперативні та тактичні командири. Ключовою вимогою є підготовка та повноваження співробітників поліції, які виконують командні функції, щоб вони були належно підготовлені для виконання завдань.

Важливим аспектом є те, що структура командування ґрунтується на ролях та обов'язках, а не лише на званнях. Рішення приймаються на найнижчому рівні в межах індивідуальної відповідальності кожного співробітника поліції. Такий підхід дозволяє ефективно виконувати завдання забезпечення безпеки та порядку в скандинавських країнах.

Скандинавська модель забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів ґрунтується на кількох ключових елементах, які спільно визначають стратегію дій правоохоронних органів. Використання «золотого», «срібного» та «бронзового» керівника дозволяє чітко розподілити обов'язки та відповідальність між різними рівнями командування. Особливу увагу приділяють використанню «Поліції діалогу», яка сприяє активній взаємодії з громадою та попередженню конфліктів шляхом постійного спілкування з натовпом.

Застосування спеціальної техніки для стримування натовпу є ключовим аспектом скандинавської моделі. Це включає в себе застосування тактики витіснення та розміщення поліцейських за спеціальними автомобілями. Групи поліцейських мають операторів, які фіксують дії учасників та правопорушників для подальшого аналізу.

Важливим етапом є підготовка до проведення заходів, розрахунок сил та засобів, а також планування тактики дій у різних ситуаціях.

Успішне впровадження скандинавської моделі вимагає комплексного підходу, який враховує не лише технічні та тактичні аспекти, але й соціокультурні та психологічні особливості ситуації. Важливо забезпечити взаємодію між різними службами та підрозділами поліції, навчити персонал реагувати на стресові ситуації та адаптувати стратегії до потреб конкретного середовища.

¹ Йосипів Ю. Р., Туз Н. Д., Синенький В. М., Курляк М. Д. Забезпечення публічного порядку та безпеки під час мирних зібрань громадян (скандинавська модель) : навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2019. С.25.

Питання до практичного заняття:

1. Особливості розстановки сил поліції під час масових заходів.
2. Тактика застосування нарядів поліції спеціальних засобів під час забезпечення публічного порядку при проведенні масових заходів.
3. Роль працівників поліції превентивної діяльності під час масових заворушень.
4. Мета і характеристика блокування (оточення) в операції по припиненню групових порушень публічного порядку, масових заворушень.
5. Завдання, екіпірування особового складу. Заходи посилення та бойовий порядок групи оточення.
6. Висунення на рубіж оточення натовпу. Дії резерву групи оточення по ліквідації прориву ланцюжка натовпом.
7. Порядок та зміст роботи старшого групи оточення.
8. Забезпечення безпеки особового складу.
9. Заходи щодо запобіганню втрат особового складу та населення при припиненні групових порушень публічного порядку.
10. Організація охорони публічного порядку за скандинавською моделлю.

Завдання для самостійної роботи:

Під час проведення масового міжнародного фестивалю у місті Одеса, який зібрав близько 50 000 учасників з різних країн, виникла сутичка між двома групами вболівальників, яка переросла в масові заворушення та порушення громадського порядку. Спеціальні підрозділи поліції вже на місці, але ситуація швидко погіршується, і необхідно негайно вжити заходів для ліквідації конфлікту та забезпечення безпеки учасників фестивалю та мешканців міста.

Завдання:

1. Підготувати доручення начальника ГУНП в Одеській області «Про забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення масового заходу».
2. Здійснити загальний розрахунок особових сил та засобів, задіяних для охорони публічного порядку та безпеки.
3. Розробити схему зв'язку між керівниками, які будуть задіяні в операції.
4. Розробити план-схему дій керівників, задіяних для охорони публічного порядку та безпеки підрозділів.

Додаткові запитання:

1. Які сили можуть бути залучені до забезпечення правопорядку під час масового заходу?
2. Що необхідно з'ясувати на першому етапі (підготовчому) проведення масового заходу щодо організації, забезпечення публічного порядку?

3. Які завдання необхідно поставити особовому складу під час проведення інструктажу із забезпечення публічної безпеки та порядку?
4. Хто повинен встановити діалог із ініціаторами безладу під час проведення масового заходу?
5. Які завдання покладаються на слідчо-оперативну групу під час порушення правопорядку?

Питання для самоконтролю:

1. Які основні завдання поліції під час забезпечення публічного порядку на масових заходах?
2. Яка роль працівників поліції превентивної діяльності під час масових заворушень?
3. Яка мета та характеристика блокування (оточення) в операції по припиненню групових порушень публічного порядку?
4. Які заходи та яке екіпірування використовується для особового складу поліції під час масових заходів?
5. Як забезпечується безпека особового складу під час здійснення операцій з припинення групових порушень публічного порядку?
6. Які конкретні заходи запобігають втратам особового складу та населення під час припинення групових порушень?
7. Які можливі дії резерву групи оточення для ліквідації прориву ланцюжка натовпом?
8. Які основні етапи та процедури виконання операцій з припинення групових порушень публічного порядку?
9. Які основні ризики та виклики, що можуть виникнути під час операцій з припинення групових порушень публічного порядку та як вони мінімізуються?
10. Яким чином визначається потреба у залученні резерву та його розміщення під час масових заходів?
11. Як здійснюється координація дій між різними підрозділами поліції під час операцій з припинення групових порушень?
12. Як відбувається аналіз та підготовка до масових заходів з урахуванням попереднього досвіду та вивченням специфіки конкретної ситуації?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Організація та координація дій поліції на масових заходах.
2. Використання спеціальних засобів поліції для забезпечення безпеки.
3. Блокування та оточення натовпу: стратегії та тактика.
4. Екіпірування особового складу поліції на масових заходах.
5. Висунення на рубіж оточення: підготовка та виконання.
6. Дії резерву групи оточення в разі прориву ланцюжка натовпом.

7. Робота старшого групи оточення: завдання та відповідальність.
8. Забезпечення безпеки особового складу на масових заходах.
9. Комунікація та обмін інформацією між поліцейськими під час масових заходів.
10. Роль публічної інформації та взаємодія з медіа під час підготовки до забезпечення публічного порядку на масових заходах.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
3. Про Національну гвардію: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>
4. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 1647-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
6. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550 - III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>
7. Про затвердження Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України: Наказ МВС України від 24.12.2019 №1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-20#Text>
8. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності: Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#n14>
9. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ МВС України від 04.12.2017 № 987. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17#Text>
10. Про затвердження порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : Наказ МВС України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#Text>
11. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів: Наказ МВС України 07.07.2017 №577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>
12. Концепція запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів: Наказ МВС України

Основні джерела:

1. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.
2. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін.; Харків: Факт, 2022. 452 с.
3. Аносенков А., Мукоїда Р. Впровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів в аспекті вдосконалення національного законодавства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С.138-143.
4. Афонін Д. С., Боксгорн А. В. Особливості забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 224-230.
5. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.
6. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Суми, 2017. 218 с.
7. Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій: навчальний посібник / за заг. ред. Грибана В.Г., Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 100 с.
8. Власенко І. В. Аналіз тактики та порядку дій сил правопорядку при забезпеченні публічної безпеки за «Скандинавською моделлю». *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України* : зб. наук. пр. конф. (м. Харків, 29 трав. 2020 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 2. Харків: ХНУВС, 2020. С. 131-136.
9. Довідник працівника поліції превентивної діяльності: навч. посібник / кер. авт. кол. А.Є. Фоменко. Дніпро: ДДУВС, 2018. 180 с.
10. Йосипів Ю. Р., Туз Н. Д., Синенький В. М., Курляк М. Д. Забезпечення публічного порядку та безпеки під час мирних зібрань громадян (скандинавська модель) : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 96 с.
11. Лиса М. О. Тактика дій поліції при плануванні та організації заходів із забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів (Скандинавська модель). *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія: Юридична. 2022. Вип. 32. С.186-193
12. Моргунов О. А., Власенко І. В. Дослідження тактики дій і заходів особистої безпеки поліції діалогу під час охорони публічного порядку на масових заходах. *Право і безпека*. 2022. № 4 (87). С. 159-170.
13. Назар Ю. С., Йосифович Д. І., Хатнюк Ю. А., Мороз О. Б. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 204 с.
14. Організація охорони громадського (публічного) порядку за скандинавською моделлю : навч. посіб. (практикум) / К. В. Бахчев, Р. Ю. Молчанов, В. В. Фурса та ін. Дніпро : ДДУВС, 2023. 172 с.
15. Парханов Г. Р. Адміністративно-правові засади превентивної діяльності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 238 с.
16. Поливанюк В.Д. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 444-446.
17. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.
18. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.
19. Радванський І., Євтушенко І. Особливості організації взаємодії частин і підрозділів Національної гвардії України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів у сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки. *Честь і закон*. 2021. № 77, т.2. С.52-57.
20. Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / О.Г. Комісаров, А.О. Собакарь, Е.Ю. Соболев та ін.; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро: ДДУВС, 2017. 277 с.
21. Ульянов О. І. Проактивна діяльність поліції як основа Скандинавської моделі охорони громадського порядку під час проведення масових заходів. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С.247-252.
22. Ульянов О. І., Ніколаєв О. Т., Бахчеван Є. Ф. Запровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів у діяльності Національної поліції України. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. №1(1). С. 123-131.
23. Хатнюк Ю. А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 168 с.

Тема 7. Особливості організації несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану

Мета вивчення

Отримати та закріпити додаткові поглиблені знання щодо особливостей організації несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розуміти теоретичні основи та практичні аспекти особливостей організації несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану;
- 2) продемонструвати глибоке розуміння вимог і процедур, що стосуються практичної роботи підрозділів поліції в умовах режиму надзвичайного та воєнного стану;
- 3) мати глибокі знання щодо сучасних викликів і проблем, що виникають у діяльності підрозділів поліції в умовах режиму надзвичайного та воєнного стану;
- 4) розв'язувати практичні завдання та використовувати відповідне законодавство в процесі діяльності підрозділів поліції в умовах режиму надзвичайного та воєнного стану.

Лекційні питання:

1. Превентивна діяльність Національної поліції України під час дії режиму воєнного стану.
2. Організація служби поліцейських на блокпостах.
3. Повноваженнями поліцейських під час воєнного стану.
4. Функції органів Національної поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку під час надзвичайних ситуацій.
5. Особливості несення служби поліцейськими в разі введення надзвичайного стану і за надзвичайних обставин
6. Особливості організації охорони публічного порядку та забезпечення безпеки дорожнього руху при проведенні евакуації населення із зон техногенних аварій та стихійних лих.

Зміст лекції

Превентивна діяльність Національної поліції України під час дії режиму воєнного стану має критичне значення для забезпечення безпеки та захисту громадян. Вона включає в себе широкий спектр заходів, спрямованих на запобігання можливим порушенням публічного порядку та забезпечення публічної безпеки.

Одним із основних напрямків превентивної діяльності є підвищення патрулювання важливих об'єктів і територій, зокрема місць масового скупчення людей, об'єктів інфраструктури та стратегічно важливих об'єктів.

Поліцейські також здійснюють аналіз та моніторинг ситуації, щоб оперативно реагувати на будь-які загрози безпеці.

Крім того, Національна поліція проводить інформаційні кампанії та навчальні заходи, спрямовані на підвищення свідомості громадян щодо правил поведінки в умовах воєнного стану та важливості дотримання встановлених правил безпеки.

Ефективна превентивна діяльність допомагає знизити ризик виникнення конфліктних ситуацій та забезпечує більш високий рівень захисту громадян та їх майна під час періодів нестабільності та кризових ситуацій.

Превентивна діяльність поліції в Україні під час воєнного стану на всій території країни націлена на ряд стратегічних завдань. Перш за все, вона спрямована на виявлення та припинення діяльності незаконних збройних формувань та диверсійно-розвідувальних груп. Це включає у себе запобігання постачанню зброї, боєприпасів та наркотиків, протидію терористичним актам, екстремізму, а також профілактику правопорушень.

Законодавство передбачає чотири рівні терористичних загроз, від сірого (можлива загроза) до червоного (реальна загроза), що дозволяє оцінювати ступінь небезпеки та реагувати відповідно до ситуації. Поліція також встановлює спеціальні режими перебування в зоні безпеки, регулює доступ до обмежених територій та забезпечує безпеку громадян.

Крім того, органи поліції можуть застосовувати превентивні заходи, враховуючи поточні обставини та ризики, що впливають із конфліктної ситуації. Це включає в себе пошук та знищення диверсійно-розвідувальних груп, розмінування місцевості, оперативно-розшукову роботу та забезпечення безпеки керівництва держави.

Контроль за дотриманням комендантської години та режиму світломаскування в Україні здійснюється патрулями, які підпорядковані коменданту. їм надано право затримувати осіб, які порушують закон, перевіряти документи та перепустки, вилучати предмети правопорушень, обмежувати рух на вулицях та дорогах, входити у приміщення для припинення кримінальних правопорушень чи переслідування підозрюваних, використовувати транспорт та засоби зв'язку з метою запобігання правопорушенням. Ці заходи спрямовані на забезпечення публічного порядку та безпеки громадян під час режиму воєнного стану. Органи поліції мають право застосовувати фізичний вплив та спеціальні засоби відповідно до законодавства для забезпечення безпеки та виконання своїх обов'язків.

Блокпости в Україні відіграють критичну роль як під час нормального режиму, так і під час воєнного стану. Їх організація безпосередньо впливає на стан законності та правопорядку на межах областей, де діють активні бойові дії, та в цілому по всій країні. У зв'язку з гібридною війною та терористичною діяльністю, систематична протидія терористичним актам, насильству та іншим незаконним діям має велике значення.

¹ Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чижко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. С.44.

Ефективність такої діяльності безпосередньо залежить від організації блокпостів. Ці контрольно-пропускні пункти, встановлені на в'їзді/виїзді з території, де діє воєнний стан, мають важливе завдання – перевіряти осіб, транспорт та вантажі, а також запобігати переміщенню зброї та матеріальних активів, призначених для злочинної діяльності.

Національне законодавство чітко визначає блокпости та їх функції. Вони мають забезпечувати безпеку та контроль на межах зони воєнного стану, а також можуть залучати представників військових та правоохоронних органів.

Важливою частиною діяльності блокпостів є регулювання доступу на територію, де діє комендантська година, здійснюючи перевірку та обмеження руху осіб та транспорту. Підставами для в'їзду можуть бути виконання гуманітарних місій чи дипломатичних функцій за згодою відповідних органів.

Блокпости, розташовані відносно дорожнього коридору, класифікуються на блокпост першого рубежу та блокпост другого рубежу. Працівники, які обслуговують блокпост першого рубежу, виконують різноманітні завдання з метою забезпечення безпеки та контролю на території. Вони перевіряють документи осіб та їх право на керування транспортними засобами, проводять огляд осіб, транспорту та багажу, видавати контрольні талони та вказувати подальший шлях. Крім того, вони виявляють та затримують осіб, які підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень, та не допускають виїзд заборонених вантажів з тимчасово неконтрольованої території. На блокпості другого рубежу здійснюється повторна перевірка документів, огляд транспортних засобів та багажу, після чого особі видається контрольний талон.

Блокпости поділяються на постійні (стаціонарні) та тимчасові, які встановлюються залежно від обставин та реальної необхідності. Стаціонарні блокпости розташовані на головних дорогах з важливим адміністративним та стратегічним значенням. Вони працюють безперервно та обладнані необхідними приміщеннями для постійного проживання правоохоронців. Тимчасові блокпости функціонують на певний проміжок часу і встановлюються в залежності від ситуації на місці та аналізу оперативної обстановки.

На постійних блокпостах, як правило, забезпечується постійна служба, розподілена на декілька змін, кожна з яких має свої особливості та обов'язки. Основні зміни включають оглядову, вогневу, відпочиваючу та резервну. На блокпостах зазвичай обирається старший блокпоста, якому покладаються важливі завдання, такі як контроль за спостереженням, розрахунок вогневих засобів та підготовка особового складу.

¹ Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 № 1455. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1455-2021-%D0%BF#Text>

² Аброськін В. В. Особливості організації служби на блокпостах у зоні антитерористичної операції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 5. С.18.

Старший блокпоста координує дії працівників та відповідає за організацію роботи блокпоста. Він також відповідає за призначення спостерігачів та розрахунок кількості та розміщення вогневих засобів. Поряд з цим він забезпечує підготовку особового складу до служби, включаючи бойовий розрахунок та надання необхідного забезпечення.

Працівники на блокпостах поділяються на спеціальні групи, такі як управління, перевірки документів, огляду транспортних засобів, прикриття та застосування спеціальних засобів. Кожна група має свої функції та завдання, спрямовані на забезпечення безпеки та контролю на блокпості.

Наприклад, старший групи, що проводить огляд осіб і транспортних засобів, має систематично спостерігати за рухом через блокпост та забезпечувати безпеку своїх підлеглих. Оглядачі виконують ретельний огляд осіб та транспортних засобів та подають сигнали про потенційну небезпеку. При цьому працівники прикриття забезпечують охорону та вживають заходів у разі загрози.

На тимчасових блокпостах служба має свої особливості, оскільки вони встановлюються на короткий термін та мають профілактичний характер. Проте працівники на таких блокпостах також діляться на групи огляду, прикриття та спостереження, які виконують аналогічні завдання, спрямовані на забезпечення безпеки та контролю.

Організація служби на блокпостах включає ретельне розподілення обов'язків та координацію дій між працівниками з метою забезпечення безпеки та ефективності контролю.

Умови воєнного стану накладають свої особливі вимоги на діяльність поліції, що відображено в новелах до Закону України «Про Національну поліцію». Поліція отримує розширений спектр повноважень та відповідальності, аби ефективно діяти в умовах воєнного стану.

Однією з ключових змін є збереження дотримання прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб. Поліція діє згідно із специфікою воєнного стану, але при цьому повинна ретельно враховувати обмеження, встановлені Конституцією України та законодавством про воєнний стан.

Важливою зміною є перегляд системи та структури поліції. У склад поліції включаються нові підрозділи, спрямовані на виконання завдань поліції та забезпечення її функціонування. Рішення про створення таких підрозділів приймається керівником поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ.

Поліцейські активно беруть участь у забезпеченні та виконанні заходів правового режиму воєнного стану. Вони співпрацюють з іншими військовими та правоохоронними органами, щоб боротися з диверсійно-розвідувальними силами агресора та іншими незаконними воєнізованими формуваннями.

¹ Організація і тактика несення служби на блокпостах в умовах антитерористичної операції: метод. рек. / С.В. Албул, О.Т. Ніколаєв, А.О. Шелехов. Одеса: ОДУВС, 2014. С.18.

Поліція також активно допомагає Державній прикордонній службі виявляти та ліквідувати канали незаконного перетинання кордону та переміщення зброї та боєприпасів. Вони ведуть роботу з отримання інформації від державних та місцевих органів, що допомагає їм виконувати завдання та повноваження поліції.

Особлива увага приділяється взаємодії поліції з військовими органами та іншими військовими формуваннями. У разі загрози державному суверенітету та територіальній цілісності, поліція бере участь у виконанні завдань територіальної оборони та інших заходів, пов'язаних з відсічю збройної агресії проти України.

Важливою частиною діяльності поліції є забезпечення безпеки громадян та виявлення правопорушень. Вони проводять розмінування та техніко-криміналістичне забезпечення різних заходів, пов'язаних з виявленням та знищенням вибухонебезпечних предметів.

В умовах воєнного стану поліція отримує розширені повноваження щодо збору та обробки особистих даних громадян. Акумулюються мультимедійна інформація, така як фотографії, відеозаписи, звукозаписи, а також біометричні дані, які включають в себе відцифрований образ обличчя, відбитки пальців, дактилокартки. Ці дані використовуються для наповнення реєстрів та баз даних щодо осіб, що перебувають під адміністративним арештом, затриманням у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України або іншими законними затриманнями.

Поліцейські отримують право вимагати від особи пред'явлення документів, що посвідчують особу, якщо є підстави вважати, що вона може мати схожі зовнішні ознаки на особу, яка перебуває в розшуку або безвісно зникла, або ту, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених.

Розширені підстави зупинки транспортних засобів дають поліцейським можливість вжити заходів щодо осіб, які самовільно залишили місце для утримання військовополонених.

Під час дії воєнного стану поліція має право застосовувати заходи примусу без врахування певних вимог та заборон, що встановлені для мирного часу. Вони також мають можливість використовувати підручні засоби для відбиття нападу, який загрожує життю поліцейського чи іншій особі, а також для усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському.

Ці заходи надають поліції розширені можливості в реагуванні на ситуації, що виникають у період воєнного стану, а також сприяють забезпеченню безпеки громадян і держави.

Таким чином, в умовах воєнного стану поліція активно залучається до забезпечення безпеки та захисту прав громадян та держави, виконуючи свої повноваження в рамках закону та взаємодіючи з іншими військовими та правоохоронними органами.

Функції поліції в умовах надзвичайних ситуацій визначаються в контексті її ролі у забезпеченні публічної безпеки та порядку в періоди

кризових подій, таких як природні катастрофи, техногенні аварії або інші екстремальні обставини. Поліція виконує різноманітні завдання, спрямовані на захист громадян та відновлення нормального функціонування суспільства в умовах кризи.

Перша група функцій охоплює забезпечення безпеки та порядку в умовах надзвичайних ситуацій природного характеру, таких як землетруси, повені, урагани, а також під час техногенних катастроф, радіаційного зараження, пожеж і виявлення вибухонебезпечних об'єктів. Ці функції передбачають активну участь поліції у рятувальних операціях, евакуації населення, охороні критичних об'єктів та реагуванні на загрози з боку небезпечних матеріалів чи ситуацій.

Друга група функцій націлена на попередження та припинення масових порушень громадського порядку, затримання злочинців, які можуть скористатися хаосом під час надзвичайних ситуацій, а також на ліквідацію незаконних озброєних формувань та захист стратегічних об'єктів в умовах кризи. Поліція виконує роль запобіжника, усуваючи загрози для громадської безпеки та допомагаючи відновити стабільність під час надзвичайних обставин.

Третя група функцій включає організацію рятувальних операцій, надання медичної допомоги, евакуацію постраждалих, охорону майна та важливих об'єктів, а також сприяння відновленню нормального функціонування суспільства після кризових ситуацій. Поліція виступає в ролі координатора допомоги та ресурсів, забезпечуючи безпеку і допомагаючи громадянам у важкі часи.

Усі ці функції базуються на чіткій інформації про ситуацію, співпраці з іншими відомствами та громадськістю, а також на високому рівні професіоналізму та готовності до дії в умовах стресу та небезпеки. Важливою складовою успішної діяльності поліції під час надзвичайних ситуацій є забезпечення ефективного управління ресурсами та координації дій для максимальної охорони життя та майна громадян.

У разі введення надзвичайного стану поліцейські виконують різноманітні завдання для забезпечення громадського порядку та безпеки громадян. Це включає патрулювання, перевірку документів та осіб, охорону важливих об'єктів та запобігання масовим заходам. Крім того, вони надають допомогу у виселенні людей з небезпечних зон і забезпечують дотримання комендантської години. Поліцейські повинні діяти згідно з розробленими планами та оперативними вказівками, терміново зв'язуючись з відділом поліції у разі отримання повідомлення про надзвичайний стан. Вони оцінюють ситуацію та вживають заходів для нормалізації обстановки та захисту громадян, а також негайно реагують на масові порушення правопорядку для забезпечення безпеки працівників поліції та громадян.

¹ Назар Ю. С., Йосифович Д. І., Хатнюк Ю. А., Мороз О. Б. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку: навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С.121.

У разі надзвичайних ситуацій, таких як пожежа, повінь, землетрус, ураган чи хуртовина, поліцейські виконують специфічні завдання з метою забезпечення громадського порядку та безпеки громадян.

Під час пожежі поліцейські першочергово викликають пожежну команду та повідомляють оперативному черговому органу поліції. У разі потреби вони надають невідкладну медичну допомогу потерпілим та організують евакуацію людей та майна з небезпечної зони. Поліцейські також забезпечують порядок на місці події, охороняють майно та допомагають пожежній команді у ліквідації пожежі та евакуації потерпілих.

Під час повені поліцейські доповідають оперативному черговому про загрозу затоплення та сприяють евакуації населення та майна з зони затоплення. Вони забезпечують порядок на переправах та організують охорону залишеного без нагляду майна. Додатково поліцейські працюють над попередженням паніки серед населення та припиненням неправдивих чуток.

Під час землетрусу поліцейські встановлюють зв'язок з оперативним черговим, оцінюють обстановку та надають допомогу у рятуванні людей та майна. Вони також забезпечують безпеку руху на дорогах та місцевості, а також працюють над запобіганням паніки серед населення.

Під час урагану та хуртовини поліцейські посилюють нагляд за рухом транспорту та пішоходів, надають допомогу потерпілим та сприяють мобілізації працездатного населення та транспортних засобів для ліквідації наслідків стихійного лиха.

У ситуаціях, коли виявляються небезпечні предмети, такі як снаряди, вибухові, хімічні, радіоактивні речовини або інші загрозові матеріали, поліцейські мають ретельно дотримуватися встановлених процедур для забезпечення безпеки громадян та ліквідації небезпеки. Перш за все, вони повинні повідомити оперативному черговому та спеціалізованим службам про виявлення небезпечних об'єктів.

Поліцейські мають діяти швидко та рішуче для забезпечення безпеки громадян. Це включає надання допомоги потерпілим, виведення людей з небезпечних зон та організацію безпечних маршрутів виходу. Важливо також запобігти залученню невідповідних осіб до зони небезпеки, щоб уникнути подальших травм або інцидентів.

Після прибуття спеціалізованих служб, поліцейські надають їм всю необхідну інформацію та допомогу, діючи відповідно до їхніх вказівок та завдань. Вони також дбають про збереження порядку на місці події та контролюють рух населення, щоб уникнути паніки чи непередбачених ситуацій.

У випадку катастрофи або аварії на транспорті, поліцейські також швидко реагують, доповідаючи про ситуацію черговому та організуючи рятувальні роботи. Вони забезпечують безпеку на місці події, координують дії з іншими службами та надають допомогу потерпілим.

Усі ці дії поліцейських спрямовані на забезпечення безпеки та допомогу громадянам у важких ситуаціях надзвичайних подій, враховуючи конкретні особливості кожного типу небезпеки.

Діяльність поліції у зоні радіоактивного забруднення та хімічного зараження є надзвичайно важливою для забезпечення безпеки громадян та управління надзвичайними ситуаціями. Поліцейські в цих умовах здійснюють свою роботу з використанням спеціальних засобів індивідуального та колективного захисту, таких як протигаз, респіратори, захисні костюми. Вони також патрулюють на бронетранспортерах та відпочивають у захисних приміщеннях, щоб мінімізувати ризик впливу радіоактивного та хімічного забруднення на їхнє здоров'я.

Робота поліції у таких умовах вимагає тісної співпраці з силами радіаційного та хімічного захисту, а також іншими аварійно-рятувальними формуваннями цивільного захисту. Вони разом контролюють радіаційну та хімічну обстановку у місцях несення служби, обмінюючи отриману інформацію для ефективного управління кризовою ситуацією.

Під час надзвичайних ситуацій поліцейські забезпечують блокування автомагістралей, комунікацій та пішохідних шляхів, а також встановлюють пропускний режим за допомогою загороджувальних постів та заслонів. Вони використовують різноманітні технічні засоби для цього, такі як шлагбауми, засоби примусової зупинки транспорту, вантажні автомобілі та навіть бронетранспортери та танки.

Поліцейські також забезпечують охорону публічного порядку на місці події, узгоджуючи свої дії з іншими службами та забезпечуючи безпеку громадян. Вони виступають у ролі постійного обережного ока, переконуючи та нагадуючи про правила безпеки та необхідність дотримуватися встановлених процедур та інструкцій.

Під час евакуації поліцейські організують пости охорони порядку, патрулюють маршрути евакуації та надають допомогу нарядам радіаційного та хімічного захисту. Оперативно-пошукові групи здійснюють розшук та затримання осіб, які порушують порядок чи розповсюджують неправдиву інформацію.

Організація руху на автомобільних дорогах у надзвичайних ситуаціях, таких як евакуація внаслідок радіаційного або хімічного загрози, є ключовим завданням для патрульної поліції. Патрульні забезпечують встановлений порядок руху, використовуючи технічні засоби орієнтації та регулювання, такі як дорожні знаки, покажчики та табло.

Під час евакуації, поліцейські можуть організувати рух автотранспорту, встановлюючи спеціальні смуги руху або переводячи окремі автомагістралі на особливий режим. Це допомагає забезпечити пріоритетний пропуск евакуаційних колон, залучених для надання допомоги.

Для більш ефективної дії, патрульні ділять позаміські автомобільні маршрути на дільниці, на яких розміщують наряди з розрахунку один КПП на кожних 7–10 км. Ці наряди контролюють рух автомобільних колон,

¹ Гаврилко М. С. Підтримання громадського порядку в умовах НС і при проведенні евакозаходів: методична розробка. Рівне, 2020. С.17.

забезпечуючи їх безперервність та швидкість руху, а також дотримання встановлених правил.

Поліцейські також виконують функції охорони громадського порядку на пунктах висадки та розміщення евакуйованого населення. Вони забезпечують безпеку, контролюючи порядок та запобігаючи порушенням правил дорожнього руху.

Після завершення евакуації, поліцейські продовжують діяти для забезпечення безпеки та порядку в місцях розміщення евакуйованих. Вони ведуть облік евакуйованого населення, борються зі злочинністю та недопущенням паніки чи масових безладів.

Супровід евакуйованого населення від пунктів евакуації до місць розміщення також здійснюється поліцією. Наряди супроводження забезпечують безпеку та контролюють порядок під час транспортування.

Усі ці заходи спрямовані на максимальне забезпечення безпеки громадян у надзвичайних умовах радіоактивного та хімічного зараження. Спільна робота поліції з іншими службами та використання спеціалізованих технічних засобів дозволяють здійснювати ефективне управління кризовими ситуаціями та мінімізувати наслідки надзвичайних подій.

Питання до практичного заняття:

1. Національна поліція України як суб'єкт забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану.
2. Превентивна діяльність Національної поліції України під час дії режиму воєнного стану.
3. Організація служби поліцейських на блокпостах.
4. Повноваженнями поліцейських під час воєнного стану.
5. Функції органів Національної поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку під час надзвичайних ситуацій.
6. Особливості несення служби поліцейськими в разі введення надзвичайного стану і за надзвичайних обставин.
7. Особливості організації охорони публічного порядку та забезпечення безпеки дорожнього руху при проведенні евакуації населення із зон техногенних аварій та стихійних лих.
8. Особливості несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму воєнного стану.

Завдання для самостійної роботи:

У м. Харкові, тривають активні бойові дії. Внаслідок обстрілів загинуло та поранено десятки людей, багато будинків зруйновано.

¹ Гаврилюк М. С. Підтримання громадського порядку в умовах НС і при проведенні евакозаходів: методична розробка. Рівне, 2020. С.18.

З урахуванням вказаних обставин прийнято рішення про евакуацію цивільного населення з Харкова. Для проведення евакуації задіяно значні сили та засоби Національної поліції України.

Завдання:

Вам, як начальнику ГУНП у Харківській області, доручено розробити план організації несення служби поліцейськими на маршрутах евакуації населення з Харкова.

У плані необхідно передбачити наступне:

Організацію взаємодії між підрозділами Національної поліції України на маршрутах евакуації.

Розподіл сил і засобів на маршрутах евакуації з урахуванням можливих загроз.

Скоординовані дії поліцейських на маршрутах евакуації у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні функції Національної поліції України в умовах воєнного стану?
2. Які завдання виконують поліцейські на блокпостах в умовах воєнного стану?
3. Які повноваження надаються поліцейським під час дії режиму воєнного стану?
4. Які функції виконують органи Національної поліції під час надзвичайних ситуацій?
5. Які особливості несення служби поліцейськими в разі введення надзвичайного стану?
6. Що включає в себе організація охорони публічного порядку під час евакуації населення в умовах техногенних аварій?
7. Які особливості організації охорони публічного порядку та безпеки дорожнього руху при стихійних лихах?
8. Які заходи передбачені для забезпечення безпеки населення в умовах введення воєнного стану?
9. Які особливості співпраці Національної поліції з іншими правоохоронними та військовими структурами в період воєнного стану?
10. Які проблеми виникають під час забезпечення порядку під час воєнного стану?
11. Які ресурси та обладнання необхідні поліції для успішного виконання завдань в умовах воєнного стану?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Функції Національної поліції України під час воєнного стану: аналіз та практика.
2. Превентивна діяльність поліції в умовах воєнного стану: стратегії та результати.

3. Організація роботи поліцейських на блокпостах в період воєнного стану: ефективність та виклики.

4. Повноваження поліцейських в умовах введення воєнного стану: обмеження та можливості.

5. Функції органів Національної поліції під час надзвичайних ситуацій: реагування та координація.

6. Особливості несення служби поліцейськими під час введення надзвичайного стану: виклики та рішення.

7. Організація охорони публічного порядку під час евакуації населення з зон техногенних аварій: підходи та стратегії.

8. Забезпечення безпеки дорожнього руху під час евакуації населення: виклики та технічні рішення.

9. Особливості несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму воєнного стану: досвід та виклики.

10. Роль громадськості у забезпеченні публічної безпеки під час воєнного стану: співпраця та взаємодія.

11. Ефективність та результативність заходів Національної поліції в умовах воєнного стану: аналіз та оцінка.

12. Інноваційні підходи до забезпечення публічної безпеки під час воєнного стану: виклики та перспективи.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

3. Про Національну гвардію: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>

4. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 1647-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

6. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550 - III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>

7. Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 № 1455. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1455-2021-%D0%BF#Text>

8. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 № 1456. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-%D0%BF#Text>

9. Про затвердження Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України : Наказ МВС України від 24.12.2019 №1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-20#Text>

10. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності: Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#n14>

11. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ МВС України від 04.12.2017 № 987. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17#Text>

12. Про затвердження порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : Наказ МВС України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#Text>

13. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів: Наказ МВС України 07.07.2017 №577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>

Основні джерела:

1. Аброськін В. В. Адміністративно-правові засади забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки в умовах антитерористичної операції : монографія / Харків. нац. ун-т внутріш. справ;. Харків: Фоліо, 2019. 285 с.

2. Аброськін В. В. Особливості організації служби на блокпостах у зоні антитерористичної операції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 5. С.16-22.

3. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.

4. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін.; Харків : Факт, 2022. 452 с.

5. Організація і тактика несення служби на блокпостах в умовах антитерористичної операції: метод. рек. / С.В. Албул, О.Т. Ніколаєв, А.О. Шелехов. Одеса: ОДУВС, 2014. 34 с.

6. Аносенков А., Мукоїда Р. Впровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових

заходів в аспекті вдосконалення національного законодавства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С. 138-143.

7. Афонін Д. С., Боксгорн А. В. Особливості забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 224-230.

8. Бакаянова Н. М., Кубасенко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

9. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Суми, 2017. 218 с.

10. Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій: навчальний посібник / за заг. ред. Грибана В.Г., Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 100 с.

11. Гаврилюк М. С. Підтримання громадського порядку в умовах НС і при проведенні евакуацій: методична розробка. Рівне, 2020. 28 с.

12. Довідник працівника поліції превентивної діяльності: навч. посібник / кер. авт. кол. А.Є. Фоменко. Дніпро: ДДУВС, 2018. 180 с.

13. Йосипів Ю. Р., Туз Н. Д., Синенький В. М., Курляк М. Д. Забезпечення публічного порядку та безпеки під час мирних зібрань громадян (скандинавська модель) : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 96 с.

14. Лиса М. О. Тактика дій поліції при плануванні та організації заходів із забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів (Скандинавська модель). *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія: Юридична. 2022. Вип. 32. С.186-193

15. Медведенко С. В., Медведенко Н. В. Засади стратегічного управління в умовах воєнного стану в органах та підрозділах Національної поліції України. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 200-206.

16. Моргунов О. А., Власенко І. В. Дослідження тактики дій і заходів особистої безпеки поліції діалогу під час охорони публічного порядку на масових заходах. *Право і безпека*. 2022. № 4 (87). С.159-170.

17. Назар Ю. С., Йосифович Д. І., Хатнюк Ю. А., Мороз О. Б. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 204 с.

18. Національна поліція України в умовах воєнного стану. Настільна книга поліцейського. / під. заг. ред. Копотуна І. М. Київ. ВД «Професіонал», 2022. 508 с.

19. Організація охорони громадського (публічного) порядку за скандинавською моделлю : навч. посіб. (практикум) / К. В. Бахчев, Р. Ю. Молчанов, В. В. Фурса та ін.; Дніпро : ДДУВС, 2023. 172 с.

20. Парханов Г. Р. Адміністративно-правові засади превентивної діяльності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 238 с.

21. Поливанок В.Д. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 444-446.

22. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

23. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

24. Посібник з реалізації заходів евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів: практичний посібник / М.В. Андрієнко, А.І. Фомін, О.М. Слущька та ін.; Київ: ІДУ НД ЦЗ, 2022. 250 с.

25. Радванський І., Євтушенко І. Особливості організації взаємодії частин і підрозділів Національної гвардії України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів у сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки. *Честь і закон*. 2021. № 77, том 2. С.52-57.

26. Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / О.Г. Комісаров, А.О. Собакарь, Е.Ю. Соболев та ін.; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро: ДДУВС, 2017. 277 с.

27. Ульянов О. І. Проактивна діяльність поліції як основа Скандинавської моделі охорони громадського порядку під час проведення масових заходів. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С.247-252.

28. Ульянов О. І., Ніколаєв О. Т., Бахчеван Є. Ф. Запровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів у діяльності Національної поліції України. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. № 1 (1). С. 123-131.

29. Хатнюк Ю. А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 168 с.

Тема 8. Актуальні питання взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку

Мета вивчення

Отримати та закріпити додаткові поглиблені знання щодо особливостей взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку.

Результати навчання

Після опрацювання матеріалу здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розуміти теоретичні основи та практичні аспекти особливостей взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку;
- 2) продемонструвати глибоке розуміння вимог і процедур, що стосуються взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку;
- 3) мати глибокі знання щодо сучасних викликів і проблем, що виникають у процесі взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку;
- 4) розв'язувати практичні завдання та використовувати відповідне законодавство щодо взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку.

Лекційні питання:

1. Організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної безпеки і порядку.
2. Організація взаємодії Національної гвардії з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень.
3. Застосування частин (з'єднань) Національної гвардії України для виконання завдань з охорони публічного порядку при проведенні масових заходів та в умовах складної оперативної обстановки.
4. Особливості залучення та підготовки з'єднання (військової частини) Національної гвардії України до дій у спеціальній операції (під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій).

Зміст лекції

Взаємодія між Національною гвардією України та Національною поліцією України відіграє ключову роль у забезпеченні прав і свобод громадян, забезпеченні порядку та безпеки на території держави. Ці структури діють як взаємодоповнюючі компоненти системи правоохоронних органів, спільно здійснюючи заходи щодо забезпечення державної безпеки, боротьби зі злочинністю та захисту прав громадян.

Національна гвардія України та Національна поліція України мають різні функції та повноваження, але їхня співпраця базується на взаємодії, спрямованій на досягнення спільної мети – забезпечення безпеки та порядку в державі. Обидва органи мають свої завдання, визначені законодавством, і виконують їх узгоджено з іншими суб'єктами правоохоронної системи.

Спільна робота включає в себе різноманітні види діяльності, такі як спільне патрулювання нарядами на вулицях та громадських місцях,

забезпечення безпеки під час масових заходів, реагування на екстремальні ситуації та кризові події, а також проведення спільних операцій для запобігання терористичним загрозам та іншим видам злочинності.

Координація дій між Національною гвардією та поліцією базується на певних принципах, таких як погодженість дій, взаємний вплив та виконання завдань у межах закріплених повноважень. Кожен з цих органів має свої унікальні функції, але вони спільно працюють для досягнення загальної мети – забезпечення безпеки та порядку.

Для забезпечення ефективної взаємодії та координації дій, реалізуються спеціальні механізми, такі як координаційні наради та засідання, семінари та робочі зустрічі. Ці заходи сприяють виробленню спільних планів та рішень, розподілу повноважень та відповідальності між суб'єктами, а також забезпеченню ефективного виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності.

Основні фактори успішної взаємодії між ними полягають у спільному відпрацюванні практичних навичок, наявності сучасних засобів протидії загрозам та розробці типових планів взаємодії.

Перший фактор – спільне відпрацювання практичних навичок – відіграє ключову роль у забезпеченні координації та ефективності дій. Особовий склад регулярно проводить спільні тренування та навчання, щоб підвищити свою готовність до реагування на різноманітні ситуації, включаючи масові заходи, конфліктні ситуації та екстремальні події.

Другий фактор – наявність сучасних засобів – дозволяє оперативно реагувати на загрози та ефективно вирішувати ситуації, що виникають. Це включає в себе сучасні засоби зв'язку, спеціальне обладнання та технології, які допомагають в управлінні кризовими ситуаціями та координації дій.

Третій фактор – розробка типових планів взаємодії – сприяє стандартизації та оптимізації процесів спільної діяльності. Ці плани містять чіткі вказівки щодо цілей, завдань, розподілу обов'язків та відповідальності між підрозділами. Крім того, вони передбачають процедури інформування та звітування, що сприяє взаєморозумінню та ефективній координації.

Особливістю взаємодії є проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення. Це вимагає від підрозділів готовності до спільної дії та координації своїх дій для швидкого та ефективного реагування на непередбачені обставини.

Взаємодія Національної гвардії України та Національної поліції України базується на спільній меті забезпечення безпеки та порядку, а також на взаємному розумінні, співпраці та готовності до спільних дій. Ці фактори є ключовими для успішного функціонування та виконання завдань обох силових підрозділів у складних умовах сучасного світу. Отже, взаємодія між Національною гвардією України та Національною поліцією України є важливим елементом системи правоохоронних органів, спрямованим на забезпечення безпеки та порядку в державі.

Організація взаємодії Національної гвардії України з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування для

припинення масових заворушень є важливою складовою системи забезпечення публічного порядку та безпеки. Основним суб'єктом у цьому процесі є Національна гвардія, яка має важливу роль у забезпеченні стабільності та запобіганні конфліктам у суспільстві.

Окрім Національної гвардії, до суб'єктів з припинення масових заворушень також входять Національна поліція, Держприкордонслужба, СБУ, Військова служба правопорядку у Збройних Силах, ДСНС, місцеві держадміністрації та органи місцевого самоврядування. Кожен з цих суб'єктів може бути залучений для припинення масових заворушень і забезпечує ефективне використання необхідних сил і засобів.

Один з ключових аспектів організації взаємодії полягає в аналізі потенційних загроз і розрахунку сил і засобів, які можуть бути залучені до припинення масових заворушень. Це дозволяє ефективно реагувати на ситуації, що виникають, та максимально використовувати наявні ресурси для забезпечення безпеки громадян.

Під час виникнення масових заворушень у відповідних регіонах формується оперативний штаб, який координує дії з припинення подій. Склад оперативного штабу включає представників від усіх зазначених суб'єктів та організує роботу з метою ефективного реагування на ситуацію. У разі потреби до складу штабу можуть включатися інші посадові особи або представники управління державної охорони.

Керівництво оперативним штабом здійснюється керівником, який приймає рішення про утворення такого штабу та визначає його склад. Під час проведення спеціальної операції з припинення масових заворушень він визначає межі району подій та організовує залучення сил і засобів для їх припинення.

Організаційно-аналітична група оперативного штабу відповідає за підготовку проектів рішень та узагальнення інформації про результати їх виконання. Група зв'язку координує комунікацію між суб'єктами, а ресурсно-тилова група забезпечує матеріально-технічне забезпечення припинення подій.

У разі виникнення ситуацій, що загрожують громадській безпеці, керівник оперативного штабу приймає необхідні заходи для забезпечення порядку та безпеки населення, включаючи організацію поліцейських заходів та інформування громадськості про події.

Оперативний штаб під час масових заворушень відіграє важливу роль у координації дій для забезпечення публічного порядку та безпеки. Його функції включають збір, аналіз та узагальнення інформації про обстановку, підготовку пропозицій щодо заходів для припинення заворушень та контроль за їх виконанням. Члени штабу повинні підписати протокол з прийнятими рішеннями, а незгода із рішенням має бути обгрунтованою.

¹ Про затвердження Порядку організації діяльності та взаємодії Національної гвардії з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2021 № 894. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/894-2021-%D0%BF#Text>

Організаційне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності оперативного штабу здійснюється територіальним органом Національної поліції, керівником якого створено штаб. Це включає надання необхідних ресурсів та координацію дій.

Керівництво спеціальною операцією з припинення заворушень та координація дій правоохоронних органів здійснюється керівником органу військового управління оперативно-територіального об'єднання Національної гвардії, який входить до складу штабу. Він керує виконанням спеціальних заходів з припинення заворушень відповідно до нормативно-правових актів.

Важливим етапом є ліквідація наслідків масових заворушень. Штаб організовує необхідні заходи для відновлення публічного порядку та надання допомоги постраждалим.

Оперативний штаб під час масових заворушень забезпечує ефективну координацію дій різних сил і засобів для запобігання подібним ситуаціям у майбутньому.

Під час роботи по припиненню масових заворушень, різні структури та органи держави несуть відповідальність за виконання конкретних завдань та функцій.

Національна гвардія бере на себе роль організації та проведення спеціальних операцій з припинення масових заворушень. Її завдання включають координацію зусиль і ресурсів правоохоронних органів для ефективного реагування на події, що загрожують громадській безпеці. Національна поліція, з свого боку, визначає стратегію і тактику операцій, реагує на протиправні дії учасників заворушень та запобігає їх поширенню.

Служба безпеки України (СБУ) забезпечує оперативний штаб важливою інформацією та надає допомогу іншим правоохоронним органам у проведенні спеціальних операцій.

Держприкордонслужба контролює прикордонні райони та вживає заходів для запобігання незаконному перетинанню кордону.

Державна служба з надзвичайних ситуацій (ДСНС) забезпечує рятувальні та ліквідаційні роботи, а також співпрацює з іншими органами для забезпечення безпеки.

Військова служба правопорядку у Збройних Силах здійснює контроль за дисципліною серед військовослужбовців та забезпечує порядок у військових закладах.

Органи державної влади та місцевого самоврядування беруть на себе ряд функцій, включаючи забезпечення медичної допомоги, організацію транспортного обслуговування, інформування населення та координацію допомоги постраждалим.

Усі ці дії спрямовані на відновлення публічного порядку та забезпечення безпеки громадян. Коли спеціальна операція з припинення масових

¹ Про затвердження Порядку організації діяльності та взаємодії Національної гвардії з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2021 № 894. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/894-2021-%D0%BF#Text>

заворушень завершується, керівництво відповідних структур приймає рішення про припинення операції та ліквідацію її наслідків.

Організація взаємодії Національної гвардії з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень базується на ретельному аналізі ситуації, ефективному використанні ресурсів та взаємодії різних структур для забезпечення безпеки та стабільності в суспільстві.

Виконання завдань з охорони публічного порядку та забезпечення публічної безпеки під час заходів за масовою участю людей з'єднаннями, військовими частинами (підрозділами) здійснюється у три етапи: підготовчий, виконавчий та заключний.

Підготовчий етап перед проведенням мирного заходу має вирішальне значення для забезпечення публічного порядку та безпеки учасників. Цей період розпочинається з моменту отримання інформації про масову подію та завдання щодо охорони публічного порядку. У цей час відбувається ряд заходів, спрямованих на підготовку та координацію дій правоохоронних органів та військових формувань.

Підготовчий період включає такі ключові етапи:

Розгортання оперативних груп та організація взаємодії з правоохоронними органами для аналізу інформації та визначення стратегії дій.

Проведення рекогносцирування місцевості та тренування з відпрацювання тактичних прийомів у разі ускладнення ситуації.

Організація морально-психологічного та технічного забезпечення для особового складу, включаючи підготовку зброї, спеціального обладнання та індивідуального захисту.

Вивчення нормативно-правових актів, які регламентують дії під час масових заходів, та роз'яснення особовому складу їх прав та обов'язків.

Проведення інструктажів та занять з особовим складом з підготовки до можливих сценаріїв подій та координації дій.

Постійне відслідковування оперативної обстановки та готовність негайно реагувати на будь-які зміни.

Забезпечення підготовки транспорту та спеціальної техніки для виконання завдань.

На цьому етапі відбувається детальне планування та підготовка до дій, спрямованих на забезпечення публічного порядку та безпеки під час масових заходів. Командири військових частин приймають рішення на основі отриманої інформації та оцінки обстановки, щоб забезпечити ефективну реалізацію завдань та збереження громадського порядку під час заходів з масовою участю людей.

Підготовка до забезпечення правопорядку та публічної безпеки під час масових заходів вимагає детального прогнозування та аналізу можливих ситуацій. Командир, спираючись на інформацію про масштаб і характер

заходу, а також результати попередніх подібних заходів, вивчає сприятливі та потенційно небезпечні фактори. Це включає оцінку соціально-політичного, економічного та криміногенного середовища, а також можливість провокацій та протиправної діяльності.

Крім того, він досліджує територію, на якій проводиться захід, враховуючи особливості її географії, доступність для маневрування та потенційні місця конфліктів. Оцінюється також стан та готовність підрозділів до дій, зокрема кількість та стан особового складу, наявність обладнання та рівень підготовки.

На основі отриманої інформації та аналізу командир розробляє план дій, який включає стратегію забезпечення безпеки, особливості взаємодії з органами поліції та іншими відомствами, а також заходи з мобілізації та взаємодії з резервними силами.

Щоб забезпечити ефективність виконання завдань, штаб вивчає всі аспекти ситуації та розробляє детальні плани дій, включаючи розподіл завдань між підрозділами, плани маневрування та взаємодії, а також питання забезпечення безпеки.

Підготовка графічних схем місцевості та об'єктів проведення заходів допомагає візуалізувати плани та забезпечує керівництво чітким розумінням території та маршрутів дій.

Усі ці заходи спрямовані на максимальне забезпечення безпеки та порядку під час масових заходів, зменшуючи ризики виникнення негативних подій та забезпечуючи швидку та ефективну реакцію на можливі непередбачені обставини.

План командира військової частини забезпечення операції забезпечення публічного порядку під час масового заходу містить ряд важливих розділів, які детально визначають плани дій і стратегію військової частини. Перший розділ описує наявність сил і засобів для охорони публічного порядку, включаючи кількість та готовність особового складу та технічного забезпечення. Другий розділ визначає зміст, програму заходу, місце та час його проведення, а також оперативну обстановку у районі дії. Третій розділ розглядає завдання, поставлені військовій частині, розташування та склад військової оперативної групи (ВОГ) та її порядок роботи. Четвертий розділ визначає порядок дій особового складу у разі ускладнення оперативної обстановки або виникнення подій, таких як групові порушення публічного порядку або терористичні акти. П'ятий розділ містить бойовий розрахунок сил і засобів на випадок різних змін обстановки, включаючи можливість застосування резерву та його розподіл. Шостий розділ визначає завдання по управлінню військової частини та підрозділам, включаючи конкретні завдання командирам підрозділів.

Ще один важливий розділ – організація контролю за виконанням завдань служби, який включає у себе місця несення служби, порядок дотримання заходів безпеки та підготовку особового складу. Додаткові розділи описують завдання з морально-психологічного, матеріально-технічного та медичного

¹ Лавніченко О.В. Організація застосування військових частин НГУ в охороні громадського порядку при ускладненні обстановки та у кризових ситуаціях. Х.: Національна акад. НГУ, 2017. С.19.

забезпечення, порядок організації охорони автотранспорту, а також час і місце розводу на бойову службу¹.

Важливим етапом підготовки є проведення рекогносцировки, під час якої вивчаються різні аспекти району проведення заходу. Особлива увага приділяється організації взаємодії з органами поліції та іншими відомствами. Графічна частина замислу оформлюється на схемі місцевості, де відображаються всі необхідні елементи планування, такі як маршрути, розташування сил і засобів, місця розташування резервів та інші. Загалом, план командира військової частини є ключовим документом, який детально визначає стратегію та плани дій під час проведення масових заходів.

Під час організації взаємодії з поліцією під час виконання завдань по забезпеченню публічного порядку під час масових заходів, ключові аспекти визначаються заздалегідь. Це включає час і послідовність зосередження сил і засобів, проведення спільного інструктажу, оточення території заходу та доставку затриманих осіб до поліції.

Планування також охоплює порядок зв'язку між військовими нарядами та поліцією, спільні дії при ускладненні обстановки, доставку затриманих та підбиття підсумків служби. Перед початком заходу проводиться інструктаж нарядів, тренування по діях в умовах можливих надзвичайних ситуацій, а також взаємодія з органами поліції під час навчальних заходів.

На місці проведення заходу проводиться уточнення завдань, розстановка нарядів та взаємодія з органами поліції. Контроль за виконанням завдань здійснюється командиром військової частини через своїх заступників та офіцерів штабу.

Такий підхід забезпечує ефективну координацію дій між військовими та поліцейськими підрозділами, забезпечуючи безпеку та порядок під час масових заходів.

Виконавчий етап в рамках забезпечення публічного порядку під час масових заходів є ключовим етапом, який починається з прибуття військових частин на місце проведення заходу і триває до його завершення. Під час цього етапу активно організовується служба та управління нарядами, забезпечується безпека і порядок в районі проведення заходу.

Однією з основних дій на цьому етапі є організація охорони автотранспорту та зв'язок з керівником організації заходу для уточнення обстановки. Командир військової частини перевіряє готовність підрозділів до несення служби та визначає їх завдання. Також проводяться тренування особового складу з порядку дій у випадку зміни обстановки.

Після виставлення нарядів у місця несення служби командир військової частини при вказівці оперативного начальника виділяє особовий склад для вивільнення місця оточення від сторонніх осіб та огляду території. Це спрямовано на забезпечення безпеки учасників заходу та виявлення можливих загроз.

¹ Лавниченко О.В. Організація застосування військових частин НГУ в охороні громадського порядку при ускладненні обстановки та у кризових ситуаціях. Х.: Національна акад. НГУ, 2017. С.22.

На заключному етапі, після завершення заходу, відбувається посадка громадян на транспорт з уникненням тисняви та інших негативних наслідків. Також знімаються режимні обмеження, відновлюється робота транспорту та підприємств.

Під час всього процесу важливо забезпечити ефективну взаємодію між військовими частинами та органами поліції для забезпечення гарантій публічної безпеки та порядку. Командир військової частини відповідає за контроль за виконанням завдань і здійснює підведення підсумків служби. Після закінчення служби особовий склад виводиться в пункт дислокації, де проводиться перевірка наявності зброї та іншого обладнання перед їхнім здачею в місця зберігання.

Питання до практичного заняття:

1. Нормативно-правове забезпечення діяльності Національної гвардії України.
2. Організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної безпеки і порядку.
3. Організація взаємодії Національної гвардії з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень.
4. Застосування частин (з'єднань) Національної гвардії України для виконання завдань з охорони публічного порядку при проведенні масових заходів та в умовах складної оперативної обстановки.
5. Особливості залучення та підготовки з'єднання (військової частини) Національної гвардії України до дій у спеціальній операції (під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій).
6. Організація управління органами Національної гвардії в зарубіжних країнах.

Завдання для самостійної роботи:

У м. Одесі напередодні 22 липня 2024 року заплановано проведення масштабного міжнародного фестивалю, очікується, що його відвідають близько 100 тис. людей. Захід має важливе значення для України, оскільки є не лише культурним, а й політичним явищем.

У зв'язку з проведенням фестивалю в Одесі запроваджено особливий режим безпеки. Для забезпечення публічної безпеки і порядку задіяно значні сили та засоби Національної гвардії України та Національної поліції України.

Однак, за кілька днів до початку фестивалю, у спецслужбах України отримали інформацію про можливі масові заворушення, які можуть бути скоєні під час проведення заходу.

Завдання:

Вам, як начальнику ГУНП в Одеській області доручено розробити план взаємодії з Національною гвардією України з метою забезпечення публічної

безпеки і порядку в умовах складної оперативної обстановки під час проведення фестивалю.

У плані необхідно передбачити наступне:

Організацію взаємодії між підрозділами Національної гвардії України та Національної поліції України на всіх рівнях.

Розподіл сил і засобів між підрозділами Національної гвардії України та Національної поліції України з урахуванням можливих загроз.

Скоординовані дії підрозділів Національної гвардії України та Національної поліції України у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Питання для самоконтролю:

1. Як відбувається підготовка та навчання з'єднань Національної гвардії для дій у складній оперативній обстановці?

2. Які конкретні дії Національної гвардії передбачені у надзвичайних ситуаціях та спеціальних операціях?

3. Як організована взаємодія Національної гвардії з військовими та правоохоронними органами?

4. Як Національна гвардія України та Національна поліція України співпрацюють під час забезпечення публічної безпеки і порядку?

5. Як відбувається організація управління органами Національної гвардії в зарубіжних країнах?

6. Які основні принципи та стратегії Національної гвардії при забезпеченні публічної безпеки?

7. Які можливості та обмеження повноважень Національної гвардії під час дії режиму воєнного стану?

8. Як Національна гвардія здійснює контроль та взаємодію з цивільним населенням під час роботи на блокпостах?

9. Які основні технічні та технологічні засоби використовуються Національною гвардією для забезпечення безпеки?

10. Які стратегії та тактики використовуються Національною гвардією для попередження та ліквідації загроз публічному порядку?

Теми для презентацій та повідомлень:

1. Роль Національної гвардії та Національної поліції в забезпеченні публічної безпеки і порядку.

2. Спільні патрулювання та операції: взаємодія Національної гвардії та поліції.

3. Превентивна діяльність та попередження правопорушень: роль Національної гвардії та поліції.

4. Взаємодія з громадськістю та місцевими органами влади: досвід Національної гвардії та поліції.

5. Використання спеціальних засобів та технічних засобів: координація між Національною гвардією та поліцією.

6. Організація спільних навчань та тренувань: розвиток професійних навичок у Національної гвардії та поліції.

7. Забезпечення громадського порядку під час масових заходів: співпраця Національної гвардії та поліції.

8. Реагування на надзвичайні ситуації: координація дій між національною гвардією та поліцією

9. Сучасний стан та вдосконалення взаємодії для покращення публічної безпеки: спільна діяльність Національної гвардії та поліції.

Література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

3. Про Національну гвардію: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>

4. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 1647-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

6. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>

7. Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 № 1455. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1455-2021-%D0%BF#Text>

8. Про затвердження Порядку організації діяльності та взаємодії Національної гвардії з уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування з припинення масових заворушень: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2021 № 894. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/894-2021-%D0%BF#Text>

9. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 № 1456. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-%D0%BF#Text>

10. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності: Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#n14>

11. Про затвердження Порядку організації і проведення правової та спеціальної підготовки членів громадських формувань з охорони громадського порядку : Наказ МВС України від 09.03.2023 № 172. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0502-23#Text>.

12. Про затвердження Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України : Наказ МВС України від 24.12.2019 № 1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-20#Text>

13. Про затвердження порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : Наказ МВС України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#Text>

14. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ МВС України від 04.12.2017 № 987. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17#Text>

Основні джерела:

1. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.

2. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків : Факт, 2022. 452 с.

3. Афонін Д. С., Боксгорн А. В. Особливості забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С.224-230.

4. Бакаєнова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

5. Безега В.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони : дис. ... канд. юр. наук. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2020. 311 с.

6. Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій: навчальний посібник / за заг. ред. Грибана В.Г., Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 100 с.

7. Давигора Ю. І. Тактична підготовка правоохоронців у контексті нової концепції діяльності Національної поліції України. *Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова*. 2020. № 7(127). С.56-62.

8. Ермошин М. О., Сутюшев Т. А. Основні види і форми службово-бойової діяльності і дій Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2020. №4 (75). С. 18-24.

9. Лавниченко О.В. Організація застосування військових частин НГУ в охороні громадського порядку при ускладненні обстановки та у кризових ситуаціях. Х.: Національна акад. НГУ, 2017. 125 с.

10. Медведенко С.В. Адміністративно-правові основи взаємодії Національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності :

дис. ... докт. філос. / Одеський державний університет внутрішніх справ, Одеса, 2020. 283 с.

11. Медведенко С.В., Медведенко Н. В. Засади стратегічного управління в умовах воєнного стану в органах та підрозділах Національної поліції України. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 200-206.

12. Морквін Д.А. Адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України : дис. ... д-ра філософії: 081 право, МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. 215 с.

13. Мосузенко В. Ю., Бахчеван Є. Ф. Нормативно-правові засади застосування поліцейських заходів примусу під час виконання службово-бойових завдань: постановка проблеми. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2023. Випуск 1. С.36-41.

14. Парханов Г. Р. Адміністративно-правові засади превентивної діяльності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 238 с.

15. Пискун О.В. Адміністративно-правовий статус командувача Національної гвардії України. дис. ... докт. філос. / Донецький державний університет внутрішніх справ, Кропивницький, 2023. 247 с.

16. Поливанюк В.Д. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С.444-446.

17. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

18. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

19. Прокудін О. С. Адміністративно-правове забезпечення підготовки особового складу підрозділів сил охорони правопорядку до виконання службово-бойових завдань: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2021. 207 с.

20. Радванський І., Євтушенко І. Особливості організації взаємодії частин і підрозділів Національної гвардії України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів у сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки. *Честь і закон*. 2021. № 77, том 2. С.52-57.

21. Фелик В. І. Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України: монографія. Харків, 2016. 511 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Превентивний поліцейський захід – це

A. дія або комплекс дій превентивного характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень;

B. дія або комплекс дій примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень;

C. волевиявлення поліцейського на підставі законодавчих норм, що направлене на захист прав та свобод громадян;

D. застосування санкцій або обмежень поліцейським на підставі даних свідків та очевидців.

2. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у спосіб, який дає можливість поліцейському прочитати та зафіксувати дані, що містяться в документах, у випадку:

A. якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

B. якщо поліцейський вважає, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;

C. якщо особа перебуває у громадському місці в умовах воєнного стану;

D. якщо в особи є підозрілі предмети.

3. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу у випадку:

A. якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

B. якщо транспортний засіб перебуває у розшуку;

C. якщо річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення кримінального правопорушення;

D. якщо у водія наявні ознаки алкогольного чи наркотичного сп'яніння.

4. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

A. якщо є наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених;

B. перевірки документів водія;

C. якщо транспортний засіб є знаряддям вчинення кримінального правопорушення;

D. на власний розсуд в умовах воєнного стану.

5. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

A. рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;

B. переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні адміністративного правопорушення;

C. припиненням адміністративного або кримінального правопорушення, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні;

D. затриманням осіб, підозрюваних у вчиненні адміністративного або кримінального правопорушення;

6. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

A. неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;

B. особи, яка підозрюється у втечі із ізолятору тимчасового тримання;

C. особи, яка має ознаки алкогольного чи наркотичного сп'яніння;

D. особи, яка перебуває створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

7. Гумові та пластикові кийки застосовуються для:

A. відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

B. затримання особи, яка підозрюється у вчиненні адміністративного правопорушення;

C. припинення порушення громадської безпеки і порядку;

D. заспокоєння особи, яка своїми діями може завдати шкоду оточуючим.

8. Водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

A. припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень;

B. відбиття збройного нападу, що загрожує здоров'ю людей;

C. примусової зупинки транспортного засобу;

D. затримання особи, яка підозрюється у вчиненні адміністративного правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди;

9. Формами домашнього насильства є:

A. фізичне, психологічне, економічне, сексуальне;

B. фізіологічне, психофізичне, психічне, моральне;

C. фізичне, сексуальне, психоемоційне, соціальне;

D. фізичне, сексуальне, емоційне, психологічне, соціальне.

10. Терміновий заборонний припис стосовно кривдника виноситься:

A. судом;

B. уповноваженим підрозділом Національної поліції України;

C. прокурором;

D. уповноваженою особою служби у справах дітей.

11. До спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству належать:

- A. частковий заборонний припис стосовно кривдника;
- B. обмежувальний припис стосовно кривдника;
- C. взяття на професійний облік кривдника;
- D. направлення кривдника на проходження програми для осіб з наркотичною або алкогольною залежністю.

12. Терміновий заборонний припис може містити такі заходи:

- A. зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- B. обмеження на перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- C. обмеження в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою;
- D. заборона листування з постраждалою особою.

13. Терміновий заборонний припис вноситься:

- строком до 3 діб;
- строком до 5 діб;
- строком до 10 діб;
- строком до 30 діб.

14. Дія термінового заборонного припису припиняється у разі застосування до кривдника судом стягнення у вигляді:

- A. сплати штрафу;
- B. виконання правопорушником громадських робіт;
- C. відбування виправних робіт;
- D. застосування адміністративного арешту або тримання під вартою у кримінальному провадженні.

14. Справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, розглядаються:

- A. адміністративними комісіями;
- B. судом;
- C. уповноваженими підрозділами органів Національної поліції;
- D. уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та судом.

15. Ведення обліково-профілактичної справи контролюють:

- A. начальник підрозділу превентивної діяльності територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП або його заступник – один раз на квартал;
- B. начальник підрозділу кадрового забезпечення територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП або його заступник – один раз на місяць;
- C. прокурор – один раз на квартал;
- D. начальник підрозділу дізнання територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП або його заступник – один раз на квартал.

16. Залежно від обставин, за яких було введено посилений варіант, сили, що залучаються, поділяються на такі групи:

- A. основні сили; додаткові сили; сили, які залучаються за рахунок ГУНП інших регіонів (зведені загони).
- B. загальні сили; допоміжні сили;
- C. основні сили; допоміжні сили; сили інших правоохоронних органів;
- D. головні сили; додаткові сили; сили, які залучаються з інших регіонів.

17. За наказом керівників, які мають право введення посиленого варіанта, чисельність сил може бути збільшена за рахунок:

- A. тимчасової відміни вихідних днів для поліцейських та відкличання їх із відпусток;
- B. припинення здійснення відряджень або відкличання з них поліцейських;
- C. устанавлення для поліцейських (крім добових нарядів) несення служби понад устанавлену тривалість робочого часу, а також у вихідні та святкові дні, але не більше 12-годинного робочого дня та шестиденного робочого тижня;
- D. всі відповіді вірні.

18. Підрозділи поліції особливого призначення безпосередньо підпорядковуються:

- A. керівнику ГУНП або особі, яка виконує його обов'язки;
- B. керівнику підрозділу превентивної діяльності ГУНП в області;
- C. заступнику керівника ГУНП, відповідального за напрям роботи;
- D. всі відповіді вірні.

19. Відповідно до своїх функціональних повноважень підрозділи поліції особливого призначення виконують такі завдання:

- A. беруть участь в устанавленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення;
- B. забезпечують безпеку дорожнього руху;
- C. беруть участь в обороні України, виконанні завдань територіальної оборони, забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану під час дії воєнного стану на всій території України або в окремій її місцевості та 60 днів після цього;
- D. всі відповіді вірні.

20. Взаємодія між НГУ та Національною поліцією України здійснюється в межах, визначених законодавством, а саме шляхом:

- A. спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;
- B. забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

С. проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць;

Д. всі відповіді вірні.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. Поняття та види превентивної діяльності.
2. Історичний аспект профілактики правопорушень.
3. Історичний розвиток превенції у діяльності правоохоронних органів.
4. Методологічні підходи до розуміння превентивних заходів.
5. Суб'єкти превентивної діяльності.
6. Класифікація превентивної діяльності.
7. Проведення профілактичних бесід працівниками превенції органів поліції.
8. Індивідуальна профілактика та особливості її проведення.
9. Проблемні аспекти здійснення індивідуальної профілактичної діяльності.
10. Загальна профілактика та особливості її проведення.
11. Види методів здійснення превентивної діяльності.
12. Види превентивних заходів поліції.
13. Підстави та порядок проведення перевірки документів особи.
14. Підстави та особливості опитування особи.
15. Підстави та проблемні питання проведення поверхневої перевірки і огляду.
16. Підстави зупинення транспортного засобу: проблемні питання;
17. Підстави та особливості реалізації превентивного заходу у вигляді вимоги залишити місце і обмеження доступу до визначеної території.
18. Обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю: сучасні проблеми та порядок здійснення.
19. Підстави та особливості проникнення до житла чи іншого володіння особи.
20. Підстави та особливості проведення перевірки дотримання вимог дозвільної системи.
21. Порядок застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису.
22. Підстави та особливості перевірки дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб.
23. Особливості реалізації поліцейського піклування.
24. Правове регулювання превентивної діяльності поліції.
25. Організаційні заходи щодо здійснення поліцією превентивних заходів.
26. Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів.

27. Міжнародний досвід здійснення превентивних заходів органами поліції.

28. Напрями удосконалення превентивної діяльності поліції.

29. Нормативно-правові засади діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності.

30. Поняття та зміст правового статусу патрульної поліції.

31. Мета, завдання, принципи діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності.

32. Функції, напрями та повноваження діяльності патрульної поліції.

33. Інструменти діяльності патрульної поліції в Україні.

34. Організація профілактичної роботи патрульної поліції.

35. Підрозділи патрульної поліції як суб'єкти взаємодії у сфері профілактики правопорушень.

36. Форми взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень.

37. Поняття та зміст діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху.

38. Напрямки та межі діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху.

39. Правові форми та методи діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху.

40. Особливості діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні в умовах воєнного стану.

41. Проблемні питання діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху.

42. Зарубіжний досвід діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху.

43. Шляхи удосконалення організаційних засад діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху.

44. Основні завдання і повноваження підрозділів ювенальної превенції.

45. Ведення профілактичного обліку дітей підрозділами ювенальної превенції.

46. Організація заходів щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка безвісти зникла.

47. Організація роботи та здійснення заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них.

48. Види та рівні взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування.

49. Форми та методи взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування.

50. Зарубіжний досвід у сфері профілактики правопорушень у дитячому середовищі.

51. Проблемні питання взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням у дитячому середовищі.

52. Поняття домашнього насильства. Види домашнього насильства.

53. Спеціальні заходи з попередження домашнього насильства.

54. Відповідальність за вчинення домашнього насильства.

55. Правові засади діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

56. Форми та засоби діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності щодо запобігання та припинення домашнього насильства.

57. Напрями діяльності уповноважених підрозділів органів Національної поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

58. Алгоритм дій поліцейських щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

59. Забезпечення особистої безпеки поліцейських під час реагування на виклики, пов'язані з домашнім насильством.

60. Особливості комунікації поліцейських з постраждалими особами, кривдниками та свідками під час реагування на виклики, пов'язані з домашнім насильством.

61. Взаємодія підрозділів поліції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

62. Особливості складання процесуальних документів та формування адміністративної справи щодо домашнього насильства.

63. Типові помилки поліцейських під час оформлення справ про вчинення домашнього насильства

64. Основні завдання діяльності підрозділів поліції превентивної діяльності щодо охорони публічного порядку.

65. Правове регулювання використання сил та засобів поліції для забезпечення охорони публічного порядку.

66. Поняття сил та засобів, що використовуються для охорони публічного порядку.

67. Класифікація спеціальних засобів, які використовуються для охорони публічного порядку.

68. Правові підстави застосування спеціальних засобів.

69. Порядок застосування спеціальних засобів, умови та межі застосування.

70. Служби та підрозділи поліції, які залучаються до охорони публічного порядку.

71. Напрями вдосконалення використання сил та засобів під час охорони публічного порядку в сучасних умовах.

72. Особливості розстановки сил поліції під час масових заходів.

73. Тактика застосування нарядів поліції спеціальних засобів під час забезпечення публічного порядку при проведенні масових заходів.

74. Мета і характеристика блокування (оточення) в операції по припиненню групових порушень публічного порядку, масових заворушень.

75. Заходи щодо запобігання втрат особового складу та населення при припиненні групових порушень публічного порядку.

76. Національна поліція України як суб'єкт забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану.

77. Превентивна діяльність Національної поліції України під час дії режиму воєнного стану.

78. Організація служби поліцейських на блокпостах. Повноваженнями поліцейських під час воєнного стану.

79. Функції органів Національної поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку під час надзвичайних ситуацій.

80. Особливості несення служби поліцейськими в разі введення надзвичайного стану і за надзвичайних обставин.

81. Особливості організації охорони публічного порядку та забезпечення безпеки дорожнього руху при проведенні евакуації населення із зон техногенних аварій та стихійних лих.

82. Особливості несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму воєнного стану.

83. Нормативно-правове забезпечення діяльності Національної гвардії України.

84. Застосування частин (з'єднань) Національної гвардії України для виконання завдань з охорони публічного порядку при проведенні масових заходів та в умовах складної оперативної обстановки.

85. Особливості залучення та підготовки з'єднання (військової частини) Національної гвардії України до дій у спеціальній операції (під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій).

86. Дії Національної гвардії України у надзвичайних ситуаціях та у спеціальних операціях.

87. Організація взаємодії Національної гвардії з військовими та правоохоронними органами.

88. Організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку.

89. Види та напрямки забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів.

90. Організація управління органами Національної гвардії в зарубіжних країнах.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

3. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

4. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

5. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 №3782-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text>

6. Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів: Закон України від 08.07.2011 №3673-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3673-17>

7. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

8. Про ратифікацію Європейської Конвенції «Про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів»: Закон України від 15.11.2001. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_003

9. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

10. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 № 3353-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>

11. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

12. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550- III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>

13. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

14. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

15. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

16. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 1647-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

17. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

18. Про Національну гвардію: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>

19. Про затвердження Положення про дозвільну систему. Постанова Кабінету міністрів від 12.10.1992 № 576. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92>

20. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-п>

21. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 № 1456. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-%D0%BF#Text>

22. Про затвердження Порядку придбання, зберігання, перевезення і використання спортивної зброї, боєприпасів до неї, утримання стрілецьких тирів, стрільбищ та стендів: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 №1207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-2018>

23. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>

24. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: Наказ МВС України від 23.05.2017 № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>

25. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20>

26. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>

27. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : Наказ МВС України від 06.11.2015 №1376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

28. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>

29. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поведженні зі зброєю: Наказ МВС України від 01.02.2016 № 70. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16>

30. Про затвердження Інструкції про організацію та несення служби з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України: Наказ МВС України від 24.12.2019 №1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-20#Text>

31. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>

32. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції: Наказ МВС України, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>

33. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності: Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#n14>

34. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0260-16>

35. Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення: Наказ МВС України від 04.12.2017 № 987. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17#Text>

36. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 10.10.2004 №1177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1361-04>

37. Про затвердження Положення про функціональну підсистему «Єдиний реєстр зброї» єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ: Наказ МВС від 10.01.2022 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0090-22#n14>

38. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19>

39. Про затвердження порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : Наказ МВС України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#Text>

40. Про затвердження Порядку організації і проведення правової та спеціальної підготовки членів громадських формувань з охорони громадського порядку: Наказ МВС України від 09.03.2023 № 172. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0502-23#Text>.

41. Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України: Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1493-17>

42. Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві: Наказ МВС України 22.01.2016 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0216-16#Text>

43. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів: Наказ МВС України 07.07.2017 №577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0989-17#Text>

44. Про організацію діяльності приймачів-розподільників для дітей органів Національної поліції України: Наказ МВС України від 03.07.2017 № 560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-17#Text>

45. Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану: Наказ МВС України від 01.03.2022 № 170. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0273-22#n14>

Основні джерела:

46. Аброськін В. В. Особливості організації служби на блокпостах у зоні антитерористичної операції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 5. С.16-22.

47. Аброськін В. В. Адміністративно-правові засади забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки в умовах антитерористичної операції : монографія / Харків. нац. ун-т внутріш. справ; Харків: Фоліо, 2019. 285 с.

48. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану: довідник / Безпалова О. І., Чишко К. О., Бахаєва А. С., Макаренко В. С.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2022. 105 с.

49. Адміністративно-правове регулювання діяльності патрульної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні: моногр. / Х.П. Ярмакі, Р.М. Пилипів, М.Ю. Веселов. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2019. 240 с.

50. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України : монографія / С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін. Харків : Факт, 2022. 452 с.

51. Актуальні проблеми протидії домашньому насильству : навчальний посібник / А. Б. Блага, О. С. Тунтула, О. О. Кочеміровська ; за заг. ред. А. Б. Благої. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 208 с.

52. Аносенков А., Мукоїда Р. Впровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів в аспекті вдосконалення національного законодавства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С.138-143.

53. Афонін Д. С., Боксгорн А. В. Особливості забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією України в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 224-230.

54. Бакаєнова Н. М., Кубаєнко А. В., Свіда О. Г. Організація діяльності Національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання). Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

55. Бакаєнова Н. М., Кубаєнко А. В., Свіда О. Г. Організація правоохоронної діяльності Національної поліції України: навчально-методичний посібник для студентів І курсу магістратури заочної форми навчання. Одеса: Фенікс, 2020. 218 с.

56. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Суми, 2017. 218 с.

57. Беззубов Д. О. Управлінська та поліцейська діяльність органів виконавчої влади в сфері забезпечення суспільної безпеки. *Dictum factum*. 2023. № 1. С.86-97.

58. Безпалова О. І. Особливості впровадження практики медіації в діяльність органів поліції щодо профілактики випадків насильства у дитячому середовищі. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 2. С.21-25.

59. Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій: навчальний посібник / за заг. ред. Грибана В.Г., Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 100 с.

60. Бугайчук К.Л. Підготовка працівників поліції у зарубіжних країнах: інформац.-практ. довідник. Ч. I. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 140 с.

61. Бугайчук К.Л. Підготовка працівників поліції у зарубіжних країнах: інформац.-практ. довідник. Ч.ІІ / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 168 с.

62. Бугайчук К.Л. Публічне адміністрування в органах Національної поліції України: монографія. Харків: Панов, 2019. 550 с.

63. Будзинський М.П. Принципи адміністративно-правового регулювання у сфері кадрового забезпечення Національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Випуск 3, том 1. С. 88-95.

64. Будь О.А. Адміністративно-превентивні поліцейські заходи: дис. ... докт. філософії: 081 право. Харків. ХНУВС, 2021. 264 с.

65. Власенко І. В. Аналіз тактики та порядку дій сил правопорядку при забезпеченні публічної безпеки за «Скандинавською моделлю». *Підготовка*

поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр. конф. (м. Харків, 29 трав. 2020 р.). / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 2. Харків : ХНУВС, 2020. С. 131-136.

66. Денисюк М. М. Діяльність ювенальної превенції України щодо протидії булінгу шкільному середовищі. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. №39. С.117-123.

67. Джафарова О. В. Місце Національної поліції України у системі суб'єктів запобігання та протидії булінгу. *Право і безпека*. 2021. № 3 (82). С. 113-121.

68. Дмитрашук О. С. Запобігання домашньому насильству підрозділами Національної поліції України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2021. 228 с

69. Дмитрик Р. В. Адміністративно-правовий статус поліцейського в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: НАВС, 2021. 204 с.

70. Довідник працівника поліції превентивної діяльності: навч. посібник / кер. авт. кол. А.Є. Фоменко. Дніпро: ДДУВС, 2018. 180 с.

71. Дрок І.С. Кадрова політика Національної поліції України в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. Випуск 70. С. 318-323.

72. Дронік Д.С. Адміністративно-правові засади діяльності патрульної поліції в Україні. дис. ... доктор філософії: 081 право. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. 241 с.

73. Дронік Д.С. Завдання та функції патрульної поліції як структурного підрозділу Національної поліції України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. №3. С. 98-103.

74. Дронік Д.С. Напрями адміністративної поліцейської діяльності патрульної поліції. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. №2(79). С.64-70.

75. Дронік Д.С. Поняття та зміст адміністративно-правових засад діяльності патрульної поліції в Україні. *Право і суспільство*. 2022. №4. С. 293-298.

76. Дудченко В. В. Адміністративно-правові засади взаємодії органів ювенальної превенції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням у дитячому середовищі : дис. ... д-ра філософії : 081. Суми, 2022. 238 с.

77. Дудченко В. В. Діяльність владних структур у питаннях профілактики правопорушень у дитячому середовищі. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 306-311.

78. Дудченко В. В. Поняття і адміністративно-правові засади діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та їх повноваження у сфері роботи з неповнолітніми. *Держава та регіони*. 2019. № 1. С. 80-84.

79. Дудченко В. В. Принципи взаємодії органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та ювенальної превенції у сфері запобігання правопорушенням серед неповнолітніх. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 2. С. 47-50.

80. Забезпечення надання правових послуг особам, постраждалим від домашнього насильства : практич. посіб. для надавачів правової допомоги / К. Л. Бойчук, С. М. Бреус, Т. І. Бугаєць та ін.; за заг. ред. А.Б. Благої. Київ, 2023. 136 с.

81. Залужний В.Г. Оцінювання службової діяльності поліцейського в Україні: теорія, правове регулювання і практика: дис. ... канд.юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2019. 208 с.

82. Запобігання та протидія домашньому насильству: підручник / О.В. Ковальова, А.І. Берендєєва. Одеса: ОДУВС, 2022. 368 с.

83. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник / Андрєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020.196 с.

84. Йосипів Ю. Р., Туз Н. Д., Синенький В. М., Курляк М. Д. Забезпечення публічного порядку та безпеки під час мирних зібрань громадян (скандинавська модель) : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 96 с.

85. Іщенко І.В. Адміністративно-правові засади здійснення підрозділами Національної поліції України ювенальної превенції : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 212 с.

86. Калаянов Д.П. До питання про співробітництво поліції та громадян у сфері захисту й охорони громадського порядку. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 18-22.

87. Коваленко А. В. Поняття поліцейської діяльності та підходи до його розуміння в праві (кримінологічний аспект). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2019. Вип.54. С.149-151.

88. Комірчий П.О. Публічна служба в правоохоронній сфері України: теорія та практика: монографія. Київ : Маслаков, 2020. 476 с.

89. Кононець В.П. Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції органів Національної поліції щодо захисту прав та законних інтересів дітей : навч. посіб. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 102 с.

90. Кравченко І.С. Основи управління в Національній поліції: навчальний посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 212 с.

91. Крижановська О.В. Форми реалізації взаємодії Національної поліції з органами публічної влади в сфері забезпечення правопорядку. *Право та державне управління*. 2020. №1. С. 87-94.

92. Кройтор О. М. Адміністративно-правовий статус патрульної поліції як суб'єкта профілактики правопорушень: дис. ... докт. філософії. 081 право. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 208с.

93. Кройтор О. М. Завдання патрульної поліції для профілактики правопорушень. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 10/1. С. 27-31.

94. Кройтор О. М. Нормативно-правове забезпечення взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. Випуск 73, Частина 2. С. 38-42.

95. Кройтор О. М. Форми взаємодії патрульної поліції з іншими суб'єктами профілактики правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С.422-425.
96. Кубаєнко А. В. Теоретико-прикладні питання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліцейських. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 1. С. 75–78.
97. Кубаєнко А.В. Взаємодії поліції та суспільства в сфері реалізації правоохоронної функції. *Юридичний вісник*. 2020. №2. С.81-87.
98. Кубаєнко А.В. Довіра до органів Національної поліції як ключовий фактор ефективності правоохоронної системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. №6(1). С.221-226.
99. Кубаєнко А.В. Ефективність адміністрування в органах Національної поліції: алгоритм оцінки. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2023. № 2(6). С.11-17.
100. Кубаєнко А.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів: погляд на проблему. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 202-208.
101. Кубаєнко А.В. Оптимізація організаційних процесів досудового розслідування: необхідність структурних змін. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Юридичні науки. 2023. Том 34 (73), № 2. С.186-190.
102. Кубаєнко А.В. Сучасні підходи до модернізації правоохоронної системи в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2022. № 56. С.122-126.
103. Кубаєнко А.В. Трансформація правоохоронної системи на сучасному етапі цифровізації та розвитку інформаційного суспільства. *Адміністративістика в умовах цифровізації: теорія, правове регулювання, практика* : монографія / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова, Т. А. Латковська та ін. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С.369-405.
104. Лакійчук Я. О. Взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. С. 107–113.
105. Лакійчук Я. О. До проблеми визначення поняття «превентивний захід» *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 50, т.3. С. 184–189.
106. Лакійчук Я. О. До характеристики організаційних заходів поліції щодо здійснення нею превентивних заходів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 1, т.4. С.121-126.
107. Лакійчук Я. О. Міжнародний досвід здійснення превентивних заходів органами поліції та можливості його використання в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 3. С. 123-127.
108. Лакійчук Я.О. Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції: дис. ... канд. юрид. наук 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ, 2019. 219 с.
109. Лиса М. О. Тактика дій поліції при плануванні та організації заходів із забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів (Скандинавська модель). *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія: Юридична. 2022. Вип. 32. С.186-193
110. Медведенко С. В., Медведенко Н. В. Засади стратегічного управління в умовах воєнного стану в органах та підрозділах Національної поліції України. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С. 200-206.
111. Медведська В. В. Правові засади захисту жінок від домашнього насильства : дис. ... д-ра філософії : 081. Київ. 2022. 276 с.
112. Моргунів О. А., Власенко І. В. Дослідження тактики дій і заходів особистої безпеки поліції діалогу під час охорони публічного порядку на масових заходах. *Право і безпека*. 2022. № 4 (87). С. 159-170.
113. Мороз О. Б. Довідник ювенального поліцейського. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с.
114. Музичук О., Невадовський В., Найда В. Напрямки вдосконалення діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2023. №1. С.5-12.
115. Мураненко К.Ю. Зарубіжний досвід профілактики правопорушень серед неповнолітніх. *Психологічний часопис*. № 2(22). 2019. С. 85-98.
116. Назар Ю. С., Йосифович Д. І., Хатнюк Ю. А., Мороз О. Б. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 204 с.
117. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» / за заг. ред. К.Б. Левченко, К.В. Павліченко, В. В. Черня. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 396 с.
118. Національна поліція України в умовах воєнного стану. Настільна книга поліцейського. / під. заг. ред. Копотуна І. М. Київ. Професіонал, 2022. 508 с.
119. Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 204с.
120. Організація і тактика несення служби на блокпостах в умовах антитерористичної операції: метод. рек. / С.В. Албул, О.Т. Ніколаєв, А.О. Шелехов. Одеса: ОДУВС, 2014. 34 с.
121. Організація охорони громадського (публічного) порядку за скандинавською моделлю : навч. посіб. (практикум) / К. В. Бахчев, Р. Ю. Молчанов, В. В. Фурса та ін.; Дніпро: ДДУВС, 2023. 172 с.
122. Парханов Г. Р. Адміністративно-правові засади превентивної діяльності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 238 с.
123. Пелех М.І. Адміністративно-правові засади здійснення адміністративного примусу органами Національної поліції України : дис. ...

канд. юрид. наук : 12.00.07 / Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2021. 229 с.

124. Пісоцька К. О. Діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: адміністративно-правовий аспект : монографія. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2023. 158 с.

125. Поливанюк В.Д. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 444-446.

126. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020. 396 с.

127. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін.; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

128. Посібник з реалізації заходів евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів: практичний посібник / М.В. Андрієнко, А.І. Фомін, О.М. Слущка та ін.; Київ: ІДУ НД ЦЗ, 2022. 250 с.

129. Проведення у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчі Національній поліції України (збірник презентаційних слайдів): навч. посіб. / К.В. Бахчев, Р.В. Миронюк, А.О. Собакарь та ін. Дніпро: ДДУВС, 2021. 126 с.

130. Протидія домашньому насильству органами Національної поліції: метод. посіб. / С.В. Альошкін, О.В. Даценко, К.Л. Бугайчук та ін. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 93 с.

131. Пугівник уповноважених осіб/відповідальних працівників місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству: практичний посібник /за заг. ред. А.Б. Блага К.: ФОП Клименко, 2020. 104 с.

132. Радванський І., Євтушенко І. Особливості організації взаємодії частин і підрозділів Національної гвардії України, Національної поліції України та інших правоохоронних органів у сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки. *Честь і закон*. 2021. № 77, том 2. С.52-57.

133. Роль і завдання поліції в місцевій системі запобігання та протидії домашньому насильству: посіб. / за заг. ред. А.Б. Благої. К., 2023. 221 с.

134. Солнцева Х.В. Деякі питання щодо організації міжвідомчої взаємодії органів Національної поліції з іншими правоохоронними органами (інтегрована організація поліцейської діяльності). *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2021. №2. С. 131-135

135. Солнцева Х.В. Стан наукової розробленості проблематики сучасної поліцейської діяльності. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. Вип.6. С.116-122.

136. Солнцева Х.В. Шляхи запровадження національної концепції інтегрованої організації поліцейської діяльності. *Проблеми законності*. 2021. Вип.155. С. 146-165.

137. Стариченко А.О. Аспекти становлення міжнародного права у сфері охорони прав дітей. *Наше право*. 2020. №1. С.47-54.

138. Стариченко А.О. Діяльність Національної поліції по охороні прав дітей в Україні: адміністративно-правові аспекти : дис. ... д-ра філос.: 081.; МВС України, Одес. держ. у-т внутр. справ. Одеса, 2022. 263 с.

139. Стариченко А.О. Органи і служби в справах дітей у системі органів публічного адміністрування: питання правосуб'єктності. *Право. UA*. 2020. №3. С.89-95.

140. Стариченко А.О. Поняття «охорона прав дітей» як категорія ювенальних правовідносин. *Європейські перспективи*. 2019. №4. С.91-95.

141. Степаненко О. В. Теорія і практика кримінально-правової охорони особи від домашнього насильства : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2023. 420 с.

142. Тактико-спеціальна підготовка: навч. посіб. / О.Г. Комісаров, А.О. Собакарь, Е.Ю. Соболев та ін.; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро: ДДУВС, 2017. 277 с.

143. Ульянов О. І. Проактивна діяльність поліції як основа Скандинавської моделі охорони громадського порядку під час проведення масових заходів. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2022. Випуск 1-2. С.247-252.

144. Ульянов О. І., Ніколаєв О. Т., Бахчеван Є. Ф. Запровадження скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів у діяльності Національної поліції України. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. №1(1). С. 123-131.

145. Ульянов О.І. Правові засади застосування поліцейських заходів примусу та вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 1. С. 34-36.

146. Хатнюк Ю. А. Актуальні проблеми організації охорони громадського порядку : курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 168 с.

147. Цанько Я. О. Історико-правовий аналіз становлення та розвитку превенції в діяльності правоохоронних органів (з часів існування Російської Імперії до сьогодні). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1, т.2. С. 102-107.

148. Цехан Д.М., Крижановська О.В. Дисциплінарна відповідальність поліцейських, відряджених до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання: погляд на проблему. *Правові новели*. 2023. № 20. С.177-184.

149. Чанцева А. О. Особливості діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні в умовах воєнного стану. *Право UA*. 2022. № 4. С.185-193.

150. Чанцева А. О. Шляхи удосконалення організаційних засад діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні. *Право UA*. 2021. №4. С.197-204.

151. Чанцева А.О. Зарубіжний досвід діяльності патрульної поліції із забезпечення безпеки дорожнього руху в державі та можливості його використання в Україні. *Європейські перспективи*. 2023. №1. С.187-194.

152. Чанцева А.О. Поняття та зміст діяльності патрульної поліції як суб'єкта забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні та особливості її адміністративно-правового статусу. *Європейські перспективи*. 2021. № 3. С. 209-217.

153. Шатрава С.О. Превентивна діяльність Національної поліції України як об'єкт адміністративно-правового дослідження. *Наше право*. 2023. №3. С. 103-109.

154. Швець Д.В. Вимоги до особистості поліцейського в умовах глобалізації та впровадження міжнародних стандартів поведінки правоохоронців. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3. С.316-330.

155. Шило Є.П. Організаційно-правове забезпечення діяльності Національної поліції України як центрального органу виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2021. 225 с.

156. Юнін О. С. Адміністративна діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2023. 160 с.

157. Bakaianova N., Kryzhanovska O., Kubaienko A. The Role of Law Enforcement in Ensuring the Rights of Citizens. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2019. V.10 (8). P. 2253-2261.

158. Kubaienko A., Okhrimenko I., Kryzhanovska O. Modernization of the law enforcement system at the current stage of digital transformation. *Journal of law and political sciences*. 2022. Vol (35). P.384-400.

159. Kubaienko A., Okhrimenko I., Kryzhanovska O., Kislitsyna I., Hryshchenko M. The police competence to ensure the rights and freedoms of citizens in modern society. *Cuestiones Políticas*. 2021. Vol. 39. Núm. 69. P.164-181.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	5
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ.....	10
Тема 1. Правові основи та організація превентивної (профілактичної) поліцейської діяльності	10
Тема 2. Організація діяльності патрульної поліції у системі підрозділів превентивної діяльності.....	22
Тема 3. Організація роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України.....	31
Тема 4. Проблемні питання запобігання та протидії домашньому насильству.....	43
Тема 5. Сили та засоби, що використовуються для охорони публічного порядку	56
Тема 6. Проблемні питання забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів.....	67
Тема 7. Особливості організації несення служби поліцейськими під час забезпечення режиму надзвичайного та воєнного стану	78
Тема 8. Актуальні питання взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України по забезпеченню публічної безпеки і порядку	91
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	104
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	109
РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ.....	113

Кубаєнко А.
К88 Превентивна діяльність підрозділів Національної поліції України : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістра у Національному університеті «Одеська юридична академія», галузь знань 26 «Цивільна безпека» спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність» / авт.-укл.: А. Кубаєнко, О. Ульянов, О. Крижановська ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». — Одеса : Юридична література, 2024. — 128 с.

ISBN 978–966–419–430–0

У навчально-методичному посібнику на основі досягнень правової науки, сучасного законодавства України і практики його застосування висвітлено основні питання курсу «Превентивна діяльність Національної поліції України». Посібник призначений для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», практичних працівників Національної поліції України, а також усіх, хто цікавиться питаннями поліцейської діяльності.

УДК 342.95+351.74

Навчальне видання

Автори-укладачі:
**КУБАЄНКО Андрій Володимирович,
УЛЬЯНОВ Олексій Іванович,
КРИЖАНОВСЬКА Олена Володимирівна**

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для підготовки здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня магістра
у Національному університеті
«Одеська юридична академія»,
галузь знань 26 «Цивільна безпека»,
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»

Видано в авторській редакції
з готового оригінал-макета

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 7,44.
Тираж 100 прим. Зам. № 3 (1).

Видавництво і друкарня «Юридична література»
65009, м. Одеса, вул. Академічна, 7
Тел.: (048) 777-48-79

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4284 від 23.03.2012 р.